Nr. 28 3 iulie 1969

LUMEA

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

Anchetă internațională

CĂI ȘI MIJLOACE PENTRU REALIZAREA SECURITĂȚII EUROPENE

Reportaj pe glob

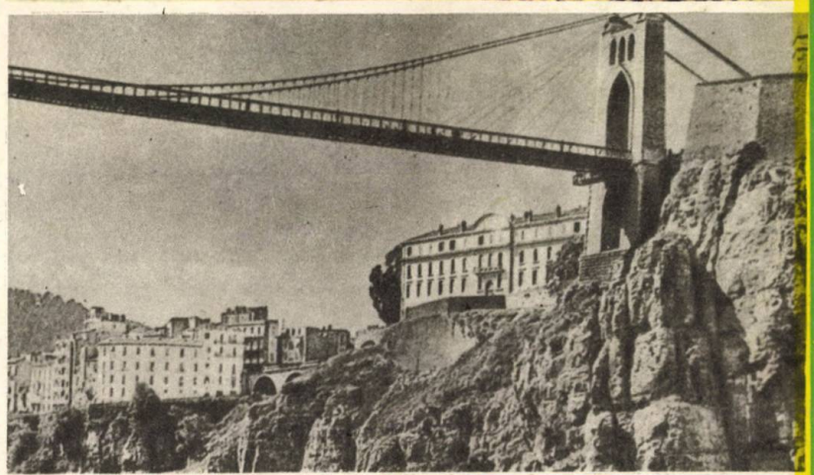

ESTUL ALGERIAN

VENEZUELA

Demarajul programului „El Cambio"

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, a delegației militare ungare, conduse de Czinege Lajos, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.S.U., ministrul apărării R. P. Ungare.

Tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, rostindu-și cuvîntarea la lucrările colocviului internațional consacrat cooperării și securității europene.

La convorbirile oficiale între delegația română, condusă de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, și delegația de partid și guvernamentală din Republica Guineea, condusă de Ismail Toure, membru al Biroului Politic Național al Partidului Democratic din Guineea, ministrul finanțelor.

LUMEA

Nr. 28 (297) — 3 IULIE 1969

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Liana Enescu*

ANCHETĂ INTERNAȚIONALĂ

4 Colocviul european al cooperării și securității

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

9 Însemnări din Uzbekistanul sovietic. *Sorin Mladoveanu*
11 Venezuela. Demarajul programului „El cambio". *Anca Voican*
12 Roma. Crizele paralele ale partidelor de coaliție. *Francesco Gozzano*
14 Nigeria. De la monologuri la dialog. *Corneliu Vlad*
18 Roca dură din Manhattan. *George Serafin*
Rhodesia. Sfidarea continuă. *Mihai Matei*
22 Cursa supersonică. *S. Maximilian*
24 Negrii din America — ieri și azi (5). *Edgar Toppin*

REPORTAJ PE GLOB

16 Estul algerian. *Rodica Georgescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Literaturnaia Gazeta, El Nacional, The Financial Times, International Herald Tribune, The African Communist

PROFIL

30 JAQUES CHABAN-DELMAS, primul ministru al Franței

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

CABINETUL DE PARTID · BIBLIOTECA SIBIU

Ancheta internațională

20 DE PERSONALITĂȚI EUROPENE ne vorbesc despre COOPERAREA ȘI SECURITATEA CONTINENTULUI

pag. 4

Italia CRIZE PARALELE ÎN PARTIDELE COALIȚIEI DE CENTRU-STÎNGA

pag. 12

Nigeria DE LA MONOLOGURI LA DIALOG

pag. 14

ENIGMA CHOMBE

pag. 15

ROCA DURĂ DIN MANHATTAN

pag. 18

CINE VA CÎȘTIGA CURSA SUPERSONICĂ?

pag. 22

săptămîna

în telegrame

VIZITA PREȘEDINTELUI NIXON

La începutul lunii august, răspunzînd invitației președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, președintele Richard Nixon va face o vizită oficială la București. Această primă vizită a unui președinte al Statelor Unite în România — și, totodată, prima vizită oficială a unui președinte al Statelor Unite într-o țară socialistă — reține în mod deosebit atenția presei internaționale. Vorbind despre apropiata întîlnire la nivel înalt româno-americană, ziarele de pretutindeni încearcă să desprindă semnificațiile ei. Anunțînd apropiata vizită, ziarele relevă încă o dată, în comentarii ample, consecvența politicii externe de pace și colaborare internațională a Republicii Socialiste România, care are ca obiectiv dezvoltarea unor relații întemeiate pe respectarea reciprocă a independenței naționale, suveranității și avantajului reciproc, cu toate țările lumii, indiferent de sistemul politic.

La Casa Albă, ziariștii au fost informați că vizita președintelui Nixon în România este o parte a politicii sale de înlocuire a confruntării est-vest cu o eră de tratative. Ziarele citează o înaltă oficialitate de la Casa Albă care a subliniat : „Statele Unite doresc să trateze cu țările Europei răsăritene pe baza respectului reciproc și să asculte opiniile unui conducător care a demonstrat că este preocupat de asigurarea păcii în lume și de bunele relații est-vest. Mai multe țări din Europa răsăriteană s-au arătat dispuse să aibă cu noi convorbiri analoage și la rîndul nostru sîntem și noi dispuși".

Ideea „începutului unui dialog" revine în aproape toate comentariile. Salutînd vizita președintelui Nixon în România, ziarul francez „La Nation" scrie : „Este neîndoielnic că această știre a fost primită favorabil la Paris. Se poate spune că generalul de Gaulle a deschis întrucîtva calea contactelor personale cu țările socialiste, ducîndu-se în 1968 la București, după ce fusese primit în 1967 la Varșovia și în 1966 în U.R.S.S.". Richard Nixon nu se va afla pentru prima oară într-o țară socialistă. Cu doi ani în urmă a făcut călătorii particulare și a stabilit contacte personale în Uniunea Sovietică, România și Cehoslovacia. În martie 1967, Richard Nixon a fost primit de secretarul general al C. C. al P.C.R. Nicolae Ceaușescu.

Varșovia

NOUL GUVERN POLONEZ

Componența noului guvern a constituit principalul punct de pe ordinea de zi a primei sesiuni a Dietei poloneze după alegerile din 1 iunie. Adunarea a votat în unanimitate lista noului guvern și a luat cunoștință de sarcinile care stau în fața acestuia.

Modificările din structura guvernului polonez privesc în special vicepreședința. Noii vicepreședinți sînt : Piotr Jaroszewicz, Eugeniusz Szyr, Marian Olewinski și Stanislaw Majewski, care au fost în anteriorul guvern ministrul industriilor de construcție, respectiv ministrul de finanțe și Zdzislaw Tomala, din conducerea Partidului țărănesc. St. Jedrychowski rămîne la conducerea ministerului de externe. K. Switala este ministrul afacerilor interne, W. Jaruzelski — ministrul apărării naționale, J. Burakiewicz — ministrul comerțului exterior, E. Sznajder — ministrul comerțului interior iar J. Trendota — ministru de finanțe.

Îndată după prezentarea noului guvern președintele Josef Cyrankiewicz a vorbit în fața Dietei despre principalele sarcini ale noului guvern în domeniul politicii interne și externe. Pe planul politicii interne se remarcă efortul de a se trece la o modificare calitativă a economiei țării. În această direcție s-a hotărît adoptarea unor măsuri concrete, ca dizolvarea Comitetului economic de pe lîngă Consiliul de Miniștri și înlocuirea lui ori de cîte ori va fi nevoie printr-un organism interdepartamental, acordarea de atribuții sporite ministerelor cu profil economic și tehnic a căror autonomie va crește considerabil în ceea ce privește gestiunea administrativă. Sînt prevăzute de asemenea măsuri care să ducă la un progres însemnat al diferitelor ramuri industriale și ale agriculturii, ca și în cele ale deservirii populației. Toate transformările, a remarcat conducătorul guvernului polonez, au în vedere favorizarea aplicării noilor directive ale viitorului plan cincinal (1971-1975).

Abordînd problemele de politică externă, Josef Cyrankiewicz a subliniat hotărîrea de a se continua și întări legăturile de prietenie cu U.R.S.S. și celelalte țări socialiste, precum și colaborarea economică, tehnico-științifică și culturală cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea socială. Un paragraf important din declarația premierului polonez s-a referit la soluționarea problemei frontierei de pe Oder-Neisse. Declarațiile ministrului vest-german al afacerilor externe, Willy Brandt, au fost considerate ca „realiste", reamintindu-se totodată că, așa cum spunea și W. Gomulka cu o lună în urmă „recunoașterea frontierei Oder-Neisse se identifică cu destinderea în Europa" și că de aceea „Polonia nu va accepta niciodată o rezolvare provizorie a problemei frontierelor". În aceeași direcție — a asigurării păcii și destinderii europene — guvernul polonez, a spus Josef Cyrankiewicz, „nu va precupeți nici un efort pentru ca proiectata conferință asupra păcii și securității Europei să fie convocată cît mai curînd".

Berlin. În timpul lucrărilor Adunării mondiale a păcii.

Paris

DECLARAȚIA GUVERNAMENTALĂ

„Nimic nu s-a schimbat și totuși nimic nu este asemănător" — aceasta a fost formula întrebuințată în prezentarea programului său în fața Adunării Naționale de Jacques Chaban-Delmas, pentru a caracteriza sentimentul predominant în Franța după instaurarea noului guvern. Comentatorii au considerat în general îndreptățită observația premierului francez, pentru că, au spus ei, orientarea trasată de noul program nu conține nici un element care să vină în contradicție cu cea anterioară — dar, în același timp, apare evident că abordarea problemelor se va face într-un stil și în modalități noi.

Declarația prezentată de premierul Chaban-Delmas în Adunarea Națională franceză dovedește în primul rînd hotărîrea guvernului de a se consacra în viitorul apropiat în special problemelor economice, sociale și financiare. S-a pus accentul pe apărarea francului și îmbunătățirea situației financiare, pe progresul social și „reînnoirea profundă a cadrului, regulilor și modalităților de convorbire" cu sindicatele. Proiectul de regionalizare — unul din obiectivele referendumului din 27 aprilie — a fost discutat cu destulă prudență, iar reorganizarea radioteleviziunii de stat pare să se contureze pentru viitorul apropiat.

Dacă viitoarea politică internă franceză pare să fie marcată de voința de „reconciliere și acțiune", cele două linii directoare ale politicii externe rămîn cele afirmate încă din timpul campaniei electorale : „continuitatea și deschiderea". În centrul aplicării principiului „continuității", premierul Jacques Chaban-Delmas situează, ca „regulă de aur", intangibilitatea independenței țării în alianțele și relațiile sale. Guvernul francez își propune continuitatea în acțiunile Franței de sprijinire a cauzei păcii în lume ca și în perpe-

tuarea cooperării economice și culturale cu țările socialiste. „În materie de construcție europeană, noi sîntem gata să mergem atît de repede și de departe cît sînt dispuși partenerii noștri să meargă" — e formularea, precaută de altfel, cum se remarcă în diferitele comentarii pe marginea declarației cu privire la atitudinea Franței în problema lărgirii Pieței comune.

Îndată după prezentarea declarației-program, s-a observat că unele probleme concrete, ca poziția Franței față de conflictul israelo-arab, față de situația din Vietnam, față de dezarmare, față de problema Québec-ului etc., nu au fost abordate sau nu au fost precizate. Asupra lor s-au concentrat întrebările formulate în cadrul unui radio-interviu al primului ministru.

În ultimele zile, o dată cu intrarea în vacanță a Parlamentului, viața politică franceză pare să înregistreze, după atîtea luni de activitate febrilă, o anumită destindere. Ceea ce nu scade însă cu nimic din interesul cu care este așteptată pentru 10 iulie prima conferință de presă a președintelui Pompidou. În cadrul acestei conferințe va fi expus în linii mari „planul global de acțiune" al noului președinte al Republicii, în materie socială și economică.

Bonn

POZIȚIA LIBERALILOR

Ales la 5 martie anul acesta președinte al R. F. a Germaniei, Gustav Heinemann a depus marți jurămîntul în fața Parlamentului federal. „Consider că prima mea datorie este de a servi cauza păcii", a declarat, imediat după investirea sa, primul președinte socialist al Germaniei de vest. De aceea, a adăugat Gustav Heinemann, „eu apelez la responsabilii blocurilor și la marile puteri din lume pentru a le îndemna să nu-și întemeieze sentimentul de încredere dintre ele pe cursa înarmărilor ci pe întîlnirile privind dezarmarea comună și limitarea armamentelor". Noul președinte vest-german a spus : „Azi, 24 de ani după al doilea război mondial, ne găsim în fața aceleiași sarcini de reconciliere cu vecinii noștri din est. E timpul să aibă loc o discuție generală privind salvgardarea păcii în toată Europa".

În cadrul efervescenței electorale vest-germane cu o deosebită atenție au fost urmărite lucrările Congresului partidului liber-democrat (P.L.D.) care au luat sfîrșit la 25 iunie în Meistersinger Halle din Nürnberg. Interesul de care s-au bucurat lucrările celui mai mic dintre cele trei partide reprezentate în Bundestag, se datorează pe de o parte faptului că liber-democrații sînt unicul partid de opoziție în parlamentul vest-german, iar pe de altă parte posibilei sale participări la componența viitorului guvern. Adoptarea platformei electorale în vederea alegerilor legislative din toamnă n-a decurs fără dificultăți, diferitele disensiuni cunoscute deja sau manifestate abia în Congres îngreunînd eforturile președintelui Scheel de a menține unitatea partidului în jurul candidatului său. Observatorii au remarcat totuși preocuparea manifestată la Congres pentru menținerea poziției adoptate în ultimul timp de conducerea partidului mai ales în unele aspecte esențiale ale politicii externe. Pe planul problemelor interne a reafirmat în general atitudinea de respingere a perpetuării marii coaliții ca formulă de guvernămînt. Fără a exclude eventualitatea reluării vechii formule guvernamentale P.L.D. — U.C.D., comentatorii vorbesc, în același timp, despre o posibilă coaliție a liberalilor cu social-democrații. Pentru aceasta—se amintește — ar pleda și apropierea poziției celor două partide în unele probleme ale politicii externe și în special în „problema germană". Deși propunerea organizației din landul Hamburg privind recunoașterea juridică ca stat a R.D. Germane n-a întrunit majoritatea necesară pentru a putea fi inclusă în platforma electorală, în program se vorbește totuși despre necesitatea normalizării relațiilor cu R.D.G. pe baza acordurilor bilaterale. Congresul liberal s-a pronunțat pentru abandonarea „doctrinei Hallstein" și a pretenției R.F. a Germaniei de a fi unicul reprezentant al națiunii germane. În cadrul congresului său partidul liber-democrat și-a redefinit orientarea care este, după propria afirmație, a unui partid cu „o concepție realistă asupra politicii de apărare, care sprijină ideea unei conferințe europene la nivel înalt, ca și pe cea a unui tratat de stat cu R.D.G., care se pronunță pentru primirea R.F.G. în O.N.U. și pentru o politică europeană consecventă care să nu se limiteze la Europa occidentală".

Platforma electorală elaborată de Congresul partidului liberal capătă o rezonanță deosebită și datorită unui alt eveniment care a suscitat interesul opiniei publice vest-germane și a stîrnit reacții în sînul marilor partide : recentele declarații ale lui Klaus Schutz, primarul Berlinului occidental, membru al Comitetului de conducere al partidului social-democrat. Declarațiile făcute de primarul Schutz în cadrul vizitei sale în Polonia și reluate apoi în cadrul unei alocuțiuni radiotelevizate s-au referit în special la „securitatea și caracterul definitiv al frontierei occidentale", „problema primordială care se pune în fața popoarelor german și polonez". În rezolvarea acesteia „ambele părți trebuie să pornească de la realitatea concretă", a spus Klaus Schutz, pentru că „este sigur că nu există nici un aliat pentru aceia care speră să recîștige pentru Germania teritoriile de dincolo de Oder și Neisse. Nimeni, absolut nimeni nu are interes să distrugă echilibrul care există în Europa, echilibru care, acum, după un sfert de veac, garantează o situație de pace". Evocînd propunerea făcută la 8 iunie de ministrul de externe Willy Brandt, ca „problemele interesînd R.F.G. și Polonia să fie tratate în cadrul unui acord ducînd la renunțarea la forță fără a se abandona pozițiile juridice cunoscute", primarul Berlinului a vorbit despre „o tendință favorabilă reglementării relațiilor care se impun încetul cu încetul" și de care trebuie ținut cont ca de una dintre realități.

Liana ENESCU

La Rheinhausen (R.F.G.) a avut loc o demonstrație împotriva partidului „național-democrat" de tendință neonazistă

La șantierul Uusikaupunki (Norvegia) a fost lansat la apă primul vas de pasageri din lume destinat croazierelor în regiunea antarctică

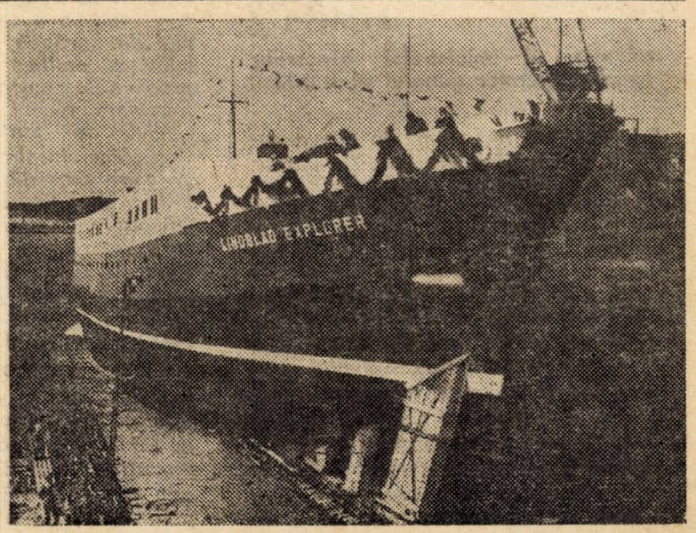

20 de participanți la COLOCVIUL EUROPEAN AL COOPERĂRII ȘI SECURITĂȚII răspund la ancheta revistei „Lumea"

Între 26 și 28 iunie, s-au desfășurat la București lucrările Colocviului european cu tema „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace și securitate în Europa", organizat sub auspiciile Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale din România. Invitații țării noastre, prestigioase personalități din domeniul relațiilor internaționale, diplomați, economiști, parlamentari și ziariști din Europa și de pe alte continente au avut posibilitatea să-și împărtășească, în cadrul acestei reuniuni, opiniile, să-și exprime punctele de vedere în legătură cu una dintre problemele actuale de importanță majoră pentru întărirea păcii și înțelegerii între popoare — problema securității europene.

Inițiativa A.D.I.R.I. de a organiza această întîlnire în capitala României se înscrie pe agenda manifestărilor politicii externe românești, pe linia eforturilor constante ale țării noastre îndreptate spre însănătoșirea atmosferei politice în Europa, spre înlăturarea surselor de încordare, spre dezvoltarea colaborării între toate statele, ca o premisă a înfăptuirii acestui deziderat vital al epocii noastre — securitatea europeană.

În cadrul cuvîntării rostite în prima zi a lucrărilor, acad. Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, președintele de onoare al Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale, a arătat că **„pentru a fi eficiente și viabile, răspunsurile la problemele importante ale Europei trebuie căutate și găsite exclusiv prin căi și mijloace pașnice, pe temeiul principiilor și metodelor consfințite în Carta Națiunilor Unite, a căror respectare și aplicare riguroasă de către toți și față de toți oferă chezășia unei păci și securități trainice"** și și-a exprimat totodată convingerea că dezbaterile **„vor releva sugestii de natură să aducă o contribuție prețioasă la eforturile de căutare a soluțiilor pentru depășirea dificultăților existente în calea spre destindere și pentru evoluția pozitivă a climatului european".**

Cele mai bune urări de succes pentru lucrările Colocviului au fost transmise și de secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, U Thant. **„Subiectul ales pentru discuții** — sublinia în mesajul său U Thant **—arată că organizatorii colocviului cred — și, după părerea mea, pe bună dreptate — că pacea și securitatea în Europa depind de dezvoltarea în continuare a cooperării între statele europene".**

Redactorii noștrii — Rodica Dumitrescu, Mihai Matei și Sergiu Verona — *au stat de vorbă cu o serie de participanți la recentul „colocviu european". Răspunsurile acestora constituie conținutul anchetei pe care o publicăm în numărul de față.*

În loc de concluzii

Mircea Malița

adjunct al ministrului afacerilor externe, secretar general al A.D.I.R.I.

Este greu să rezumăm în cîteva cuvinte marea bogăție de idei, de propuneri și sugestii, care au fost exprimate în cursul dezbaterilor Colocviului european de la București, dezbateri sincere. Numeroși participanți consideră că întîlnirea a jucat rolul unui laborator de idei, al unui atelier în care s-au elaborat noi formule ce urmează să fie luate în examinarea factorilor de decizie politică în statele europene. Soluțiile mari asupra securității, păcii, cooperării necesită și ele o fază intermediară de pregătire, în care oamenii de știință, observatorii atenți ai fenomenelor, cercetătorii și analiștii își au un cuvînt greu de spus. De la școala nordică la revistele italiene, de la parlamentarii britanici la cercetătorii din Moscova, reprezentanți din țările socialiste ca și din țările occidentale, participanți din Canada și Statele Unite, ca și din Liban și Mexic s-au pronunțat, timp de trei zile, cu competența cîștigată în ani îndelungați de studii politice, într-un spirit deschis, asupra acelor idei care pot intra în soluțiile securității și păcii pe continent. La București ei au cunoscut și mai de aproape principiile pentru care militează politica externă a României și propunerile constructive, de larg orizont, formulate recent de președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Inspirați de mesajul adresat de către președintele Consiliului de Miniștri al României, tovarășul Ion Gheorghe Maurer, și de cuvintele pe care secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant, au binevoit să le adreseze colocviului, lucrările au intrat repede pe făgașul bun, toți participanții avînd sentimentul că depășesc vechile obstacole și bariere din calea unui dialog fructuos.

Întrucît lucrările au fost închise, nu putem decît să rezumăm ceea ce ni se par cîteva idei esențiale: cooperarea este strîns legată de securitate și o pregătește; pe planul economic, științific, cultural și politic ea poate să se desfășoare în formule mai bogate și mai importante decît pînă acum; instituțiile internaționale, deținătoare ale unor experiențe bogate, oferă un cadru prielnic pentru amplificarea ei; securitatea este un proces care cere eforturile tuturor, fără discriminare; munca de elaborare a soluțiilor trebuie întreprinsă de îndată, fără condiții prealabile. Într-un moment de intense căutări pe continentul european, cînd se discută și se pregătește o Conferință a statelor europene, orice reuniune avînd ca temă securitatea și cooperarea, care realizează un ton constructiv, constituie un simptom bun și pozitiv. Institutele de cercetări, reprezentate la colocviu, au înregistrat numeroase subiecte pe care le vor include în programele lor viitoare de studiu și au hotărît să se întrunească din nou. Ele au invitat A.D.I.R.I. să continue funcția din timpul Colocviului, ca punct de întîlnire, sprijin și armonizare a lucrărilor ce se întreprind. Munca va continua deci, cu încrederea că acele mari soluții care promit o mai bună înțelegere, destindere, cooperare, stabilirea fermă a unor condiții de securitate în Europa vor avea sprijinul activ al cercetătorilor, al oamenilor de știință și al laboratoarelor de formule politice.

1. Obiectivul: securitatea pe continent

Dr. Wolfgang Strasser

secretar general al Asociației austriece de politică externă și relații internaționale

Reuniunea la care am participat în România o consider deosebit de importantă, pentru că ea evidențiază interdependența dintre politica de destindere, de colaborare și problema securității europene. Aspectele acestei interdependențe sînt foarte diferite, dar numai prin colaborare cred că se poate contribui la rezolvarea problemei majore a securității europene. Realizarea unei conferințe în problema securității europene ar fi o mare reușită politică. Totul depinde, după părerea mea, de pregătirea precaută și atentă a unei atari conferințe. Apreciez și consider binevenită propunerea Finlandei de a găzdui o virtuală conferință europeană.

James Fawcett

director de studii al Institutului de relații internaționale din Londra

Există deja relații constructive între Est și Vest. Țările europene fac schimburi comerciale, au stabilit și dezvoltă legături în domeniul cultural. Se poate prevedea menținerea acestei tendințe. Mai rămîne — ceea ce nu se realizează întotdeauna — ca factorul politic să coincidă cu sensul acestei evoluții spre contacte tot mai ample. În perspectivă, mi se pare îmbucurător faptul că, în limitele maxime ale posibilului, relațiile comerciale, culturale merg înainte ; poate și pentru că acordurile în aceste domenii reflectă relațiile omenești cele mai naturale.

Prof. D. G. Tomașevski

Institutul de economie mondială și relații internaționale din Moscova

Însuși faptul participării noastre la acest colocviu demonstrează interesul pe care-l purtăm pentru discutarea problemei securității europene. Este vorba de una din problemele cele mai importante ale situației internaționale, o problemă afectînd interesele popoarelor europene și într-un fel al popoarelor lumii întregi.

Credem că punctul de pornire în abordarea acestei probleme trebuie să fie realist, constructiv. Aceasta înseamnă, după noi, că trebuie să luăm în considerare situația existentă. Nu trebuie omise, astfel, cele mai importante aspecte și anume consolidarea statelor socialiste, politica lor de pace, solidaritatea lor în lupta pentru pace și socialism.

Solidaritatea și unitatea de acțiune a țărilor socialiste sînt binecunoscute și au fost exprimate în documente ca cele de la București, Budapesta și recent la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova, unde s-a subliniat importanța acestei probleme.

Dr. Wolfgang Strasser

James Fawcett

Prof. D. G. Tomașevski

Prof. Johan Galtung

Dr. L. G. M. Jaquet

Toate acestea creează premise și pentru unitatea europeană, pentru consolidarea și extinderea colaborării. Ni se pare că trebuie să folosim toate căile în această direcție. Nu trebuie, cred, opuse între ele colaborarea bi și multilaterală. Ambele pot contribui la această politică.

Desigur, dezvoltarea colaborării nu constituie singura cale ce poate duce în această direcție. Este doar una dintre căi. Este vorba astfel de soluționarea problemelor politice, de înlăturarea tuturor acelor piedici ce stau în calea lor.

Prof. Johan Galtung

directorul Institutului pentru cercetări asupra păcii din Oslo

Cooperarea este necesară. Una din erorile de apreciere frecvente în Occident este aceea că ea s-ar putea desfășura în cadrul instituțiilor occidentale. Nu sînt de acord cu aceasta. Într-un studiu elaborat la solicitarea Consiliului Europei am expus în detaliu motivele pentru care acest lucru nu este posibil ; probabil spre neplăcerea celor care au primit studiul, una dintre concluzii era desființarea Consiliului Europei, ca ineficient în promovarea colaborării. Cei care cred că instituțiile create în Occident ar putea fi acceptabile nu țin seama de faptul că în perioada actuală statele est-europene, după expresia polonezului Dobrzinski, „au devenit din obiecte de politică externă, subiecte de politică externă" și, deci, nu pot accepta de-a gata soluții străine lor. Tocmai în acest context mă gîndesc la necesitatea unor instituții noi, cum ar fi o „Comisie pentru problemele securității europene" — în cadrul căreia Statele Unite și Canada, care se declară interesate de aceste probleme, ar avea statutul de membri asociați — similară Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, care a obținut pînă acum unele succese.

Dr. L.G.M. Jaquet

secretar general al Societății olandeze de relații internaționale

Sînt partizan al unei cooperări strînse între toate țările europene, o cooperare pe plan uman ca și pe planul unei politici realiste pe termen lung. Există în politica actuală limite evidente și ele depind, mai ales, de climatul politic, de relațiile actuale dintre state.

Dr. Dimce Belovski

adjunct al secretarului de stat pentru afacerile externe, parlamentar, membru al Prezidiului Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia

Personal, consider că ideea securității europene este nu numai o problemă deosebit de însemnată, ci constituie în același timp problema care cuprinde un context larg al relațiilor internaționale. Orice hotărîre în domeniul securității trebuie să reflecte interesele tuturor țărilor europene, asigurîndu-se drepturi egale, îndatoriri și răspunderi. Consider că s-au realizat progrese în lărgirea colaborării și creării condițiilor în vederea realizării securității europene.

Dr. Eberhard Schulz

director adjunct al Institutului de cercetări al Societății pentru politică externă din Bonn

Dorim o reglementare a problemelor europene și aceasta pentru asigurarea securității și păcii. Aceasta ar presupune practic să nu mai existe război și să nu mai existe nici un fel de presiuni ale unor state asupra altora. Este greu să concepem altfel lucrurile. Apare, firește, în permanență, problema germană. Guvernul meu a afirmat întotdeauna că problema germană nu poate fi eludată.

Am afirmat că Apelul de la Budapesta este un pas realist înainte și pentru a-mi completa această idee vreau să subliniez că apreciez în mod deosebit cele cuprinse în discursul inaugural al domnului prim-ministru Maurer. Problema securității a fost pusă într-un mod foarte logic și just. Cred că politica realistă a României se bucură în mod justificat de aprecierea pe care o întrunește.

2. Premisele unei cooperări eficiente

Dr. Mieczyslaw Tomala

director adjunct al Institutului de relații internaționale din Varșovia

Delegația poloneză a prezentat la colocviu un referat. În general considerăm că principala problemă este cea a securității. Ea prezintă, după părerea noastră, patru aspecte:

— toate țările europene trebuie să respecte statu quo-ul în Europa;
— sînt necesare măsuri de dezarmare, și ca un prim moment, înghețarea armamentelor nucleare;
— să fie încheiat un tratat european general;
— să se dezvolte colaborarea economică și științifică între toate țările europene.

Acestea pot fi teme ale unei viitoare conferințe paneuropene la care să ia parte toate țările continentului. Înțeleg prin aceasta că nu numai cele care fac parte din blocuri militare. De pildă, noi am salutat inițiativa Finlandei. Cu Austria avem relații dintre cele mai bune și o colaborare largă. Prin urmare, este vorba de participarea tuturor țărilor europene, inclusiv la acțiunea de pregătire a conferinței.

Dr. Wolfgang Strasser

Un climat de cooperare există astăzi, dar mai sînt încă totuși multe de făcut pentru a se ajunge la rezultate satisfăcătoare în acest domeniu. În ceea ce privește prioritățile, personal sînt de părere că trebuie abordate mai întîi problemele mari, fără ca aceasta să însemne că cele mici pot fi neglijate. Ne trebuie un climat de securitate în toate domeniile — economic, cultural și politic, și de aceea căile prin care-l vom putea atinge trebuie să fie suple: să se țină cont de poziția partenerului.

Nu cred că blocurile militare vor fi desființate înaintea unei conferințe europene în problema securității, dar pentru realizarea unui adevărat climat de securitate această desființare va fi, fără îndoială, una din condițiile de bază.

Dr. Dimce Belovski

Consider că în Europa s-a demonstrat pe larg dorința de a se depune eforturi susținute în vederea promovării colaborării și a creării condițiilor pentru rezolvarea problemei securității, problemă de interes vital pentru popoarele Europei. Este necesar un dialog lărgit, multilateral, între toți cei interesați — și toți aceia care pot și doresc să contribuie în acest sens.

Dr. Dimce Belovski

Dr. Mieczyslaw Tomala

Lefkos N. Clerides

Prof. Ferenc Kreskay

Lefkos N. Clerides

secretar al Consiliului Juridic Cipriot

Consider cooperarea între statele europene ca indispensabilă pentru asigurarea unui climat de securitate pe continent. Azi, țările europene, indiferent de sistemul căruia aparțin, trebuie să caute și să găsească drumurile ce pot asigura un climat de cooperare în această Europă care altfel ar putea rămîne tehnologic, mult în urma Statelor Unite.

Prof. Ferenc Kreskay

profesor la Universitatea „Karl Marx" din Budapesta

Ca specialist în probleme de comerț internațional, aș dori să-mi reafirm convingerea că acesta este un teren favorabil pentru ceea ce aș numi dialogul păcii și securității europene.

Prof. Emmanuel Coppieters

director general al Institutului regal de relații internaționale din Bruxelles

Pentru a realiza un climat de înțelegere între toate popoarele trebuie mai întîi să se elimine echivocul și neîncrederea.

Blocurile militare sînt o consecință nefastă dar inevitabilă a neîncrederii. Sînt de acord cu cei ce preconizează desființarea celor două blocuri militare, dar pentru aceasta trebuie să îndepărtăm mai întîi neîncrederea și echivocul.

Paolo Calzini

șeful secției Europa răsăriteană, Institutul de relații internaționale din Roma

Există între diverse țări o anumită solidaritatea ideologică ce ar putea pune oarecari limite relațiilor dintre state cu orînduiri sociale diferite, dar dacă se respectă principii ca neamestecul în treburile interne ale unei țări, autonomia ei națională, dacă se are în vedere respectul reciproc, se poate asigura un climat de înțelegere între toate țările lumii.

Sînt tentat să fac aici o clasificare, o distincție între ceea ce aș numi eu două „nivele" de cooperare. Primul — „nivelul de rutină" ar cuprinde cooperarea tradițională care nu pune în general probleme: economică sau culturală, cel de al doilea — eu îl numesc „nivel de calitate" — reprezintă ceva mai serios, presupune o angajare.

Se vorbește mult de cooperare, dar această cooperare trebuie pregătită minuțios, politic și economic. În Europa, pentru a exista o adevărată cooperare, trebuie să se realizeze un echilibru politic; problemele europene rămase încă nerezolvate vor trebui soluționate.

José Bugeda Sánchis

Luca Pavolini

Jukka Huopaniemi

Harald Hamrin

Prof. Emmanuel Coppieters

José Bugeda Sánchis

şeful Departamentului de seminarii din Institutul de studii politice, ziarist la „Pueblo" — Madrid

Cred că dacă toate ţările Europei doresc să coopereze, acest lucru este realizabil. Principalul este să se creeze o „conştiinţă europeană" a tuturor ţărilor care deţin deja un enorm bagaj de experienţă comună culturală şi ştiinţifică. Să realizăm această conştiinţă ne va costa mari eforturi, dar o dată realizată, viitorul va fi — vă asigur — magnific. Trebuie să facem un schimb de experienţă în toate domeniile, căci aparţinînd Europei, noi, toţi, ţinem această Europă în propriile noastre mîini. Orice cale ce duce la cooperare este binevenită.

3. Conferinţa statelor europene

James Fawcett

O conferinţă europeană în problema securităţii ar fi de dorit. Mi se pare, în acest context, importantă şi chestiunea alegerii datei, a momentului optim. Înţeleg conferinţa nu ca un scop în sine; trebuie să existe perspectiva obţinerii unor rezultate pozitive. Pregătită corespunzător, o asemenea conferinţă ar fi cea mai importantă acţiune în vederea soluţionării problemelor europene ale perioadei postbelice.

Luca Pavolini

directorul revistei „Rinascita" — Roma

O conferinţă europeană în problemele securităţii este utilă şi posibilă, dar trebuie minuţios pregătită. Pregătirea ei cere, fără îndoială, timp. De altfel noi am şi început. Între partidele italiene s-a iniţiat de curînd o amplă discuţie legată de problemele pe care le-ar pune o asemenea conferinţă.

Desfiinţarea blocurilor militare este o condiţie sine qua non a creării unui climat de securitate în Europa. Şi mai e ceva: trebuie recunoscute cele două state germane, căci existenţa lor, azi, este o realitate ce nu poate fi ocolită de nimeni.

Dr. L.G.M. Jaquet

Dacă n-aş fi crezut în utilitatea unei conferinţe europene, nu m-aş afla la Bucureşti. Un schimb de opinii este — în orice împrejurare — binevenit, cu atît mai mult cînd este vorba de securitatea europeană. Ţinerea unei asemenea conferinţe sper că va fi posibilă după o pregătire diplomatică suficientă şi numai cu această condiţie, pentru că nu ne putem permite să ajungem la un moment dat să constatăm zădărnicia tuturor eforturilor noastre.

Jukka Huopaniemi

asistent universitar la Institutul de politică externă, Finlanda

Nota guvernului finlandez, în mai a.c., a sugerat măsuri în pregătirea conferinţei propuse, privind securitatea europeană, conferinţă pe care Finlanda ar fi dispusă să o găzduiască. Guvernul finlandez şi-a afirmat intenţia ca în vederea acestui obiectiv să iniţieze mai întîi consultări bilaterale cu toate guvernele interesate — inclusiv ambele guverne germane — iar ulterior, cînd s-ar contura condiţii favorabile, să organizeze la Helsinki o întîlnire preliminară, cu scopul principal de a stabili o ordine de zi.

Guvernul finlandez este conştient de necesitatea de a proceda cu precauţie, gradat; conferinţa necesită o pregătire atentă. Nu sînt de aşteptat, imediat, rezultate spectaculoase; tocmai din acest motiv s-au prevăzut cele două faze preliminare. Sîntem însă optimişti; iniţiativa este recentă şi rezultatele nu pot fi încă apreciate, dar considerăm că primele reacţii au fost pozitive.

Harald Hamrin

cercetător la Institutul de politică externă din Stockholm

Reacţia oficială suedeză a fost pozitivă, cu specificarea că guvernul suedez consideră necesară participarea şi a ţărilor neeuropene interesate — adică S.U.A. şi Canada. Propunerea finlandeză a fost, de asemenea, bine primită. Desigur, o asemenea conferinţă nu poate fi convocată într-un termen foarte apropiat — poate nici în anul următor. Cred că în pregătirea ei este extrem de utilă dezvoltarea relaţiilor bilaterale — şi exemplul pe care l-aş cita ar fi al relaţiilor româno-suedeze, concretizate şi prin vizitele celor doi prim-miniştri; trebuie să se acţioneze pe linia dezvoltării relaţiilor economice, culturale, ştiinţifice.

Revenind la problema unei conferinţe europene, mi se pare că nu trebuie să aşteptăm de la ea o soluţionare de ansamblu. Problemele nu pot fi rezolvate simultan, ele trebuie abordate pe măsură ce se creează condiţiile soluţionării lor.

Prof. Emmanuel Coppieters

O conferinţă consacrată problemei continentului nostru o consider în momentul de faţă indispensabilă, dar cu o condiţie: ca absolut toate statele europene să participe la ea. Cred că este necesar ca toate problemele să fie discutate aici, fără să se ascundă nimic, neignorînd greşelile generaţiei precedente. Trebuie să se admită statu-quo-ul, să se înlăture orice idee de amestec în treburile altui stat.

Paolo Calzini

Un element esenţial în această problemă îl constituie — după părerea mea — echilibrul ce trebuie să existe între faza pregătitoare şi conferinţa propriu-zisă. Trebuie să se plece de la premisa că această conferinţă este absolut necesară şi deci să nu se creeze precondiţii cu caracter politic de care să depindă participarea sau neparticiparea unui stat sau a altuia la această întîlnire. Şi aceasta pentru că ştim cu toţii că existenţa unor probleme grave în Europa este astăzi o realitate.

Sir Geoffrey de Freitas

parlamentar, fost preşedinte al Consiliului Europei

Ideea unei conferinţe în problema securităţii europene mi se pare bună şi realizabilă. Cred că ţările europene ar putea acţiona şi în direcţia securităţii: mă gîndesc la contacte între N.A.T.O. şi Tratatul de la Varşovia în vederea unei dezescaladări în domeniul armamentelor. Problema unor măsuri de dezarmare parţială ar fi, de altfel, un subiect firesc de discuţie şi la proiectata conferinţă europeană.

Sînt convins că, în viitor, un sistem de relaţii de cooperare între ţările europene va face ca „Europa politică" să coincidă cu cea geografică.

Paolo Calzini

Sir Geoffrey de Freitas

Muammer Aksoy

Dr. Eberhard Schulz

André Beaufre

4. Rolul şi rezultatele colocviului

Prof. D.G. Tomaşevski

Cred că discuţia a fost utilă. S-au enunţat în cursul colocviului păreri şi concepţii diferite. Ele cer studiu, reflecţie. Nu poţi fi de acord cu toate. Există puncte de vedere comune, ceea este util. Am ascultat cu mult interes acele expuneri care sînt constructive, utile. Nu am putut încă studia în toate detaliile textele. Cred că expunerile savanţilor români sînt pătrunse de spirit constructiv, de dorinţa ca, împreună cu toate ţările socialiste, să contribuie la rezolvarea problemei securităţii europene. Sînt iniţiative care contribuie la aceasta şi care merită o apreciere pozitivă. Toate mulţumirile noastre faţă de gazde pentru primirea călduroasă ce ne-a fost făcută.

Jukka Huopaniemi

Colocviul a constituit o manifestare extrem de instructivă prin aceea că a pus în lumină preocuparea pentru găsirea unor soluţii în problema securităţii europene. Desigur, reuniunea nu a încercat să prezinte propuneri practice — cu excepţia interesantei idei a profesorului Galtung privind crearea unei comisii permanente pentru problemele securităţii.

Discuţiile au dat o imagine clară a spectrului existent de atitudini faţă de securitatea continentului. Merită laude iniţiativa organizatorilor români de a invita personalităţi din toate ţările interesate. Asemenea întîlniri internaţionale sînt extrem de utile.

Harald Hamrin

Aş numi acest colocviu o întîlnire utilă, un for optim pentru schimbul de vederi, o platformă de încercare. Un efect pozitiv îl are participarea largă asigurată acestei reuniuni. Desigur, nu ne aşteptăm să rezulte de aici soluţii gata elaborate, dar sugestiile făcute pot juca un rol în viitor, pot constitui o bază de discuţii. Să adăugăm că prestigiul participanţilor asigură ideilor dezbătute aici circulaţia în continuare, cu perspectiva unor reacţii pozitive. Reuniunile de acest fel au o importanţă incontestabilă.

Dr. Dimce Belovski

Iniţiativa românilor de a organiza acest colocviu a venit la momentul oportun. Ea a stimulat schimbul de păreri ale oamenilor de ştiinţă şi publiciştilor în vederea găsirii căilor celor mai adecvate şi acceptabile pentru rezolvarea problemei securităţii europene.

Lefkos N. Clerides

Cred în consecinţele pozitive ale acestui colocviu care va înlesni calea spre o conferinţă pan-europeană care a căpătat şi capătă tot mai mulţi adepţi. Întotdeauna am apreciat politica externă a României ca pe o politică justă şi aş vrea să felicit şi pe această cale partea română pentru iniţiativa unei asemenea reuniuni. Sînt impresionat de ospitalitatea populaţiei bucureştene şi de atmosfera prietenească ce ne înconjoară. Constat că românii se aseamănă cu noi, cipriotii ; sînt la fel de sinceri şi deschişi şi le place să se bucure de viaţă.

Prof. Ferenc Kreskay

Colocviul se înscrie ca un eveniment pozitiv, oferind posibilitatea unui schimb larg de opinii asupra unei probleme de importanţă vitală pentru continentul nostru — securitatea europeană. Îmi pare interesantă propunerea prof. Galtung. Aceasta, deoarece ea dă o mare pondere problemei germane pe care eu o consider ca cea mai dificilă din Europa. Dacă — aşa cum propune Galtung, am putea soluţiona problema „cadrului european" în cadrul O.N.U., va fi vorba în ultimă instanţă de o apropiere spre rezolvarea acestei probleme.

James Fawcett

Mi se pare că acest colocviu este deosebit de util ; este o modalitate excelentă de a schimba opinii, de a contribui la o atmosferă favorabilă.

Muammer Aksoy

profesor de drept constituţional la Universitatea din Ankara, preşedinte al Asociaţiei de drept din Turcia

În cadrul lucrărilor colocviului au fost abordate o serie de chestiuni privind modalităţile şi măsurile care pot fi adoptate pentru realizarea unui climat propice promovării relaţiilor economice, culturale şi în alte domenii între statele europene, cu scopul de a crea premisele favorabile instaurării unei atmosfere de încredere, a păcii pe continentul european. Fără îndoială că aceste discuţii şi schimburi de păreri au fost şi vor continua să fie foarte utile. Sper că chestiunile abordate în cadrul lucrărilor colocviului de la Bucureşti vor continua să fie dezbătute şi după acest colocviu, cu alte prilejuri, şi nutresc convingerea că ele vor constitui începutul unei reuniuni pe această temă între oamenii politici. Din acest punct de vedere, apreciez foarte mult iniţiativa României şi aş vrea să spun că aceasta era de aşteptat de la o ţară ca România, care are o personalitate a ei, care promovează cu consecvenţă o politică de independenţă şi suveranitate şi care joacă un rol pozitiv în asigurarea păcii atît în Europa, cît şi în lume.

Generalul André Beaufre

directorul Institutului de studii strategice din Paris

Reuniunea noastră este importantă prin însuşi faptul că prefigurează o schimbare de climat politic. Ea reprezintă un eveniment important pe plan psihologic, şi anume însuşi faptul că are loc, că se produce în condiţiile pe care le cunoaştem cu toţii şi că se bucură de o participare atît de largă. Totul este foarte interesant. Firesc, este prematur să avansăm soluţii practice care să meargă pînă la capăt. Dar, în acelaşi timp, este un început foarte bun. Procedînd la aceasta, organizatorii români şi-au cîştigat dreptul la recunoştinţa noastră a tuturor.

În ce mă priveşte, sper mult că vom avea o Europă unită. Cînd spun unită am în vedere firesc dificultatea unei precizări pentru simplul fapt că Europa unită nu poate fi ceva în genul Statelor Unite ale Americii. Este vorba, în optica mea, de o reuniune de state, de entităţi foarte marcate, deoarece avem oameni diferiţi, istorii diferite. Nu este vorba de loc de a avea de-a face cu un stat federal care să fie o autoritate absolută în diverse domenii.

Taşkent. Universitatea

Însemnări din Uzbekistanul sovietic

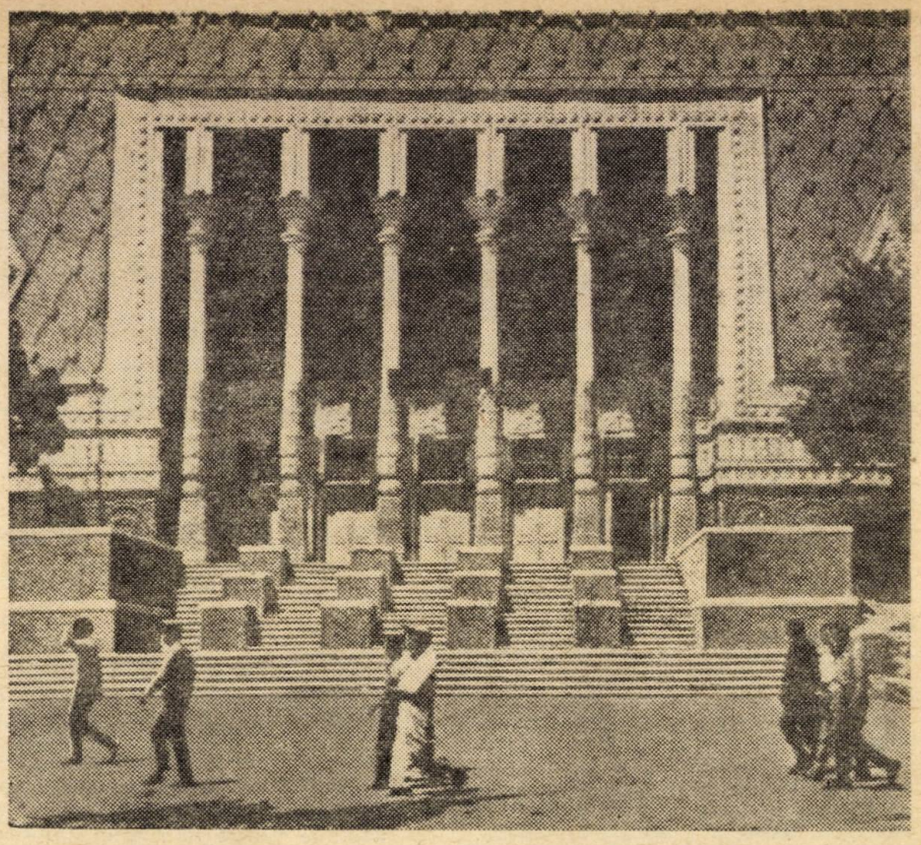

KHACIAR

De la trimisul nostru Sorin Mladoveanu

În mai puţin de cinci ore, turboreactorul IL-18 care zboară de la Moscova la Taşkent, îşi transportă călătorii nu numai de pe un continent pe altul ci şi dintr-un anotimp în alt anotimp. Decolînd în răcoarea constant întreţinută de foşnetul întinselor păduri de mesteceni din apropierea capitalei, avionul aterizează la plus 40 grade, într-un decor de vară toridă, sub intensa iradiere a soarelui meridional.

Cine se aşteaptă să întîlnească la Taşkent animaţia unui oraş al sudului şi pitorescul orientului, trebuie să treacă de centrul — foarte liniştit şi „european" — şi să pătrundă în „bazar" sau în „ceaicanalele" unde îşi sorb tacticos ceaşca de ceai bătrîni uzbeci venerabili în lungi halate albastre şi purtînd pe cap turbane savant construite. Dacă aceste componente ale vestimentaţiei tradiţionale par sortite să dispară o dată cu generaţiile vîrstnice, în schimb rezistă timpului binecunoscuta tiubiteică brodată cu fireturi : o poartă toată lumea, indiferent de sezon.

La spectacolul străzii adaugă un plus de culoare prezenţa turiştilor străini. Japonezi, vest-germani, suedezi, indieni, veniţi să viziteze reputatele monumente arhitectonice de la Samarkand şi Buhara, trec întîi prin această mare poartă a Asiei Centrale care este Taşkentul.

Oraş de 1 350 000 de locuitori, al cincilea în U.R.S.S. după numărul populaţiei, capitală a republicii bumbacului, astrahanului şi mătăsii, Taşkentul e implantat de două milenii pe un pămînt de străveche istorie şi civilizaţie, care a cunoscut şi furia devastatoare a lui Gingis Han dar şi poemele lui Alişer Navoi, al cărui nume îl poartă impunătorul edificiu al Teatrului Academic de operă şi balet.

Taşkentul este astăzi oraşul unei puternice pulsaţii industriale prin cele 400 de fabrici şi uzine ale sale (întreprinderi constructoare de maşini pentru recoltarea bumbacului, pentru industria chimică, alimentară, un mare combinat textil etc.). Capitala Uzbekistanului e şi un animat centru de cultură al Orientului sovietic, în care îşi desfăşoară activitatea Academia de ştiinţe a republicii — una din cele mai mari ale U.R.S.S. — 17 şcoli superioare, numeroase institute de cercetări ştiinţifice, teatre, muzee, studiouri cinematografice, de radio şi televiziune.

Impresia dominantă pe care ţi-o dă contactul cu Taşkentul este că te afli pe un vast şantier, ale cărui proporţii se confundă cu ale oraşului însuşi. Impresie nu prea îndepărtată de adevăr deoarece multe cartiere se construiesc sau se reconstruiesc sub o pădure de macarale şi excavatoare. S-ar putea presupune că această activitate de notabilă amploare e destinată să înlăture consecinţele marelui cutremur din 1966. De fapt însă, familiile rămase fără adăpost au primit locuinţe noi încă în toamna aceluiaşi an, iar de atunci s-a construit la Taşkent de două ori mai mult decît a nimicit cutremurul, deşi volumul distrugerilor a fost considerabil : aproape jumătate din totalul suprafeţei locuite.

Acest efort s-a conjugat cu o intensificare fără precedent a activităţii de ansamblu în domeniul construcţiilor. Vechiul plan de sistematizare, căruia i s-au adus în ultimii ani corective importante, a devenit de fapt un plan de reconstrucţie fundamentală, avînd ca obiectiv crearea unui oraş nou, modern, corespunzător exigenţelor urbanistice contemporane. Acest plan se îndeplineşte într-o cadenţă accelerată datorită solidarităţii active cu Taşkentul a tuturor republicilor sovietice. Uzbecii cunosc din timpuri imemoriale o formă de întrajutorare denumită *Khaciar*. Dacă se surpă un zid, dacă se strică un acoperiş, vecinii celui aflat în dificultate se asociază şi fac reparaţiile necesare fără să solicite bani. Marea încercare prin care a trecut Taşkentul în aprilie 1966 a generat o formă nouă de Khaciar extinsă la scara vastă a ţării. După seism, din toate colţurile Uniunii Sovietice au sosit constructori, utilaj şi materiale de construcţie, refacerea oraşului distrus căpătînd dimensiunile şi semnificaţia unei campanii naţionale.

Cînd treci astăzi prin centrul Taşkentului, îţi reţin atenţia mari panouri care arată cîţi metri pătraţi de suprafaţă locativă s-a angajat să construiască fiecare republică. Iar pe faţadele multora dintre clădirile recent terminate, constructori din Moscova sau Minsk, Riga sau Tbilisi, Leningrad sau Kiev au înscris cîteva cuvinte : „Această clădire este darul nostru pentru Taşkent". Pe blocurile din cartierul Sergheli am întîlnit sugestiva carte de vizită a constructorilor sosiţi din celelalte republici ale Asiei Centrale : faţade discret ornamentate cu motive de

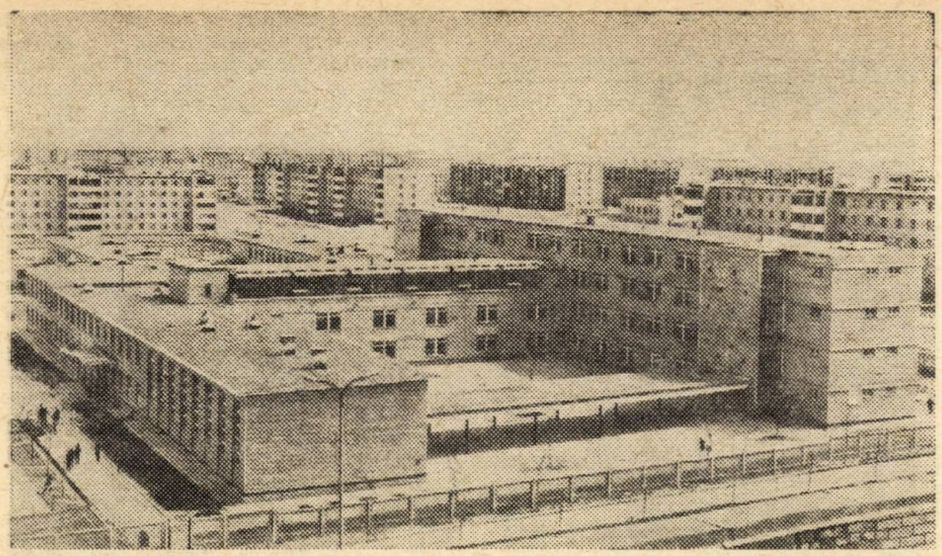

Unul din noile cartiere ale Taşkentului

arhitectură populară kazahă, tadjică sau turcmenă. Probabil că pînă acum nici un alt oraş nu s-a ridicat pe baza unei asemenea concentrări şi diversităţi de forţe multinaţionale.

Campania de ajutorare a Taşkentului a cunoscut şi forme emoţionante de solidaritate individuală. În noul cartier Oktiabrski a fost instalată o casă din prefabricate pentru o singură locuinţă. Este darul a două pensionare din Sevastopol, Feodosia şi Nina Maximovna, care s-au refugiat la Taşkent în anii războiului. După cutremur, ele au cumpărat casa din economiile lor şi au trimis-o în capitala Uzbekistanului. Casa a fost atribuită familiei lui Azimnodji Islamkodjaev, un octogenar a cărui locuinţă fusese distrusă. Cei trei fii ai lui Islamkodjaev au căzut pe front în anii războiului. Unul din ei a pierit în luptele pentru eliberarea Sevastopolului.

■

Reclădirea integrală a centrului şi implantarea sa într-o vastă zonă de verdeaţă, crearea de mari ansambluri şi cartiere moderne în partea veche a oraşului, trasarea unor largi magistrale, extinderea şi modernizarea mijloacelor de transport prin construirea unui metrou care va reduce durata celui mai lung traseu la 35—40 de minute — iată cîteva din principalele aspecte ale reconstrucţiei oraşului care ne-au fost expuse de Parhad Tursunov, arhitectul-şef adjunct al Taşkentului. Interlocutorul nostru ne-a mai informat că şi la Taşkent, ca în orice oraş cu peste un milion de locuitori, se pune problema de a se evita amplasarea în perimetrul urban a unor noi capacităţi industriale pentru ca populaţia să nu crească dincolo de limitele excedentului natural. Această cerinţă e cu atît mai imperioasă cu cît sporul demografic la Taşkent este ridicat : o familie se compune în medie din 4 membri şi nu puţine familii au 8 şi 10 copii.

O direcţie principală de preocupări o constituie întărirea rezistenţei antiseismice a construcţiilor. La recomandarea Institutului de seismologie al Academiei de ştiinţe a R.S.S. Uzbece, toate noile clădiri sînt astfel concepute încît să reziste la cutremure de gradul 9. Pe lîngă perfecţionarea fundaţiilor şi a structurilor interioare, se studiază modalitatea de a scădea greutatea construcţiilor prin utilizarea unor materiale mai uşoare şi, ca atare, mai rezistente. S-ar putea ca, psihologic vorbind — a adăugat interlocutorul nostru — profanii să considere că o clădire, cu cît e mai înaltă, cu atît e mai expusă pericolului. Acesta nu este şi punctul de vedere al specialistului. O casă înaltă, în special una din prefabricate, prezintă cele mai bune garanţii. Lîngă Taşkent se construieşte, de altfel, o uzină de prefabricate pentru clădirile de 9 etaje, care vor reprezenta circa 10 la sută din suprafaţa locativă.

Interlocutorul nostru ne-a mai declarat că ritmul rapid al reconstrucţiei se asociază astăzi, într-o măsură mai mare decît în trecut, cu preocupări de estetică urbană. Arhitecţii se orientează mai ferm spre accentuarea diversităţii în proiectare, spre promovarea specificului naţional, străduindu-se să confere în genere Taşkentului un profil propriu, bine definit. Este de altfel ceea ce demonstrează cîteva din recentele edificii care au întrunit aprecierile specialiştilor : noul sediu al Sovietului Suprem şi al Consiliului de Miniştri al R.S.S. Uzbece, faţada în stil naţional a Teatrului Academic de dramă „Khamza", paralelipipedul din beton şi sticlă al noului magazin universal. Aceste izbutite exemplare de arhitectură contemporană deschid şi o perspectivă asupra fizionomiei Taşkentului de mîine.

■

Taşkentul este capitala unei republici în care amploarea şi profunzimea transformărilor structurale petrecute în anii Puterii Sovietice apar cu o deosebită pregnanţă. Zburînd deasupra Uzbekistanului, te surprinde frecvenţa cu care se inserează în ansamblul peisajului siluetele de uzine şi fabrici. Această fostă periferie a ţarismului, unde înainte de revoluţie nu existau decît ateliere artizanale şi cîteva rudimente de industrie, dispune astăzi de capacităţi industriale care-i permit nu numai să producă, dar să şi exporte în numeroase ţări motoare Diesel, tractoare, maşini de recoltat bumbacul, excavatoare, pompe, compresoare, aparatură pentru proiecţii cinematografice etc. Faimoasele stepe aride ale Asiei centrale, unde nenumărate generaţii de lucrători ai pămîntului au făcut eforturi dramatice şi sterile pentru a rezolva problema apei, sînt brăzdate acum de vasta reţea a canalelor de irigaţii, care depăşesc în lungime 130 000 km şi fertilizează nu mai puţin de 3 milioane de hectare. Pe acest teritoriu unde odinioară ştiau să scrie şi să citească numai 1,8 la sută din totalul populaţiei adulte, există astăzi 18 000 de oameni de ştiinţă, iar în cele 17 şcoli superioare ale Taşkentului învaţă, alături de zecile de mii de studenţi uzbeci, tineri veniţi din 25 de ţări ale Asiei, Africii, Americii Latine sau Europei.

Chiar fără a cunoaşte cifrele comparative prin care se confruntă de regulă trecutul cu prezentul, călătorul care străbate Uzbekistanul are nu puţine prilejuri să vadă în acţiune vitalitatea şi forţa transformatoare a socialismului. Aci, ca şi în celelalte regiuni ale Uniunii Sovietice, dezvoltarea accelerată a potenţialului economic, amploarea construcţiei de locuinţe, rezultatele spectaculoase în creaţia tehnico-ştiinţifică se impun atenţiei şi lasă impresii durabile. Împărtăşind aceste impresii gazdelor noastre, ai întotdeauna satisfacţia să constaţi interesul şi aprecierea deopotrivă de călduroase faţă de realizările României socialiste, faţă de succesele ei în planul economiei şi culturii. Este în această preţuire reciprocă a eforturilor constructive desfăşurate de ţările noastre o expresie a prieteniei frăţeşti dintre cele două popoare, prietenie pe care o cimentează continuu identitatea intereselor fundamentale şi lupta comună pentru idealul socialist.

Reactorul atomic din imaginea alăturată aparţine Institutului de fizică nucleară de pe lîngă Academia de Ştiinţe a R.S.S. Uzbece

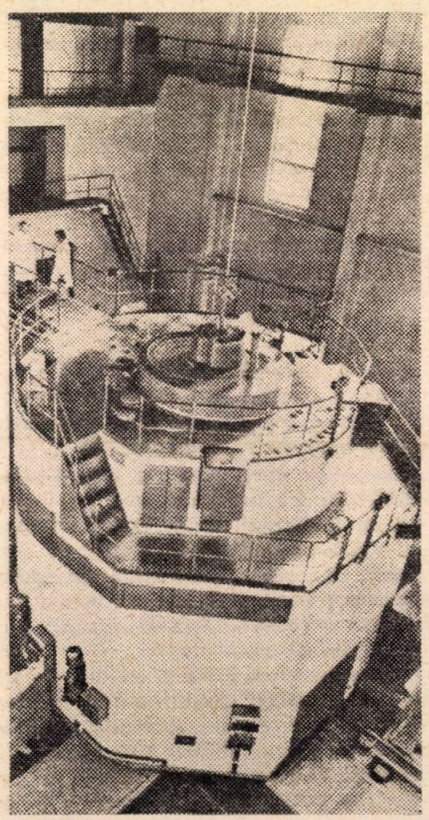

VENEZUELA

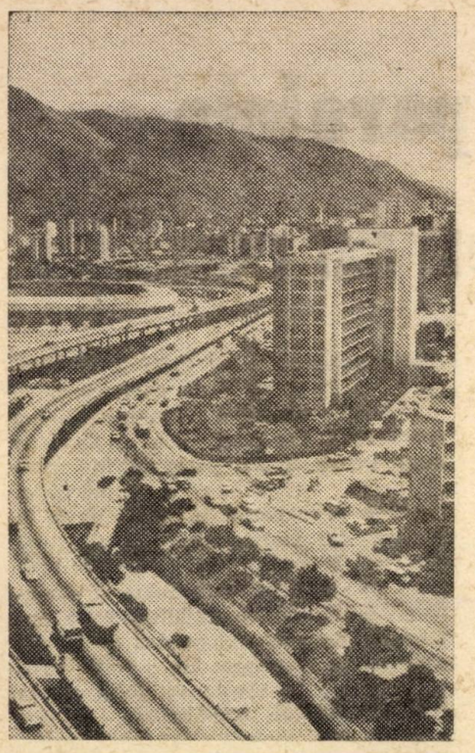

Imagine din Caracas

DEMARAJUL PROGRAMULUI „EL CAMBIO"

Fără a o considera o entitate omogenă, America Latină în ansamblul ei confirmă acele preocupări care unesc la un moment dat un continent în stabilirea coordonatelor principale ale existenței sale complexe. Dezbaterile în jurul securității europene sau lupta pentru independență a țărilor Africii corespund în ultimele luni, mai mult decît de-a lungul a ani întregi, pe planul latino-american cu apărarea intereselor naționale, a tendințelor de eliberare de sub tutela tradițională nord-americană. Componentă a acestei lumi în transformare, Venezuela aduce contribuția propriilor acțiuni orientate spre asigurarea suveranității asupra bogățiilor naționale — este vorba de petrol — acumulînd concomitent experiență în rezolvarea acelor „date personale" care dau fizionomia specifică a unei țări.

Instalat la 12 martie, președintele Rafael Caldera a preluat conducerea după zece ani de guvernare a Acțiunii Democratice. Programul său electoral era cel al C.O.P.E.I., partidul social-creștin din Venezuela, care propunea, pe lîngă o nouă administrație a unui nou partid, acel *cambio* (schimbare) a întregii vieți politice și economice naționale — cuvîntul de ordine ce apare în orice cronică actuală despre Venezuela. A fost un angajament dar și o piatră de încercare pentru Rafael Caldera, pentru că aprecierile în jurul acțiunilor în curs ale guvernului pornesc de la același slogan-test : *cambio*. Iar cele patru luni de activitate pot fi un argument al bunei porniri spre realizarea acestei platforme foarte cuprinzătoare.

Ideea pusă în acțiune — a schimbării — și-a concretizat forma de desfășurare pe calea dialogului național sau a noului stil, atribute ce stabilesc metodele adoptate de guvernul social-creștin și neagreate de cel precedent, al Acțiunii Democratice. Printre primele măsuri care confirmă aceste opțiuni ale noii administrații au fost cîteva decisive : legalizarea Partidului Comunist, pus în afara legii de Rómulo Betancourt în 1962, amnistierea unor deținuți politici și inițierea unui dialog — în cadrul programului de pacificare națională — cu grupurile de guerilă, apoi o reorganizare la cel mai înalt nivel a conducerii militare fără a se crea, pentru guvernul civil, incertitudinea care urmează de obicei unor asemenea restructurări. Noul stil are în vedere și părăsirea „doctrinei Betancourt", ce promova întreruperea legăturilor Venezuelei cu țările conduse de un guvern militar rezultat în urma unei lovituri de stat. Președintele Caldera a considerat, însă, mai oportună, în actualele condiții de pe continent, calea menținerii relațiilor diplomatice cu toate statele Americii Latine, membre ale O.S.A., independent de proveniența guvernelor lor.

Acestea sînt cîteva din cele mai semnificative acțiuni ale președintelui Rafael Caldera, cu ecou sensibil în interiorul Venezuelei. Legalizarea Partidului Comunist, scria, de exemplu, revista „Vision", „a demonstrat clar că guvernul acordă garanții diferitelor orientări ideologice, în căutarea dialogului cu toate sectoarele politice pentru a pune în mișcare schimbările pe care le-a promis alegătorilor". Ministrul afacerilor interne al Venezuelei, Lorenzo Fernandez, explica într-un interviu că legalizarea Partidului Comunist este o urmare logică a participării comuniștilor la ultimele alegeri prezidențiale, deci, în ultimă instanță, „un gest de onestitate politică". Presa venezueleană remarcă, pe alt plan, formarea pentru prima dată în Venezuela a unei comisii de mediere cu detașamentele de guerilă, în prezența celei mai înalte autorități ecleziastice din țară, cardinalul Quintero, căreia guvernul îi recunoaște această calitate. „În consecință, pentru prima oară în ultimii opt ani — precizează cotidianul «El Nacional» din Caracas — un guvern admite posibilitatea de a găsi soluții politice în această problemă prin intermediul dialogului și nu prin aplicarea exclusivă a unor măsuri represive". Este, în esență, o inițiativă în plus pentru crearea acordului politic național cu privire la normalizarea vieții politice interne, cum declara însuși președintele Caldera, „dintr-o mare dorință de pace, de efort și de muncă în toate sectoarele naționale".

Pe plan continental, denunțarea „doctrinei Betancourt" a consacrat, de asemenea, o normalizare, de această dată interstatală, prin reluarea relațiilor diplomatice cu Peru, Panama și Argentina. Raportată la Peru, acțiunea a fost considerată de guvernul Caldera ca o problemă prioritară pentru a manifesta solidaritatea primei țări exportatoare de petrol din lume cu „o țară soră", angajată într-o dispută acerbă cu o companie străină. Ca și Peru, Venezuela întîmpină dificultăți în apărarea bogățiilor sale subterane, în plus problema petrolului deține aici mult mai multe pîrghii prin ponderea sa substanțială în activitatea economică a țării. Se cer, la acest capitol, revizuite relațiile cu principalul partener — Statele Unite — care impune o serie de restricții pe piețele sale. Programul președintelui Caldera — care a dispus recent înființarea Comitetului național pentru apărarea petrolului — prevede în acest sens desfășurarea schimburilor cu Statele Unite în cadrul normelor legislației internaționale și nu sub amenințarea forței economice, politice sau militare. „Există o disproporție de forțe din punct de vedere politic și militar față de Statele Unite. Dar, din punct de vedere politic și strategic, Venezuela se bucură de o poziție întărită de autoritatea pe care i-o acordă justețea cererilor sale", scrie același cotidian. Asigurarea autorității depline asupra utilizării veniturilor rezultate din petrol a adus pe prim plan reconsiderarea regimului concesionărilor către firme străine, manifestîndu-se — ca și în Peru, Chile sau Ecuador — îngrijorarea față de pozițiile acaparate de monopolurile nord-americane. Ca urmare, Asociația „Pro Venezuela" cerea recent revizuirea raporturilor statului cu diversele firme din Statele Unite.

Definirea politicii pentru dezvoltarea globală a industriei petroliere pe termen lung a întrunit adeziunea celor mai largi cercuri politice din Venezuela. Constatînd-o, președintele Caldera a declarat : „Cred în mod efectiv că beneficiem astăzi de un sprijin mai important decît ar lăsa să se creadă analiza raportului de forțe din Congres" (unde C.O.P.E.I. nu deține majoritatea).

Preocupările guvernului venezuelan nu se opresc numai la aceste elemente. Într-un interviu acordat ziarului „Le Monde", Rafael Caldera subliniază că, de fapt, „prioritatea priorităților revine problemelor sociale cărora trebuie să le facem față fără a întîrzia". Președintele a vorbit cu acest prilej de venitul redus al unui mare număr de familii, de lipsa de locuințe, de exodul rural care aglomerează deja suprapopulatele „ranchitos" (cartiere mărginașe) din Caracas. Se recunosc, prin urmare, încă foarte multe de făcut, pe care guvernul Venezuelei le vede rezolvîndu-se cu concursul întregii țări.

Se spune, vorbindu-se de programul președintelui Caldera, că a debutat sub un bun augur, pentru că și-a pregătit președinția mai bine decît predecesorii săi. Guvernul său încearcă în prezent s-o dovedească prin acțiuni diverse, orientate spre satisfacerea necesităților și depășirea dificultăților interne, prin afirmarea demnității naționale și apărarea bunurilor proprii de tendințele dominatoare ale trusturilor nord-americane. Imaginea Venezuelei întoarsă exclusiv către Statele Unite aparține trecutului, în aceeași măsură cu întregul continent latino-american, ce-și afirmă — în acest an mai decis ca oricînd — ființa națională în lupta pentru recunoașterea independenței și suveranității sale depline.

Anca VOICAN

Crizele paralele ale partidelor de coaliție

Aldo Moro

Amintore Fanfani

Flaminio Piccoli

Mariano Rumor

Cele două mari partide ale coaliției guvernamentale de centru-stînga din Italia — democrat-creștin și socialist — trec în momentul de față prin situații similare de criză, chiar dacă în ce privește partidul socialist, aceasta a căpătat aspecte mai dramatice, nefiind exclus pericolul unei sciziuni : de la început, trebuie remarcat, cauzele profunde ale crizei sînt în fond aceleași pentru ambele partide și, în mod curios, nu au apărut încă repercusiuni vizibile asupra formulei de guvern (și aceasta pentru că marea majoritate din cadrul celor două partide e favorabilă continuării experimentului de centru-stînga și respinge, deocamdată, orice altă ipoteză). Cert este însă faptul că raportul existent între forțele politice de la conducerea țării — cu alte cuvinte între partidele guvernamentale și masele de muncitori, țărani și studenți care, în ultima vreme, și-au accentuat presiunea lor critică și contestatoare — au scos în evidență distanța care separă infrastructura politică diriguitoare de societatea civilă și democratică, înțeleasă în toată complexitatea ei.

Cauzele acestei distanțări se datoresc, în mod esențial, unui fapt : acela că actualele acțiuni ale guvernului și ale forțelor care îl susțin s-au dovedit inadecvate pentru a da un răspuns precis cererilor maselor populare, îndreptate spre o mai bună și o mai efectivă participare a lor în luarea unor hotărîri de care depinde destinul țării. Dacă aceste partide consideră formula de centru-stînga viabilă și ireversibilă, pe de altă parte ele sînt nevoite să recunoască imposibilitatea lor de a da un răspuns exigențelor de reînnoire a societății italiene, exprimate de manifestațiile contestatare, nu numai ale tinerilor și studenților, dar — și aceasta e mai important — ale unor pături din ce în ce mai largi ale clasei muncitoare. În consecință, formula de centru-stînga se dovedește învechită și depășită, într-un moment în care e necesar să se dea un și mai mare impuls operei de reînnoire a structurilor naționale.

Fenomenul acestei tendințe spre reînnoire este în mod particular vizibil în cadrul organizațiilor sindicale, unde, în ultimele luni, s-a putut constata o reală orientare spre realizarea unității, manifestată cu prilejul revendicărilor muncitorești îndreptate spre mărirea salariilor, sau spre statuarea unei participări mai active la luarea deciziilor în întreprinderi ; în același timp, s-a conturat o anume tendință spre autonomie a sindicatelor față de rigorile cerute de partide. Astfel, în ce privește asociația lucrătorilor catolici (ACLI), s-a observat o degajare de dependența față de democrația creștină, ca o expresie a dorinței de a beneficia de o marjă mai mare de acțiune, în sensul apărării adecvate a intereselor muncitorilor, dacă este cazul, chiar împotriva democrației creștine.

Acest proces, orientat spre găsirea unor forme autonome de acțiune și, paralel, de realizare a unității sindicale, are consecințe importante asupra întregii vieți politice italiene. Devine astfel din ce în ce mai evident că asupra acestui fenomen sînt chemate să mediteze partidele de guvernămînt, mai ales acum, cînd — putem afirma — această situație determină, în mare măsură, cauzele principale ale actualei crize, angajînd cele două partide și, deci, implicit guvernul.

În acest context, să vedem care sînt reacțiile formațiunilor guvernamentale. Congresul democrației creștine, desfășurat zilele trecute la Roma, și prezenta reuniune a comitetului central al partidului socialist — aflat într-una din cele mai dificile și mai delicate perioade de la unificare — reprezintă două momente pe care nu credem că le exagerăm definindu-le ca o luare de cunoștință a crizei politice prin care trece societatea italiană.

La congresul partidului democrat-creștin s-au confruntat, în mod substanțial, două teze : prima, preconizată de actuala majoritate, susține posibilitatea unui răspuns la cerințele profunde ale societății italiene prin intermediul aplicării — moderate și gradate — a unor reforme parțiale, cu intenția de a atenua contradicțiile sociale, fără însă a atinge structurile tradiționale ale statului și actualele raporturi de forțe ; a doua, aparținînd curentelor de stînga printre liderii cărora s-a arătat a fi, în ultimul timp, fostul premier Aldo Moro, susține că nu sînt suficiente simple „corecturi" în modalitatea de conducere a treburilor țării, ci e necesară o curajoasă revizuire a tuturor acțiunilor guvernului și partidelor care-l susțin, și în același timp, se pronunță pentru un dialog mai amplu cu toate forțele politice, deci inclusiv cu comuniștii.

Această tematică congresuală s-a concretizat, începînd din noiembrie anul trecut, într-o perioadă în care eterogena majoritate a democrației creștine — realizată la congresul de la Milano din martie 1968 și alcătuită din toate curentele moderate și de centru — se dizolvă, ca urmare a disensiunii provocate de declarațiile de autonomie ale grupului condus de Moro ; acesta deși dispunea de o forță relativ modestă în sînul partidului (10 la sută din totalul membrilor), reușise să-și impună un ascendent moral și politic, în așa fel încît, în practică, s-a ajuns la o criză la nivelul conducerii de partid. În esență, Moro a denunțat incapacitatea majorității democrat-creștine de a răspunde eficient cerințelor sociale și politice ale țării, propunînd în schimb o politică nouă, mai responsabilă. Noul grup majoritar, cunoscut sub denumirea de „doroteo" (după locul unde fondatorii lui s-au reunit, pentru prima oară, în urmă cu ani de zile — mînăstirea „surorilor dorotee") este în prezent condus de actualul premier Mariano Rumor, secretarul partidului Flaminio Piccoli și ministrul de finanțe Emilio Colombo, și înglobează vechea aripă de dreapta a partidului, astăzi abil disimulată în rîndurile sale. Tezei preconizate de „stînga" lui Moro, el îi opune o soluție moderată, dar, mai ales, respinge cu vigoare ideea necesității dialogului cu comuniștii.

Desprinderea grupării lui Moro nu a împiedicat vechea majoritate să impună, cu prilejul reuniunii din ianuarie a consiliului național (cel mai înalt organism de deliberare al partidului, asemănător unui comitet central) alegerea noului secretar în persoana lui Piccoli, în locul lui Rumor, chemat să preia conducerea guvernului. Aceasta a fost posibil mulțumită, mai cu seamă, concursului a două grupări, care — una (condusă de Fanfani) aparținea vechii majorități, iar cealaltă (condusă de Taviani) autonomă — s-au pronunțat în favoarea alegerii lui Piccoli, fără însă ca prin aceasta să accepte o identificare cu grupul „doroteo", ci, mai curînd, cu intenția de a realiza o legătură cu fracțiunile de stînga.

Astfel, la recentul congres de la Roma, democrat-creștinii s-au prezentat divizați în opt curente, care pot fi, în mare, grupate în trei direcții :

aceea a „doroteilor" (care cu sprijinul unei mici aripi de dreapta, controlează 40 la sută din voturi), cea intermediară, a lui Fanfani și Taviani (care, împreună, contează pe 27 la sută din sufragii) și, în fine, vechile curente de stînga la care, așa cum am văzut, s-a adăugat acela al lui Moro (beneficiind de sprijinul a 33 la sută din membrii partidului). Dezbaterea angajînd diversele curente democrat-creștine s-a desfășurat pe două planuri : pe de o parte, problemele de politică internă, în primul rînd acelea ale dialogului cu comuniștii și raporturilor cu socialiștii, pe de alta, cele privind relațiile dintre fracțiuni în cadrul partidului.

În ce privește prima temă a discuțiilor, s-a evidențiat neta divergență între pozițiile curentului „doroteo" și ale grupărilor de stînga : primii au negat necesitatea adîncirii politicii de „deschidere spre stînga", în așa fel încît să fie exclus dialogul cu Partidul Comunist Italian, și — după cum afirma însuși Piccoli în raportul său introductiv — au respins ideea oricărei colaborări chiar și la nivelul administrării comunelor și provinciilor. Ceilalți, conform „strategiei" preconizate de Moro, se vor promotorii unei largi dezbateri de idei asupra problemelor concrete ale Italiei la care să participe și comuniștii — desigur, fără intenția de a împărți cu ei conducerea țării, dar recunoscîndu-le faptul că sînt interpreții și purtătorii de cuvînt ai unui vast sector al opiniei publice și, în special, ai clasei muncitoare.

Cît despre problema raporturilor interne din cadrul partidului, situația — nerezolvată de congres — se prezintă fluidă și dramatică : „doroteii" nu exclud o co-participare a fracțiunilor de stînga la luarea hotărîrilor de partid dar își revendică, în calitate de principal grup al majorității relative, responsabilitatea conducerii democrației creștine italiene, cu intenția, nedeclarată, de a menține în subordine toate celelalte grupări ; fanfanienii vizează, spre deosebire de aceștia, o lărgire a majorității prin reprezentarea tuturor curentelor pe baze paritare ; mult mai netă și hotărîtă se dovedește a fi poziția adepților lui Moro și a celorlalte fracțiuni de stînga, care, în acord cu critica ascuțită făcută actualului sistem de funcționare a partidului, cer o substanțială reînnoire a majorității, ceea ce ar însemna, în practică, îndepărtarea de la conducere a aripii de dreapta, identificată de ei cu grupul de putere al „doroteilor". Fracțiunile de stînga vor ca, astfel, să se stabilească o mai deplină corespondență între partidul democrat-creștin și guvern, în sensul de a depăși actuala situație care a făcut, deseori, ca cei prezenți în guvern să fie excluși de la conducerea partidului. În acest sens, curentele de stînga au mers, uneori, pînă la a condiționa participarea oamenilor lor în guvern de acceptarea propunerilor de creare a unei noi majorități. Cert este însă că punctul de vedere al doroteilor a prevalat în concluziile congresului.

Totuși teama sau amenințarea unei posibile crize de guvern ar putea deveni, în cîteva zile, realitate, în funcție de evoluția situației în sînul partidului socialist. Distingem, astfel, elementul comun care unește crizele celor două mari partide guvernamentale. În ce privește P.S.I., amînarea cu o lună a reuniunii comitetului central nu a dus la atenuarea animozităților dintre diversele fracțiuni și curente, la găsirea unei baze de compromis (încercată prin încredințarea lui Nenni a secretariatului partidului), la depășirea pericolului de sciziune, provocat de intransigența aripii social-democrate, care refuză orice modificare a majorității interne, chiar dacă, în situația actuală, nu se mai poate vorbi de existența vreunei majorități. Social-democrații, pare-se, vor să refuze, în continuare, o discuție aprofundată în sînul partidului, precum și ideea unui congres extraordinar. Există indicii că ei și-au elaborat în detaliu un plan de acțiune, bazat pe o obstinată poziție substanțial conservatoare și imobilă, generată de o viziune îngustă a problemelor țării, rămînînd prizonierii unei linii discriminatorii, similară, în anume sens, cu aceea a formațiunilor de dreapta. Și, e simptomatic, toate acestea se întîmplă într-un moment în care — așa cum am văzut — chiar și în rîndurile democrației creștine se dezvoltă o interesantă tendință de a învinge actuala inerție — la nivel de partid și guvern —, de a răspunde necesității dialogului cu toate forțele politice capabile să înfrunte problemele majore ale societății italiene.

Respingînd ideea colaborării cu comuniștii, aripa social-democrată a P.S.I. își menține atitudinea sa antiistorică, de neînțelegere a problemelor italiene și internaționale. Într-adevăr, tactica social-democrată se întemeiază pe un calcul care s-a dovedit cu prisosință greșit (ca de pildă cu prilejul ultimelor alegeri parlamentare) : în opoziție cu majoritatea formațiunilor socialiste din cadrul partidului unificat, ei vor să constituie un obstacol — a cărui trăinicie e de parte de a fi convingătoare — în fața perspectivei de dialog între comuniști și catolici, în detrimentul dezideratului legitim de unitate a tuturor forțelor de stînga italiene. Agitînd eventualitatea unei sciziuni socialiste, pe care o condiționează de renunțarea partenerilor lor guvernamentali la ideea dialogului cu forțele de stînga, aripa social-democrată a P.S.I. caută să-și găsească aliați în curentele de dreapta democrat-creștine, cu intenția de a menține vechea stare de lucruri, de imobilism politic.

În aceste condiții, era firesc ca perspectiva sciziunii socialiste să preocupe intens cercurile democrat-creștine, cu ocazia recentului congres. Dacă, în cele din urmă se va ajunge la această situație, nu este exclusă reîntoarcerea la politica sterilelor jocuri și dozaje parlamentare și, în același timp, o accentuare a fărîmițării formațiunilor stîngii necomuniste.

Or, ceea ce se impune astăzi este necesitatea unui răspuns realist și responsabil la cerințele fundamentale ale vieții politice și sociale, la exigențele opiniei publice italiene.

Roma, 1 iulie

reflector

PROGRAME SPAȚIALE DUPĂ PRIMA ASELENIZARE

Dacă misiunea „Apollo-11", care urmează să plece la 16 iulie, va avea succesul sperat, în viitorii patru ani N.A.S.A. va trimite pe Lună alte nouă expediții asemănătoare iar ulterior va plasa pe orbită un laborator spațial cu numeroși oameni de știință la bord.

Aceste proiecte au fost anunțate de doctorul Thomas Paine, directorul general al N.A.S.A. Programul lansărilor viitoare va fi următorul : misiunea „Apollo-12" e prevăzută pentru septembrie și va avea misiunea de a duce pe Lună alți doi astronauți americani, destinați să rămînă o durată de timp dublă față de cea prevăzută pentru exploratorii de pe „Apollo-11". În noiembrie va urma „Apollo-13", cu scopuri științifice mai largi și mai complexe.

Începînd din 1974, N.A.S.A. ar urma să trimită pe orbită o a treia treaptă a rachetei purtătoare „Saturn-5", modificată astfel încît să poată primi la bord un grup de zece persoane, oameni de știință și astronauți, pentru o perioadă variabilă între 30 și 60 de zile. După 1975, acestui prim nucleu de laborator spațial i se vor adăuga rînd pe rînd alți moduli, pînă se va forma un uriaș laborator orbital în care vor putea trăi 50 pînă la 100 de oameni de știință. Călătoriile dus și întors de pe Pămînt la laboratorul orbital vor fi asigurate de mici astronave puse în mișcare de motoare cu una sau două trepte și folosibile de mai multe ori.

„După Lună va începe operația Marte", a adăugat Paine. Din cauza marii distanțe dintre Pămînt și Marte, o călătorie spre această planetă va dura cîteva luni și va putea fi încercată numai cu ajutorul unor astronave mai mari, realizate pe baza unei noi tehnologii. Laboratorul spațial va fi prima fază a acestui ambițios program deoarece construcția sa „va furniza cunoștințele tehnologice indispensabile pentru realizarea astronavelor pentru Marte". În același timp vor continua lansările de sonde menite să acumuleze date : temperatura, atmosfera, solul martian etc.

În sfîrșit, dacă totul va decurge bine, în 1985 ar urma să plece spre Marte prima navă cu echipaj uman.

MANIC 5

Construirea celui mai mare baraj hidraulic din lume se apropie de faza finală. Lucrările au început în anul 1962 și urmează să fie terminate la jumătatea anului viitor. Este vorba de barajul „Manic 5", care va deservi a cincea centrală electrică de pe riul Manicuagan (Canada). Barajul va fi înalt de 212 metri și lat de 1 280 de metri. Apele stăvilite vor forma un lac de 1 932 de km², fiind nevoie de șapte ani de așteptare pentru umplerea lui. De aceea, vanele inferioare au fost închise încă din anul 1964, astfel încît apele cresc aproape în același ritm cu lucrările de înălțare a barajului.

ENIGMA CHOMBE

La moartea lui Chombe se poate observa că în mai puțin de zece ani au dispărut primii trei protagoniști — fundamental diferiți între ei — ai momentului obținerii independenței Republicii Congo.

Cel dintîi, Patrice Lumumba, ilustrează destinul exemplar al militantului angajat în lupta pentru eliberarea țărilor continentului, împotriva colonialismului și neocolonialismului și este primul mare erou al Africii independente.

Refuzînd deliberat publicitatea și rolul de prim plan, învăluit de discreție în timpul vieții și chiar în împrejurările în care a murit (cu cîteva luni în urmă), Joseph Kasavubu a preferat să acționeze mai ales din umbră, manevrînd pentru atingerea propriilor țeluri fără prea multe principii sau scrupule.

În ce-l privește pe Chombe, unii din biografii săi l-au conceput ca un personaj enigmatic. „Criminal și vîndut sau apărător al civilizației în Africa neagră?", se întreabă, de pildă, belgianul Jacques de Launay, care i-a consacrat o secțiune destul de mare în lucrarea sa „Marile controverse ale vremii noastre". Dilema, în realitate, nu există, și Chombe este un personaj enigmatic numai în măsura în care rolul jucat de el în anumite episoade ale istoriei contemporane a Congo-ului rămîn încă neelucidate.

În momentul cînd cea mai mare parte a teritoriilor de pe continent își cîștigau independența politică, acțiunile secesioniste ale lui Chombe au demonstrat pentru prima oară gravitatea primejdiei de dezintegrare a tinerelor state africane. În realizarea planurilor, Chombe n-a încercat nici măcar să salveze aparențele, mizînd fățiș pe sprijinul marii finanțe occidentale, al regimurilor rasiste și colonialiste și al mercenarilor străini.

Și totuși despre el nu se poate spune că a fost în primul rînd om politic : în formația sa, datele de necontestat ale unui versat om de afaceri sînt dublate de ambiția realizării în plan politic.

Personajul popula cu generozitate marile reviste ilustrate din Occident — într-o postură invariabil optimistă, așa cum i se cuvine unui prosper om de afaceri, o ținută mobilă și degajată și un surîs comparat la vremea sa cu cel al lui Fernandel. Prosperitatea s-a dovedit însă curînd efemeră și, în ciuda tuturor combinațiilor permise de averea sa (care era aceea a moștenitorului primului milionar autohton din Congo), traiectoria lui începe să decline.

Decesul, survenit cu trei zile înainte de a se împlini doi ani de ședere forțată în Algeria, scoate de pe rol dosarul problemelor generate de circumstanțele transportării lui la Alger care priveau, într-un fel sau altul, și diplomația de la Kinshasa (care a cerut extrădarea), Madrid (care pretindea, la rîndul său, înapoierea avionului și a pasagerilor decolați în iunie 1967 de pe teritoriul spaniol), Paris (dat fiind că singurul om, exceptîndu-l pe Chombe, aflat în continuare în detenție la Alger este francezul Francis Bodenan).

Moartea subită a lui Chombe îngreunează posibilitățile de a răspunde unor întrebări legate de circumstanțele asasinării lui Patrice Lumumba, ale morții misterioase a lui Dag Hammarskjoeld, ale aterizării forțate a fostului lider katanghez la Alger, cît și de unele file întunecate ale ultimului deceniu din istoria Congo-ului.

Enigma Chombe rămîne, deci, un subiect de explorat în continuare.

C. V.

NIGERIA
de la monologuri la dialog

Se împlinesc **doi ani** de la declanșarea conflagrației militare nigeriano-biafreze. Pentru moment, nu se întrevăd posibilități de victorie decisivă a vreuneia din părți pe cîmpul de luptă. Tributul de vieți omenești, de valori materiale și spirituale pe care Nigeria îl plătește războiului continuă să crească de la o zi la alta. În numai doi ani războiul a provocat moartea a un milion — un milion și jumătate de oameni, din care mai mult de două treimi din rîndul populației civile. Sociologul Jean Ziegler vorbea despre o adevărată „Hiroshimă a Africii".

E greu să nu evoci — raportîndu-te la drama nigeriană — cuvintele cunoscutului militant pentru eliberarea Africii, Franz Fanon : „O aurora plină de promisiuni se va ivi la orizont în ziua cînd lespedea grea de piatră a colonialismului va fi dată la o parte și sfărîmată de un imens popor negru care, trezindu-se dintr-un somn lung și traumatizant, va zgudui un continent". În momentul obținerii independenței, Nigeria, cea mai populată țară africană și — după unii autori — „unul din cele mai bogate sau, poate, chiar cel mai bogat teritoriu african", îndreptățea din plin concretizarea unor asemenea speranțe. „Nigeria — scria un comentator — promitea să fie pe continentul african ceea ce Brazilia este în America de sud sau Statele Unite în America de nord". Degradarea continuă a situației interne, ducînd pînă la înfruntare armată, s-a interpus însă brutal în calea dezvoltării țării.

Realitățile nigeriene de azi — în cauzele, desfășurarea, implicațiile și perspectivele lor — în plan economic, politic, social, etnic sau religios au generat și continuă să genereze o literatură prodigioasă ; puține fapte ale actualității internaționale au beneficiat de o bibliotecă atît de impresionantă într-un răstimp atît de scurt. Tentația analogiilor a fost, îndeosebi, mare. Pentru explicarea evenimentelor din Nigeria s-a apelat fie la momente din istoria S.U.A. (războiul pentru independență sau cel de secesiune), fie la războaiele care au premers formarea și consolidarea unor state centralizate în Europa secolului al XIX-lea (ca Germania și Italia). S-a invocat, mai aproape în timp, situația din fosta Africă Occidentală Franceză care, prin lichidarea dominației coloniale, s-a transformat într-o serie de state pe deplin suverane (spre deosebire de Nigeria care a păsit pe calea independenței în cadrul unui proces aproape invers — prin contopirea a două foste protectorate și o fostă colonie a Marii Britanii). În sfîrșit, istoria Biafrei a fost asemuită cu aventura katangheză a lui Chombe de către acei ce văd în ambele situații — dincolo de marile deosebiri ce există totuși — primejdia creării unui precedent de secesiune a actualelor state africane.

Spectrul opiniilor — oficiale sau nu — asupra problemei nigeriene este așadar deosebit de cuprinzător, mergînd de la sprijinirea guvernului de la Lagos potrivit căruia ostilitățile reprezintă doar „o acțiune de poliție îndreptată împotriva elementelor rebele față de autorități" și pînă la solidarizarea cu generalul Ojukwu care pledează pentru „dreptul la autodeterminare al populației ibo", calificînd operațiunile federale drept „genocid" (acuzație pe care reprezentanții diferitelor organizații internaționale au dovedit-o neconformă realității).

Și totuși, un punct de convergență în această diversitate de opinii se distinge din ce în ce mai evident pe măsură ce continuarea vărsării de sînge se dovedește tot mai nefastă pentru rezolvarea temeinică și echitabilă a conflictului. Cîștigă teren ideea că pentru reîntronarea păcii și restabilirea încrederii între diferitele populații ale Nigeriei se impun, ca o primă condiție încetarea vărsării de sînge, salvgardarea vieților omenești și a bunurilor materiale ale țării.

În orice caz, așa cum scrie un ziarist nigerian, „pentru acela care poate vedea mai departe, problema importantă nu este cum s-a aprins focul, ci cum poate fi el stins".

În planul strict concret, care sînt deci în acest moment șansele instaurării păcii ? Este oare posibilă o înțelegere privind încetarea ostilităților în viitorul cel mai apropiat ? Evident, există argumente și pro și contra, iar raportul lor de forțe e dificil de apreciat.

Mai cu seamă trei factori alimentează scepticismul comentatorilor.

1. „Acomodarea" economiei nigeriene la condițiile momentului. Cu doi ani în urmă, numeroși experți au prezis naufragiul economic al țării. Se prevedea între altele lichidarea rezervelor în devize străine, fuga capitalurilor, un deficit serios al balanței comerciale și sfîrșitul boom-ului petrolier.

După un șoc serios resimțit în primele luni de la declanșarea ostilităților, guvernul de la Lagos a reușit, totuși, să facă față situației și chiar să o redreseze, mai ales în cursul anului 1968.

Aceasta, mai ales după ce teatrul operațiunilor s-a restrins tot mai mult și s-a îndepărtat de principalele zone petroliere ale țării.

La începutul războiului s-a produs o cădere a rezervelor de la 77 la 50 de milioane de lire sterline în ianuarie 1968. Datorită unui control sever asupra transferurilor monetare și aminării plăților în străinătate, guvernul nigerian a reușit să pună capăt fugii de capitaluri. După cifrele oficiale, rezervele actuale nu ar fi coborît sub 50 de milioane de lire sterline. Și în domeniul comerțului exterior situația s-a ameliorat. Nigeria a cunoscut întotdeauna un deficit tradițional al balanței comerciale pînă în 1966, an în care veniturile sale petroliere i-au procurat, pentru prima oară, un excedent de 31 milioane de lire sterline. În ciuda războiului, și în 1967, și în 1968, a putut fi realizat un excedent de 17 milioane de lire sterline și aceasta datorită politicii restrictive la importuri și dezvoltării exporturilor nepetroliere (mai ales agricole). Companiile petroliere străine care exploatează subsolul țării și-au recăpătat — după o perioadă de incertitudine — încrederea în stabilitatea politicii lor. Ca urmare, Shell B. P. își va tripla în acest an investițiile iar Gulf Oil și-a reluat prospecțiunile „off shore". Producția de petrol a reatins nivelul antebelic și exporturile de petrol care scăzuseră de la 91 milioane de lire sterline în 1966 la 74 milioane în 1967 și la 37 milioane în 1968 sînt în creștere rapidă. Exportul principalelor produse agricole — nuca de palmier, hevea și cacao — s-a redresat la rîndul său.

Bineînțeles că cerințele dezvoltării economice în condițiile grele ale continuării ostilităților militare presupun eforturi deosebite și mai ales sacrificii serioase din partea păturilor largi ale populației țării. Războiul a încetinit serios ritmul de dezvoltare a Nigeriei. „Supraviețuirea" economică și apoi continuarea activității economice în condițiile dificile ale acestor doi ani au întărit însă inflexibilitatea anumitor cercuri federale în ce privește continuarea politicii „dure" față de grupul lui Ojukwu.

2. Intransigența conducerii biafreze este, la rîndul ei, alimentată în ultima vreme de redresarea relativă a situației economice în teritoriul asupra căruia ea își exercită autoritatea. În urmă cu un an, mureau zilnic de foame și boli 3 000 de copii. Astăzi, ca urmare a ajutoarelor masive furnizate de Crucea Roșie și de alte organizații filantropice internaționale cît și datorită eforturilor deosebite cheltuite de populația din perimetrul biafrez în vederea sporirii producției agricole, numărul victimelor a scăzut considerabil. Un motiv în plus — după unele opinii — ca liderii secesioniști să nu fie presați la o atitudine mai maleabilă.

3. Influența particulară exercitată de militari asupra cursului evenimentelor se manifestă atît la Lagos cît și la Orlu, localitatea în care s-a instalat cartierul general biafrez după căderea Umuahiei.

Între principalii capi militari nigerieni renumiți pentru rigiditatea poziției lor, publicația „Jeune Afrique" îi enumeră pe coloneii Shuwa („care numai datorită unei veritabile fobii față de relațiile publice nu este cunoscut în cercuri largi că exercită un ascendent indiscutabil asupra elementelor cele mai recalcitrante ale armatei nigeriene"), Adekunle („care, convins că

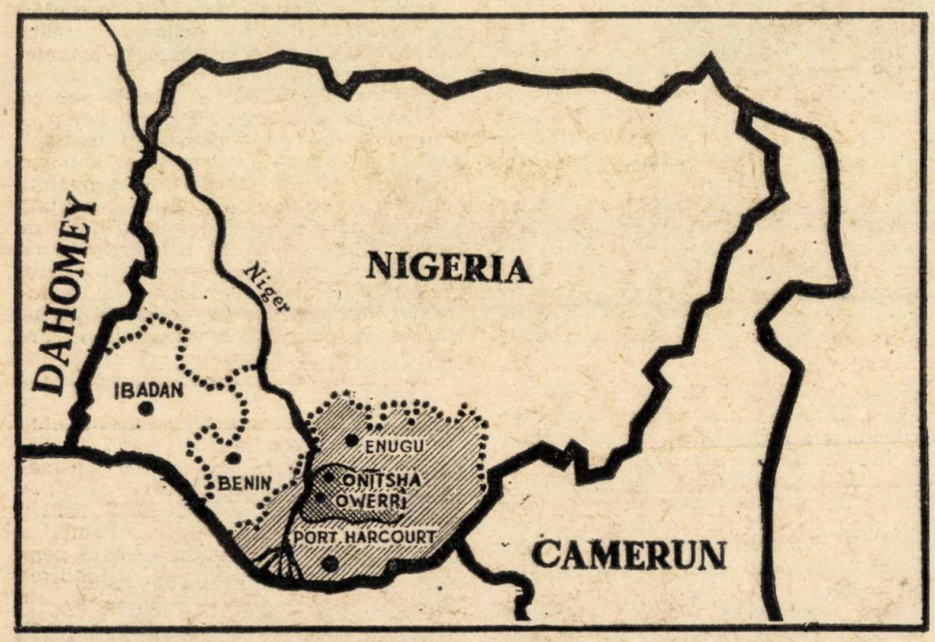

Zona haşurată a hărții Nigeriei reprezintă teritoriul inițial al Biafrei, iar zona de culoare mai închisă — teritoriul controlat actualmente de trupele lui Ojukwu.

războiul e singurul mijloc de a menține unitatea țării, nu ar ezita probabil nici un moment să treacă Rubiconul dacă o inițiativă politică de la Lagos ar acționa într-alt sens") și Murtala, (despre care s-a crezut la un moment dat, chiar, că „va întreprinde o lovitură de stat împotriva generalului Gowon" și care „rămîne unul din oamenii forte din Nigeria despre care s-ar putea să se mai vorbească"). Și la Orlu, conducătorii armatei au un cuvînt greu de spus. Recent, șeful biafrez dădea de înțeles destul de străveziu într-o declarație că la dreapta sa există forțe care-i afectează marja de acțiune. De altfel, se spune că însuși actul proclamării Republicii Biafra i-a fost impus lui Ojukwu de un grup de ofițeri superiori ibo extremiști. Ascendentul militarilor se traduce clar, de pildă, în faptul că și o tabără și cealaltă încearcă adesea să culeagă în plan diplomatic roadele victoriilor obținute într-un moment sau altul pe cîmpul de luptă.

Și totuși, „ieșirea din tunel" nu poate fi găsită în jungla biafreză, unde ostilitățile nu dau șanse de cîștig substanțial vreuneia din părți. Generalul Ojukwu e conștient că remarcabila superioritate numerică și militară a trupelor federale face imposibilă o înclinare a balanței în favoarea sa. Dar, în același timp, liderul biafrez își investește masiv speranțele în ceea ce luptătorii săi numesc Egbe Ilu Igwe — tunul cerului. Sezonul ploios, care începe, este acum principalul aliat al biafrezilor. Dat fiind că sînt în majoritatea lor originari din regiunile saheliene ale Nigeriei de nord, soldații federali, obișnuiți cu climatul uscat, suportă cu greu umiditatea pădurilor subtropicale unde se desfășoară acum luptele. În sezonul ploios, în anii trecuți, trupele federale, deși mult superioare, n-au putut înainta în anumite sectoare ale frontului decît în medie cu 10 km pe lună.

Iată de ce, la o analiză lucidă, fiecare din tabere se convinge tot mai mult de punctul mort pe care-l reprezintă continuarea luptelor. Singura alternativă în acest caz rămîne găsirea unei soluții negociate. Ce presupune însă aceasta ? În primul rînd, prezența antagoniștilor la masa tratativelor. „Pentru a negocia trebuie să fii doi", sună un truism. Această condiție a fost, din fericire, deja realizată. La Aburi, Londra, Addis Abeba, Kampala, Niamey și Monrovia, reprezentanții celor două părți s-au aflat, într-o formă sau alta, împreună. Dar de tratative propriu-zise nu se poate, totuși, vorbi încă. A negocia înseamnă a discuta pentru a ajunge la un acord. Or, în trecut a fost vorba mai degrabă de împletirea a două monologuri decît de angajarea unui dialog.

De cîtva timp, totuși, o serie de noi indicii par de bun augur pentru oarecari progrese în acest sens. Lagosul a făcut un pas înainte propunînd un control internațional care ar garanta securitatea populației ibo într-o Nigerie unitară. Săptămînalul britanic „The Guardian" crede a ști chiar că guvernul generalului Gowon ar fi dispus în acest moment să acorde Biafrei un statut autonom în schimbul menținerii unității țării.

Oarecari mutații sînt sesizabile și în poziția generalului Ojukwu. Un interlocutor recent de-al său observa că în cursul unei conversații de 70 de minute, generalul Ojukwu n-a pronunțat o singură dată cuvintele „secesiune" sau „suveranitatea Biafrei", iar într-un interviu acordat de curînd, liderul biafrez făcea cunoscut pentru prima oară că ar accepta rezultatele unui plebiscit în regiunile cu populație non-ibo înglobate de Biafra. Or, știut este că pînă nu de mult generalul Ojukwu punea mai presus de orice respectarea suveranității și a integrității teritoriului a cărei independență a proclamat-o în urmă cu doi ani sub numele de Republica Biafra.

Calea tratativelor nu este însă compatibilă cu continuarea războiului. În terapeutica medicală se spune „primum nil nocere" — mai întîi să nu dăunezi. Pentru însănătoșirea vieții interne nigeriene se impune, de aceea în primul rînd, curmarea vărsării de sînge. Căutarea soluțiilor raționale, care să vină în întîmpinarea aspirațiilor de pace, liniște și siguranță ale tuturor locuitorilor nigerieni, nu ar avea decît de beneficiat din realizarea unui consens în această privință.

Corneliu VLAD

ESTUL ALGERIAN

Rodica Georgescu

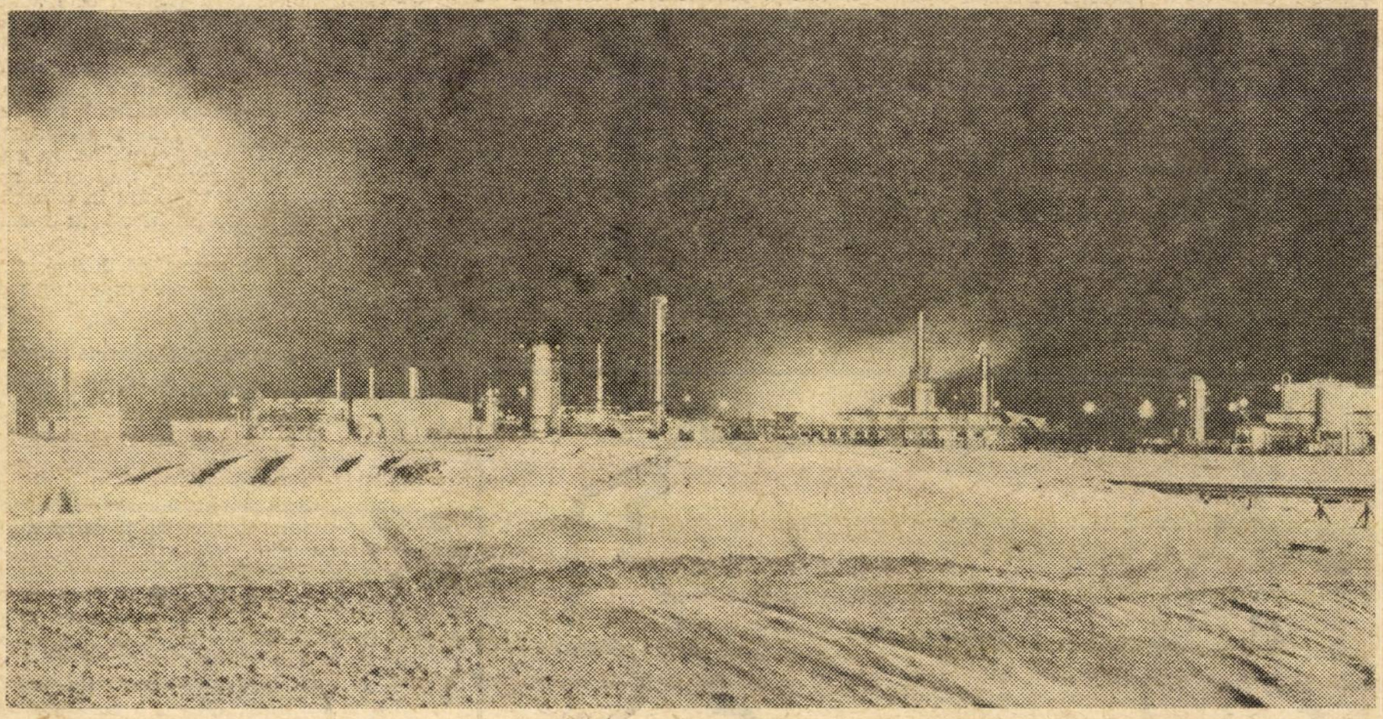

Siluete ale industriei petroliere în plin deșert

Încercînd — lucru destul de greu — să fac o selecție în tot ce am văzut și cunoscut în cursul călătoriilor în Algeria, voi înfățișa de data aceasta doar vizitele în cîteva localități din estul algerian, deoarece această regiune înseamnă și vestigiile unui trecut frămîntat și o modernitate sesizabilă, înainte de toate, în construcțiile industriale ce s-au înălțat în ultimii ani.

Ce conferă acestor locuri acea inefabilă atracție pe care o resimte călătorul străin ? Există în lume orașe și locuri parcă zăvorîte în ele însele și care nu ți se dezvăluie decît cu greu, cheia înțelegerii lor trebuind căutată îndelung. Dar Algerul și, asemenea lui, alte locuri privilegiate, precum Tipasa, Constantine sau Bône, îți dezvăluie de la început semnificația lor fundamentală, se dăruie din plin privirilor și le cunoști din clipa cînd te bucuri de ele. Poposind aici, îți conturezi ușor imaginea unei țări impresionant de variată în bunuri naturale, cu imense bogății naturale, cu contraste ametitoare pe care o unifică, mai mult ca orice, lupta comună a oamenilor, dorința lor de libertate, de a-și dura o viață mai bună.

Drumurile Algeriei pornesc și se întorc la Alger. De-a lungul secolelor capitala și-a cîștigat un binemeritat prestigiu comercial și turistic. Oraș de răspîntie generoasă, unde lumea Mediteranei se îngînă cu orizonturile deșerturilor sahariene, iar spiritul islamic pare să-și afle confluențe cu latinitatea, faimoasa așezare berberă de altădată, El Djezair, poartă farmecul ce-l emană acel contrast dintre pitorescul oriental — prezent mai ales în cartierele orașului vechi — și pulsul contemporaneității pe care-l simți în fantezia arhitectonică sau în zgomotul inevitabil al unei agitate circulații. La Alger iubești măreția copleșitoare a cerului dogoritor, marea ivindu-se la fiecare cotitură de stradă, vilele cochete de o albeață strălucitoare, prezența densă a vegetației, frumusețea oamenilor. Sau tăcerile din amiezile fierbinți cînd, în cafenelele maure din Kasbah, arabii își beau în tihnă tradiționalul ceai de mentă.

Spre seară, cînd soarele începe să apună, strada se umple din nou de zgomot : grupuri dense de oameni trec grăbiți, sau discută agitați în micile piețe, printre tarabele joase pe care sînt înghesuite o mie și una de mărfuri. Pe arterele centrale, vitrinele marilor magazine sînt aranjate cu gust, iar luminile reclamelor aruncă în răstimpuri pînze roșii, verzi, galbene.

Turistul, dornic să poposească într-un decor antic, înconjurat de umbrele secolelor ce s-au stins, are destule prilejuri de satisfacție la Tipasa, ansamblu arheologic al unei foste așezări romane, peste care s-a grefat un sat de pescari. La fiecare pas regăsești antichitatea latină, căci acest pămînt al Maghrebului este presărat de ruine, dintre care doar o mică parte a fost pînă acum explorată. În centrul vechii așezări se ridică forumul, înconjurat de numeroase alte edificii publice : amfiteatrul, cu un diametru de 80 de metri, unde se prezintă și azi spectacole, capitoliul, termele, iar jur-împrejur se înșiră coloane terminate cu capitele bogat ornamentate, sarcofage, cele mai multe abia ieșite din pămîntul căruia încă îi mai aparțin. Dar, oricît de vie ar fi curiozitatea pentru aceste mărturii ale unei civilizații care a înflorit și s-a stins pe coastele mediteraneene, vor prima solicitările unui prezent ce se impune prin multiple aspecte. Și trebuie să amintesc de Albert Camus ca să evoc soarele și mirosul de pelin, marea poleită cu argint, cerul de un albastru gălbui, florile care năpădesc totul, lumina care clocotește printre grămezile de pietre. „Aici înțeleg ce e gloria : dreptul de a iubi fără măsură. Nu cunosc în lumea aceasta decît o iubire. Cînd îmbrățișezi un trup de femeie, strîngi la piept și acea bucurie ciudată care coboară din cer către mare. Peste o clipă, cînd mă voi arunca în pelin ca să-mi îmbib trupul de mireasma lui, voi ști, împotriva tuturor prejudecăților, că aduc la împlinire un adevăr care este cel al soarelui și care va fi și cel al morții mele. Într-un sens, îmi joc aici viața, o viață cu gust de piatră caldă, plină de murmurul mării și de țîrîitul greierilor, care se pornesc chiar acum să cînte. Briza e răcoroasă și cerul albastru. Iubesc această viață cu toată ființa mea și vreau să vorbesc despre ea în libertate : ea îmi dăruiește orgoliul condiției mele de om".

■

Drumul spre Constantine străbate întîi o regiune de cîmpie cu ogoare bine lucrate, așezate la adăpostul munților, pentru ca apoi să ajungă în Kabylia, lăcaș al acelor oameni dîrzi, berberii, care au înscris pagini glorioase în istoria țării. Bogatelor culturi din Mitidja, pădurilor de pe pantele Djurdjurei, le iau treptat locul înaltele coline muntoase.

Constantine este așezat pe un platou stîncos, tăiat de prăpastii adînci, peste care stau suspendate numeroase poduri

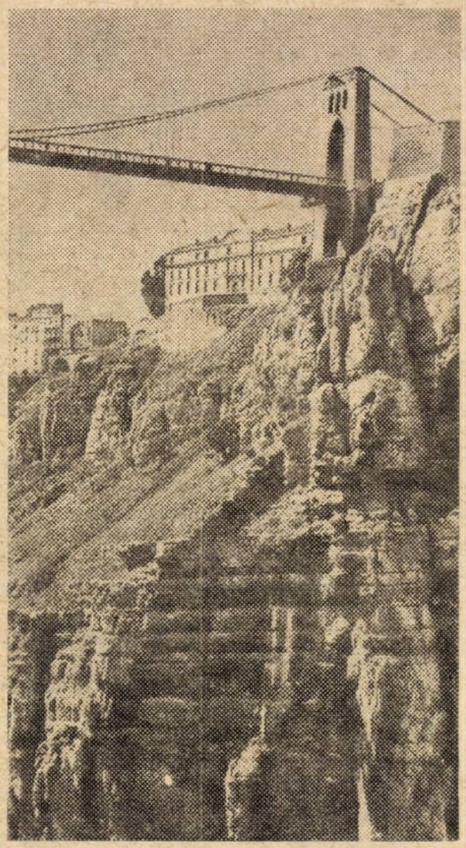

Orașul Constantine este așezat pe un platou stîncos tăiat de prăpastii adînci peste care stau suspendate nenumărate poduri. Localitatea trezește rezonanțe din vechea istorie a luptei pentru libertate. Cînd, în 1830, armata franceză ia cu asalt Algerul, beiul din Constantine, El Hadj Ahmed, va încerca zadarnic să apere independența provinciei ; orașul va fi cucerit în 1837, iar beiul își va căuta refugiul în deșert. Cvasitotalitatea monumentelor arabe din Constantine datează doar de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea și reflectă un pronunțat caracter compozit, tranzitoriu, amestec al multor influențe : mormintele cimitirului Sidi El Kettani sînt turcești, minaretul octogonal al moscheei Sidi Lakhdar, tunisian și, tot tunisiene, faianțele palatului Hadj Ahmed.

Aici, în regiunea departamentului Constantine, mai ales la Annaba (fostul Bône), am fost martora eforturilor îndreptate spre „relansarea economică" a țării, interesului ce se acordă valorificării bogățiilor naturale, favorizării și dezvoltării unei industrii naționale.

Eram în Algeria cînd s-a întocmit planul construirii complexului industrial de la Annaba. Zilele trecute, ziarele relatau festivitățile prilejuite de inaugurarea uzinei siderurgice, prima unitate a acestui ansamblu industrial integrat — controlat de o societate națională — acțiune menită să pună în Algeria bazele unei industrii grele și constructoare de mașini. Uzina va valorifica minereurile de fier de la Ouezna, din sud-estul țării, și va avea o capacitate inițială de producție de circa 400 000 tone de oțel pe an. Evenimentul a fost prezentat de presa algeriană ca simbol al „aspirațiilor Algeriei spre dobîndirea unei independențe economice industriale".

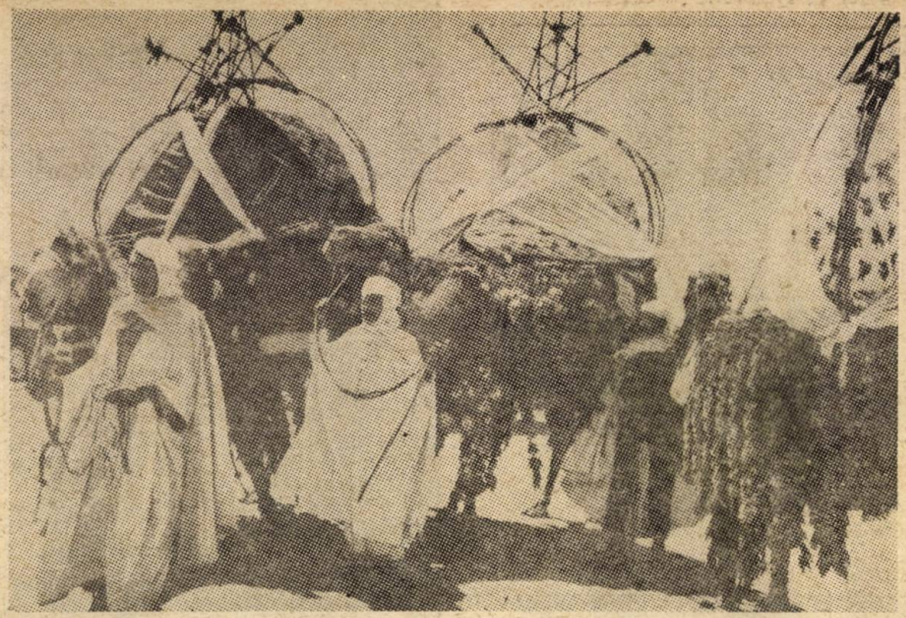

Defilare folclorică

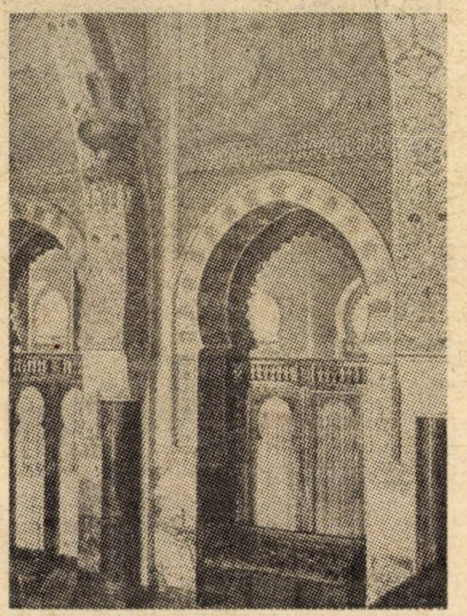

Arhitectură algeriană tradițională

Într-o convorbire pe care am avut-o cu Belaid Abdessalam, deținătorul portofoliului ministerului industriei și energiei, acesta îmi spunea : „Principiul adoptat de Algeria este susținerea efortului său de dezvoltare prin resurse proprii. Avem numeroase proiecte în domeniul industrial, de dezvoltare a producției petroliere și gazului, de transformare a acestor resurse. În domeniul minier am stabilit proiecte care vizează darea în exploatare a unui număr crescînd de mine, ca și tratamentul unor minereuri". Pentru ca o asemenea politică economică să fie cît mai eficace și mai consolidată, statul a naționalizat minele (mai 1966), a instituit monopolul asupra importului de produse siderurgice și metalurgice (mai 1967), a răscumpărat unele întreprinderi mecanice, înainte de a naționaliza un mare număr din acestea (mai-iunie 1968). Fără îndoială, în realizarea obiectivelor înscrise în planurile de viitor apar o serie de dificultăți inerente pentru o țară care s-a angajat relativ de scurtă vreme (la 5 iulie Algeria sărbătorește cea de-a 7-a aniversare a dobîndirii independenței sale politice) în marele efort al dezvoltării. Dar important este — după cum susțin conducătorii țării — faptul că atenția principală se îndreaptă spre emanciparea economică, înainte de toate spre consolidarea unui sector dintre cele mai importante, acela al energiei. În acest context, pe lîngă succesele obținute în domeniul exploatării, transportului și prelucrării hidrocarburilor, se înscrie hotărîrea de a construi, între altele, la Constantine o uzină constructoare de motoare și tractoare agricole, la Arzew un complex petro-chimic, la Medea o uzină producătoare de material hidraulic, ca și instituirea recentă a monopolului asupra importului de produse mecanice. Iar examinarea cifrelor bugetului pe anul în curs evidențiază o reală creștere la principalele capitole, grija de a veni în ajutorul populațiilor rurale, de a școlariza intens, de a favoriza dezvoltarea regională prin subvenții adesea destul de importante.

Posibilitatea realizării treptate a obiectivelor preconizate este confirmată atît de faptul că investițiile din bugetul pe anul 1969 provin în cea mai mare parte din venitul național, cît și de evoluția favorabilă a balanței de plăți din ultimii ani.

Angajat în lupta pentru consolidarea și lărgirea independenței, poporul algerian traversează astăzi o perioadă de profunde transformări a structurilor social-economice vechi. Succesele obținute în urma unor reale eforturi, ca și programele de viitor elaborate — în momentul actual aspectul cel mai important al vieții algeriene — îndreptățesc autoritățile țării să aprecieze că, încă în prima jumătate a deceniului următor, Algeria va putea să realizeze în cadrul intern ansamblul produselor principale pentru economia sa.

Smog în Manhattan

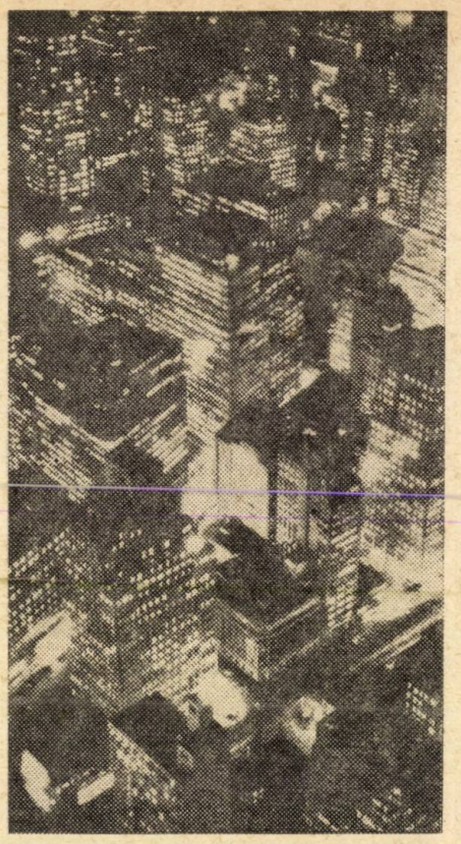

Luminile New York-ului

Bursa

Roca dură din MANHATTAN

Care e la New York, la dimensiunile orașului gigant, raportul între frumos și urît, între bine și rău ? S-ar părea că metropola aceasta, cu datele sale personale ce-o înrudesc mai curînd cu legendarul Babylon decît cu urbiile de astăzi, oferă, atît celor care-l contestă cît și partizanilor săi, argumente de o egală forță de convingere.

Primarul John Lindsay spunea acum doi ani într-un interviu că orașul pe care-l administrează „este aproape o națiune". În contextul tematicii abordate atunci, declarația avea în vedere mai puțin factorii clasici care ar îndreptăți o asemenea apreciere, cît mai ales complexitatea aparte a problemelor pe care le pune administrarea acestei imense aglomerări urbane, al cărei buget depășește pe acela al majorității statelor federației nord-americane.

Cînd a fost ales acum patru ani, John Lindsay, primul primar republican în ultimii 30 de ani, s-a văzut investit cu o funcție care depășește poate în dificultate pe aceea a unui guvernator de stat ; dar s-a născut și speranța că a fost găsit, în sfîrșit, omul care va reuși să stăpînească „orașul care nu se lasă stăpînit". După patru ani, același Lindsay este pus în minoritate, la preliminariile alegerilor din toamnă, de către republicanul John Marchi, în timp ce contracandidatul său, fostul primar Robert Wagner, este învins de democratul Mario Procaccino. Respins a fost și Norman Mailer, cunoscutul scriitor ale cărui lucrări — beletristică sau literatură politică — se inspiră din realitățile interne sau externe ale Americii. Preferința acordată unor personaje oarecum necunoscute, aparținînd curentelor conservatoare din cele două partide, dar clamînd viguros despre necesitatea menținerii „legii și ordinii" și distribuind larg promisiuni și soluții pentru îndreptarea lucrurilor, îndeamnă pe observatorii vieții politice americane să se întrebe asupra tîlcului politic al acestor evenimente care sînt departe de a consuma doar interesul cetățenilor New York-ului.

Pentru că New York-ul nu este numai cea mai importantă metropolă a Statelor Unite, ci și-a cîștigat de-a lungul deceniilor și reputația de fortăreață a liberalismului, în accepțiunea americană acest cuvînt echivalînd cu progresist. În termenii politici curenți ai lumii occidentale, e vorba de o orientare de centru, cu oarecare deschidere spre stînga. La New York ea prevalează atît în partidul democrat cît și în cel republican, și apartenența la ea este singurul atu în măsură să asigure șansele candidaților din cele două partide.

Se va termina acum o tradiție ? Lindsay speră că nu, și în numele acestei speranțe anunță că va încerca la toamnă să-și reînnoiască mandatul, candidînd din partea partidului liberal. Pentru că, spunea el, „nu pot fi lăsate baltă" toate eforturile și realizările de pînă acum.

Cei ce susțin teza — lesne de argumentat —, potrivit căreia New York-ul nu este America, sînt dispuși să admită că, astăzi cel puțin multe din marile probleme ale orașului sînt comune întregii țări. Dar metropola își desfășoară viața, fără ca, aparent, datele sale caracteristice să sufere metamorfoze vizibile. Doar dacă nu acceptăm că este o lege nescrisă a orașului ca peisajul său să înregistreze apariția a noi și noi zgîrienori, mereu mai înalți, mai frumoși, în timp ce, invers, cartiere întregi sau străduțe izolate să apară tot mai neglijate, mai ostile în nuditatea lor pauperă. Diversitatea orașului, poate unică în lume, se circumscrie pe planul contrastelor izbitoare atît în fizionomia urbanistică și umană — care reflectă, fidel și net, stratificarea socială și economică, cît și în aria vieții sale spirituale, a poziției subiective a locuitorilor săi față de ceea ce ar putea fi o necesitate sincer resimțită, simulată, interesată sau pur și simplu absentă față de preocupările de dincolo de confortul material, indiferent la ce grad ar fi el dorit.

De ani, de zeci de ani de zile, New York-ul este Mecca americanilor, chiar dacă asistăm astăzi la un reviriment în mentalitatea și psihologia provinciei, în sensul exact că nu mai vrea să fie provincie. Nici Chicago, nici San Francisco, nici California nu mai acceptă tributul pe care îl plătesc marelui port de la Atlantic pe plan literar-artistic și mai ales, în ultima vreme, pe acela al mișcării de idei. „New York-ul, spunea Saul Below, nu mai este capitala literară a Americii. Viața literară a țării este în mare parte concentrată în centrele universitare. Universitățile țării au devenit în anii '60, ceea ce Parisul a fost pentru Fitzgerald și Hemingway în

anii '20". Ceea ce se neagă deci New York-ului se atribuie altor oraşe ale Americii. Este unul din fenomenele caracteristice ale vieţii sociale din Statele Unite şi prin amploarea sa el poate aduce, în imediata vecinătate a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, problema gîndirii şi mentalităţii americane. Dar pînă atunci, metropola din jurul stîncii Manhattanului rămîne centrul fecund şi efervescent al căutărilor şi poticnirilor, al succeselor şi dezastrelor, al gloriilor efemere sau eşecurilor eterne, al crahului provizoriu sau prestigiului ireversibil. În repertoriul vast al teatrelor, de la Sofocle şi Euripide pînă la Mrozek şi Ionescu, de la triumful crescendo al comediei muzicale „Hair" (Părul), la căderea zgomotoasă a ultimei piese a lui Tennessee Williams, teatrele mari de pe Broadway sau Lincoln Center, cele mici din zona „off Broadway" traversează cu scrîşnete sau bravo-uri o gamă reportericească de cea mai vastă extindere cu putinţă. Business ? Poate, dar în zig-zagul succeselor şi insuccesele comerciale îşi găsesc timp şi loc de afirmare talentele şi produsele generate de marea, nobila şi atît de omenesc perpetua străduinţe de îndestulare cu frumos. Şi ceea ce se întîmplă cu teatrul newyorkez, se regăseşte în vitrinele librăriilor, în sălile muzeelor sau pe ecranele cinematografelor. Judecînd după titlurile ce apar — şi ponderea literaturii politice sau sociologice este uluitoare —, s-ar spune că în fiecare an un american din zece scrie cîte o carte. Iar cînd nu scrie, pictează, sculptează, compune sau se implică cumva în teatru sau cinematografie, ca să nu mai vorbim de televiziune şi radio. Deşi referirea primarului Lindsay la „naţiunea newkorkeză" este doar o figură de stil, nu-i mai puţin adevărat că oraşul ar putea fi considerat un stat multinaţional. Poate, al 51-lea stat al S.U.A., aşa cum cerea Mailer. În rîndurile celor peste 8 milioane de locuitori ai săi, „minorităţile naţionale" se numără cu zecile, fiecare grupînd populaţii ce însumează de la zeci de mii pînă la milioane de persoane. Dar în creuzotul newyorkez diversitatea de gusturi, de obişnuinţe, de mentalităţi, de aptitudini dă naştere acelui produs a cărui particularitate constă poate tocmai în faptul că refuză identificarea sa originară.

Cu toate acestea, unii străini, impresionaţi la primul lor contact cu acest mozaic uman, declară că se acomodează mai repede ca oriunde, că se simt „ca acasă".

„Ca acasă", unde ? În Harlem, pe 5the Avenue sau în Greenwich Village ? De fapt, echivalentul acestora poate fi găsit doar forţînd nota. Chiar şi în cazul celor care se grăbesc să eticheteze Greenwich Village drept copie a Cartierului Latin.

Aflat în partea de jos a insulei Manhattan, în vecinătatea cetăţii de blocuri de pe Wall-Street, Greenwich Village este centrul boemei newyorkeze. Singurul cartier din oraş care se refuză înnoirilor, demolărilor, modernizării. Este un conglomerat de comunităţi care nu numai că acceptă coexistenţa, dar nu-şi pot închipui viaţa fără ea. Aici guvernează alte legi ale convieţuirii. Conflictele rasiale, indiferenţa sau răceala, izolarea snobă sau morbidă nu-şi găsesc locul. Este aria bunei vecinătăţi, a toleranţei reciproce. În fiecare weekend, se vine aici din toate colţurile New York-ului, din Manhattan, din Brooklyn, din Bronx, din Queens şi chiar din statul vecin, New Jersey. Oamenii se regăsesc eliberaţi de tot bagajul de prejudecăţi şi griji, cu sentimentul unei băi de purificare şi întinerire. Acest colţ realizează performanţa de a fi cea mai mare concentrare de baruri şi librării din întregul oraş. Dar în baruri — multe din ele simple pivniţe amenajate fantezist de studenţi adevăraţi sau de studenţi de profesie, nu se bea alcool, ci doar cafele şi coctailuri din sucuri de fructe. Iar în librăriile cartierului s-a născut marea răsturnare în activitatea editorialistică prin apariţia şi consumul uriaş de paperbacks' — cărţile de buzunar. Pe străzile „satului" a apărut acel faimos teatru „off Broadway", plin de vitalitate, în care piesele lui Cehov sau Ibsen sînt reprezentate în săli minuscule dar cu o ardoare şi originalitate artistică ce nu-şi au egal decît în zelul de a lansa noi nume de dramaturgi valoroşi pe piaţa suprasaturată a lumii teatrale. Marea vogă a cîntecului popular american, folksong-urile, a pornit de aici, nume devenite mai tîrziu celebre debutînd în localurile modeste sau în colţurile străzilor Village-ului ; între oameni ce nu se cunosc, între clienţi şi cîntăreţi sau actori, se înfiripă dialoguri amicale pe teme de artă, filozofie sau politică. Nimănui nu-i pasă cum eşti îmbrăcat, de unde vii, cui te închini. Dar vai de burghezul care introduce, involuntar, în conversaţie sau atitudine prejudecăţile de acasă. Ironia „băştinaşului" îl lichidează pe loc.

În ciuda înfăţişării extravagante a străzilor sale, Greenwich Village se dezvăluie, oricît de minuţios sau superficial ţi-ar fi sondajul, ca una din comunităţile cele mai deschise şi mai receptive la valorile umane din Statele Unite. Într-o Americă a maximului de eficienţă economică, a computerilor deveniţi obiecte de larg consum, această oază înzestrează New York-ul cu o inimă. Sîngele pulsat de ea urcă spre universităţi, spre camerele de lucru şi atelierele producătorilor de idei şi artă, inundă generos toate arterele ducînd spre laboratoarele de creaţie ale oraşului gigant.

Şi aşa se face că pe insula de rocă dură locuită altădată de indienii Sapokanikan, între casele de sticlă ce se înalţă pînă la cer, în respiraţia şuierîndă a străzilor şi veşnicul carnaval nocturn al culorilor — se naşte şi se multiplică mereu, ca într-o miraculoasă alchimie modernă, charisma New York-ului de astăzi.

George SERAFIN

reflector

FOAMEA DE CARTE

În întreaga lume se tipăresc anual, într-un volum total de 5 miliarde exemplare, 460 000 de titluri de cărţi, adică de două ori mai mult decît producţia de carte din urmă cu un deceniu. Deşi pare paradoxal, această situaţie e departe de a fi mulţumitoare dacă ne gîndim că astăzi, continente întregi, cum este de pildă Africa, suferă totuşi de o foame cronică de cărţi. Pentru a reacţiona împotriva acestei stări de lucruri, care se răsfrînge negativ asupra dezvoltării economice a „lumii a treia", conducători de edituri importante, autori, librari, bibliotecari şi documentarişti s-au reunit de curînd sub egida U.N.E.S.C.O.

Decalajul existent în domeniul producţiei de carte între ţările în curs de dezvoltare şi ţările avansate considerabil Asia de sud-est, de exemplu, unde trăieşte un sfert de omenire, nu produce decît a 20-a parte din total. Producţia de carte a Africii, unde doar zece ţări au o producţie editorială regulată, nu reprezintă decît un sfert din consumul de carte al acestui continent, care şi aşa este destul de redus. În această situaţie se prevede creşterea simţitoare a importului de cărţi, mai ales avînd în vedere creşterea populaţiei şi progresul alfabetizării în ţările „lumii a treia".

ORDINATOARELE ŞI TRANSPLANTĂRILE DE ORGANE

Ordinatorul electronic urmează să fie folosit într-o operaţie foarte delicată : alegerea persoanelor cărora li se poate efectua un transplant de organe cu cel mai mic risc şi cu cel mai mare folos.

Se ştie că transplantările de organe au succes numai cînd incompatibilitase poate efectua un transplant de organul transplantat e nulă sau redusă la minimum. În caz contrar, intervine „criza de respingere", de cele mai multe ori fatală. Pentru a se constata compatibilitatea sau incompatibilitatea între donator şi primitor sînt necesare o serie de examene preliminarii privind caracteristicile ţesuturilor organismului primitor cît şi caracteristicile organului transplantat. Datele rezultate din aceste examene, şi aşa foarte numeroase, se vor înmulţi atunci cînd actualele experienţe asupra transplantărilor vor permite descoperirea unor noi condiţii necesare pentru a se evita „criza de respingere".

Spre a rezolva cît mai bine şi mai repede aceste probleme complexe, la o recentă reuniune medicală desfăşurată la Torino s-a preconizat utilizarea unui creier electronic apt să propună în cîteva minute soluţiile cele mai judicioase.

reflector

TELEVIZIUNEA INTERZISĂ...

Nu numai cu negrii se răfuieşte guvernul sud-african ci şi cu unele componente dintre cele mai obişnuite ale civilizaţiei moderne. De pildă, cu televiziunea. Republica Sud-Africană este singura ţară de pe glob cu un nivel de dezvoltare industrială avansat care nu numai că nu are televiziune, dar interzice prin lege introducerea ei. Televiziunea, declara Albert Hertzog, fostul ministru al poştelor şi telegrafului, este „dăunătoare, rea şi periculoasă". Actualul ministru Mathys Van Rensburg e ceva mai moderat în aprecieri : „Nu credem că televiziunea e un lucru diavolesc, spune el. Are, desigur, şi avantaje şi dezavantaje. Dar n-o vom introduce".

Evident, cetăţenii sud-africani ar dori să aibă televiziune, cu atît mai mult cu cît, chiar şi acum, guvernul lor exportă ceea ce interzice pentru consumul local : filme de televiziune despre evenimente sportive sau culturale produse de South African Broadcasting Corporation. Disputa a căpătat o nouă amploare în legătură cu zborurile navelor cosmice din seria „Apollo", pe care sud-africanii ar vrea să le poată urmări. „Poate că uluitorul zbor spre Lună îi va face pe sud-africani să înţeleagă cîte lucruri le sînt furate din cauza obiecţiei perverse a guvernului faţă de televiziune", scria Joel Mervis, directorul lui „Sunday Times", în momentul lansării lui „Apollo-9". A urmat zborul lui „Apollo-10", se apropie şi cel al lui „Apollo-11", protestele devin tot mai insistente, dar fără nici un rezultat. Unele cercuri sud-africane speră că introducerea televiziunii va fi anunţată cu prilejul campaniei electorale din 1971. Altele vorbesc de 1973, 1974 sau poarte chiar mai tîrziu.

EINSTEIN ÎN LIMBA OUOLOF

Vestul african cuprinde o arie lingvistică a cărei trăsătură dominantă este extrema diversitate a dialectelor folosite de grupările etnice : cîteva sute, după unele clasificări. Şi totuşi specialiştii au reuşit să le grupeze în trei sau patru familii. Cu toată varietatea dialectelor locale, unele grupe, cum ar fi de pildă limba mande, sînt destul de omogene. (Mande este folosită în Mali, Guineea superioară, Coasta de Fildeş, în unele regiuni din Senegal şi Volta Superioară). În acelaşi timp, multe din aceste limbi sînt foarte bogate şi se pretează la o exprimare oricît de abstractă. Cheikh Anta Diop a demonstrat posibilităţile limbii ouolof, traducînd în această limbă texte ştiinţifice ale savantului Langevin privind teoria relativităţii a lui Einstein. La recentul congres al Societăţii lingvistice din vestul african, s-a subliniat importanţa nu numai a transcrierii şi studierii acestor dialecte, ci şi a fixării vocabularului şi sintaxei lor prin publicarea de dicţionare şi gramatici.

RHODESIA

◆

Sfidarea continuă

◆

Aşadar, a mai fost parcursă o etapă... Prin referendumul de la 20 iunie, o majoritate a minorităţii albe din Rhodesia s-a arătat hotărîtă să facă un pas decisiv, îndepărtîndu-se de Marea Britanie şi apropiindu-se de apartheid. La o dată probabil apropiată, posibil 11 noiembrie — a patra aniversare a rebeliunii guvernului Smith — Rhodesia va deveni republică, „God Save the Queen" nu va mai răsuna la ceremoniile oficiale, iar portretele maiestăţii sale britanice vor dispare din clădirile publice. În acelaşi timp, noua constituţie şi legile ceva mai vechi privind repartizarea terenurilor agricole vor garanta menţinerea majorităţii africane la distanţă de pîrghiile puterii politice — şi de terenurile cele mai fertile — instituind o segregaţie de facto, mai puţin subliniată, dar similară în esenţă cu aceea din Republica Sud-Africană.

CÎT DE MICĂ POATE FI O MINORITATE ?

Referendumul a fost o nouă ocazie de a constata cît de redusă este minoritatea celor care persistă în a sfida nu numai Londra, dar şi opinia publică în general. Noua constituţie a fost adoptată cu 55 000 de voturi, cifră care trebuie comparată nu atît cu aceea a participanţilor la scrutin (cam 70 000 de albi şi o proporţie redusă dintre cei 6 600 de africani cu drept de vot), cît cu aceea a populaţiei ţării — 5 069 000, dintre care 4 818 000 africani. Deci guvernul Smith poate conta pe sprijinul declarat a ceva mai mult de unu la sută din populaţia Rhodesiei — şi pe atitudinea nefavorabilă şi mai ales ostilă a restului. Dacă despre opoziţia „invizibilă", masa africanilor, se poate spune că s-a înăsprit, există semne de radicalizare chiar şi din partea mult mai redusei numeric „opoziţii vizibile". Dintre cei care au votat împotriva noii constituţii, marea majoritate o constituie nu adepţii „Asociaţiei conservatoare" (care au reuşit performanţa de a se plasa la dreapta lui Smith, acuzîndu-l că acţionează în favoarea unui regim al majorităţii africane), ci moderaţii grupaţi în Partidul de centru ; această formaţie pare să se fi prezentat ceva mai bine decît la precedenta consultare electorală, în 1965. Şi-au dat voturile pentru „nu" şi cele două partide africane legale, Partidul unit al poporului şi Partidul democratic — unite săptămîna trecută în Partidul naţional al poporului. De altfel, singura din cele 50 de circumscripţii electorale în care majoritatea a fost împotriva proiectelor guvernamentale a fost Willowvale — adică aceea cu cel mai mare număr de alegători de culoare. Să adăugăm că autorităţile de la Salisbury au înregistrat cu nemulţumire defecţiunile produse în rîndurile ierarhiei tribale, pînă nu de mult sprijinitoare necondiţionată a guvernului. Şeful de trib Kayisa a afirmat că 23 dintre cei 25 de şefi consultaţi în mod tradiţional de autorităţi sînt împotriva proiectului de constituţie.

Deocamdată, toţi aceşti factori nu au modificat hotărîrea guvernului de la Salisbury de a persista în orientarea aleasă. Premierul Smith a fost întrebat, în cursul unui interviu televizat, dacă intenţionează să procedeze la proclamarea republicii la 11 noiembrie — şi a răspuns că „nu vede nici un inconvenient în legătură cu această dată". Unele surse informate apreciază că pasul următor l-ar constitui alegerile pentru o nouă Adunare legislativă, în aprilie 1970.

Pînă nu de mult, asemenea termene erau anunţate şi ca limite de timp pentru guvernul britanic, în încercarea de a determina Londra la noi tratative şi, eventual, noi concesii. În conjunctura actuală însă, dubla semnificaţie a termenelor s-a pierdut ; pentru o bună perioadă guvernul britanic nu va accepta ideea unor noi negocieri. Referendumul a fost urmat de iniţiativa engleză de a închide „misiunea rezidenţială britanică" la Salisbury şi a cere închiderea misiunii rezidenţiale rhodesiene la Londra. Decizie mai mult simbolică, deoarece se ştia că misiunea rezidenţială de la Salisbury nu mai avea alte funcţii decît aceea de a elibera, fără nici o dificultate, paşapoarte britanice rhodesienilor, iar aceea de la Londra avea rostul de a arbora drapelul de dată recentă al Rhodesiei independente — drapel pe care în mai multe rînduri demonstranţii l-au înlocuit cu acela britanic. Simbolic este şi refuzul poştei engleze de

— *Pare a fi o construcţie destul de funcţională, dar crezi că o să reziste ?...*

(Din **Sunday Times**)

O razie lîngă Salisbury împotriva patrioților din rîndurile populației de culoare

a considera francată corespondența purtînd timbre rhodesiene. Folosirea forței rămînînd — potrivit celor mai recente precizări din Londra — în afara discuției, rămîne să fie considerate, dintre mijloacele mai eficiente de constrîngere — sancțiunile economice.

PE CINE, ÎN CE MĂSURĂ ȘI PE CE TERMEN AFECTEAZĂ SANCȚIUNILE?

Adversarii englezi ai politicii sancțiunilor afirmă că aceasta afectează în primul rînd balanța de plăți a Marii Britanii, impunîndu-i, în principal, să renunțe la exporturile în Rhodesia și să caute surse noi, de regulă mai costisitoare, pentru a înlocui importurile de cupru rhodesian. Este o imagine voit simplificată a situației. În perioada aplicării sancțiunilor, Marea Britanie a reușit să-și sporească simțitor exporturile în țările Africii ; în cazul în care guvernul englez nu ar fi recurs la sancțiuni (pe care multe țări africane le consideră și așa o politică insuficient de energică), exporturile spre Africa nu ar fi înregistrat o creștere ci o scădere. Acest factor poate acționa și în viitor, statele africane fiind capabile — dacă s-ar hotărî la acest pas — să aplice, ele, sancțiuni economice Marii Britanii, eventual mergînd pînă la retragerea din depozitele engleze a rezervelor lor, în valoare de aproximativ 300 de milioane de lire sterline. Așadar, în timp ce menținerea sancțiunilor impune Marii Britanii un cost moderat, renunțarea la ele ar prezenta riscul unor prejudicii de proporții. Aceasta, fără a mai expune pe larg riscul politic al dezintegrării Commonwealthului, în cazul unei „capitulări" față de regimul de la Salisbury.

Care ar fi însă efectele în sensul opus : ar duce oare menținerea, și eventual înăsprirea sancțiunilor, la prăbușirea economică a Rhodesiei albilor ? Răspunsul este cu atît mai greu de dat, cu cît o mare parte a cifrelor privind comerțul exterior rhodesian sînt secrete — din motivul evident că, în încercările de evitare a sancțiunilor, metodele folosite de exportatorii rhodesieni, cu sprijinul deplin al autorităților, nu sînt dintre cele mai ortodoxe.

Exporturile rhodesiene au scăzut vertiginos în ultimii trei ani : de la 164,7 milioane de lire rhodesiene în 1965 (ultimul an neafectat de sancțiuni) la 97,4 milioane în 1968. Este un efect evident al sancțiunilor, și acest efect ar fi fost mai important dacă produsele rhodesiene nu ar fi putut găsi desfacere pe unele piețe fie folosind etichete sud-africane sau portugheze (începînd din 1966, exporturile Mozambicului au înregistrat fluctuații spectaculoase), fie prin alți intermediari. Dezavantajul acestei tactici este acela că intermediarii trebuie să fie substanțial cointeresați, ceea ce grevează veniturile realizate prin exporturi. În aceeași perioadă, guvernul de la Salisbury a reușit în mare măsură să controleze nivelul importurilor : 119,8 milioane în 1965 ; 93,5 în 1967, 103,5 în 1968.

În general se constată deci că balanța de plăți rhodesiană cunoaște o tendință ușor defavorabilă, dar care nu va fi neapărat agravată de menținerea sancțiunilor. Sistemul de aplicare a sancțiunilor economice, aflat acum în supravegherea secretariatului general al O.N.U., a devenit mai riguros; pe de altă parte, rhodesienii sînt tot mai versați în prospectarea posibilităților de eschivare de la efectele embargoului. De asemenea, rhodesienii au, cel puțin pe termen scurt, cîteva motive să se simtă încurajați : prospecțiile geologice recente au dus la reperarea unor zăcăminte de nichel industrial exploatabile ; diversificarea producției agricole (s-au extins culturile de porumb și bumbac); a înregistrat unele succese chiar producția de tutun (o ramură care rămîne grav afectată de embargo) care are perspective de a găsi unele debușee. În aceste condiții, principala problemă pe termen mediu și îndelungat o ridică investițiile de capital străin, destul de modeste în ultima vreme.

Aici intervine, direct, factorul politic. Penuria investițiilor se va menține atîta timp cît va persista izolarea pe plan internațional a Rhodesiei. În actuala conjunctură, nici chiar R.S.A. și Portugalia, avertizate de guvernul englez, nu-și vor permite să recunoască republica rhodesiană, cu toată simpatia ce o nutresc pentru guvernul minorității albe. Autoritățile de la Salisbury se gîndesc să cîștige timp, sperînd într-o schimbare de guvern la Londra. Este adevărat că nici guvernul fantomă conservator nu a putut să-și dea adeziunea la acțiunea sfidătoare care a fost recentul referendum ; dar există conservatori care consideră că o soluționare a problemei rhodesiene — chiar cu prețul unor concesii în detrimentul majorității africane — nu este imposibilă.

În aceste condiții, factorul decisiv nu l-ar putea constitui decît atitudinea majorității africane. Clarviziunea și hotărîrea acestei majorități, și în mod necesar a liderilor ei politici, ar putea apropia sfîrșitul regimului simpatizanților apartheidului.

Mihai MATEI

reflector

ÎNCERCARE DE ATENTAT ÎMPOTRIVA LIDERILOR P.A.I.G.C.

După uciderea la Dar Es-Salaam, în februarie, a conducătorului Frontului de eliberare din Mozambic, Eduardo Mondlane, s-a descoperit de curînd o tentativă de asasinare a doi membri ai Biroului Politic al Partidului african pentru independența Guineei și Capului Verde (P.A.I.G.C.). Este vorba de Luis Cabral (fratele secretarului general Amilcar Cabral), responsabil cu informația partidului, și Francisco Mendes — amîndoi conducători ai Frontului din nord. Atentatul viza, de fapt, pe secretarul general al P.A.I.G.C., în drumul său de la Dakar la Conakry (sediul oficial al partidului).

Într-un comunicat dat publicității imediat după descoperirea încercării de asasinare, Amilcar Cabral a afirmat că forțele coloniale portugheze se găsesc într-o imposibilitate accentuată de a înăbuși lupta de eliberare și de a opri înaintarea trupelor P.A.I.G.C. Represiunile împotriva populației civile, bombardamentele cu fosfor alb și napalm se dovedesc inutile. Rezultatele luptei din acest an a Frontului de eliberare — concretizate în ambuscade, atacuri împotriva fortărețelor portugheze, mașini și armament distrus, soldați capturați ori uciși — determină o influență crescîndă a forțelor patriotice și o retragere treptată a forțelor coloniale.

METROUL ELECTRONIC

La Frankfurt (R.F.G.) a fost dat în exploatare primul tronson al metroului, aflat în construcție din 1966. Condițiile de funcționare a acestui metrou sînt deocamdată unice în lume, ele constituind — după cum afirmă specialiștii — primul mijloc de transport în comun subteran dotat cu sisteme electronice de comandă și supraveghere. Un post central, instalat la capătul liniei, execută toate operațiunile necesare dirijării garniturilor : porniri, staționări, întoarceri, garări. Tabloul general de comandă este prevăzut și cu emițătoare-receptoare de televiziune. Avantajele noului sistem : securitate absolută în circulație și reducerea cu 90% a personalului de deservire.

CEL MAI ADÎNC DIN EUROPA

În septembrie va fi terminat la Paris garajul cel mai „adînc" din Europa. Construit la o adîncime de 30 de metri, garajul poate adăposti 450 de mașini distribuite pe 22 de etaje. Săpăturile au fost făcute sub fundamentul unui imobil cu șase etaje și vechi de o sută de ani.

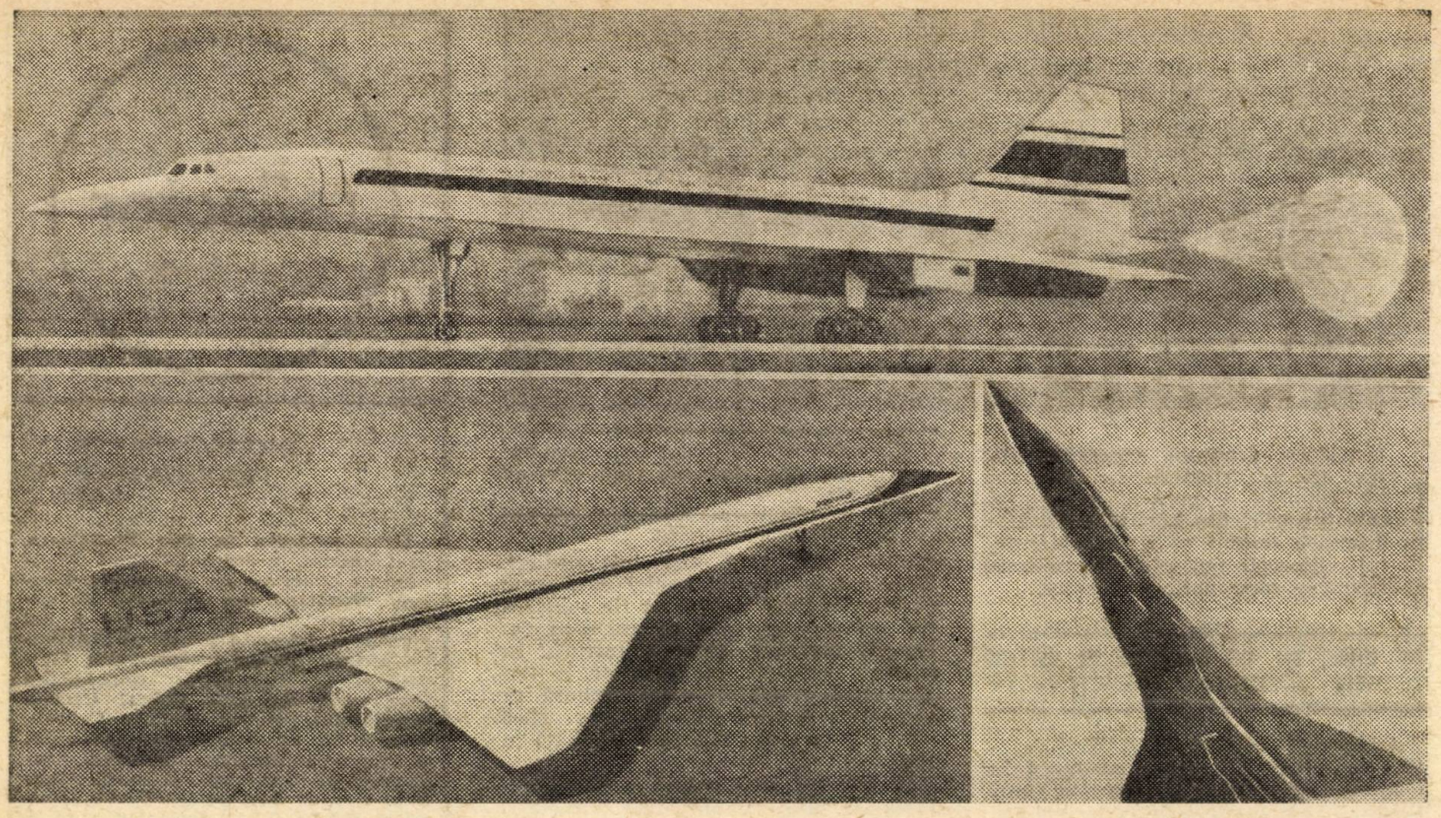

CURSA SUPERSONICĂ

S. Maximilian

Pentru moment, numai doi concurenți sînt angajați în cursa supersonică începută o dată cu zorile lui 1969 : TU-144 și Concorde. Aparatul care poartă numele celebrilor constructori sovietici Tupolev a zburat chiar în ajunul Anului Nou, iar Concorde, exemplarul francez, la începutul lunii martie, urmat la scurt interval de geamănul său englez. Trei nume noi de îndrăzneți pionieri ai erei zborurilor supersonice și-au cîștigat dreptul de a figura în istoria aviației : sovieticul Eduard Vaganovici Elian, francezul André Turcat și englezul Brian Trubshaw. Vechi și experimentați piloți de încercare, acești oameni cu „nervi de oțel" au, fiecare, în palmaresul lor, mii de ore de zbor pe cele mai diferite prototipuri de aparate. Dar nici unul dintre ei n-a fost scutit de emoțiile de cu totul alt grad pe care aveau să le încerce la manșa primelor supersonice de transport.

Ce reprezintă un asemenea uriaș al văzduhului nu e lesne de imaginat. Concorde-001 are deocamdată, fără călători și bagaje, o greutate de 112 tone. Rezultat al cooperării industriilor aeronautice din Franța și Anglia, această mașină de zbor este opera a 50 000 de oameni care lucrează la Sud Aviation și S.N.E.C.M.A., la British Aircraft Corporation și Rolls-Royce și la celelalte 700 de uzine și fabrici, din ambele țări, care furnizează miile de piese și instalații speciale din care e alcătuit gigantul. O simplă cifră ilustrativă : lungimea cablurilor complexului său sistem electric totalizează aproximativ 280 000 metri. Urmărirea unei defecțiuni în acest imens păienjeniș de circuite și trasee trebuie să dea mult de furcă pînă și specialiștilor.

Dar efortul financiar pe care-l comportă o atare construcție la care s-a lucrat 7 ani ? „Anglia singură nu și-ar fi putut permite să-l facă" — scria „Times", referindu-se la costul proiectului Concorde : 1 miliard de lire sterline. Într-o formulă care sintetizează în chip plastic investiția financiară și cea intelectuală, André Turcat declara în momentul în care se instala pentru prima oară în cabină : „Știu că în clipa cînd Concorde va decola, stau pe 10 miliarde de franci și 150 de tone de materie cenușie".

În răstimpul unei singure generații, industria aeronautică a făcut pretutindeni progrese uimitoare. Cele mai spectaculoase sînt cele din ultimele două decenii, cînd a apărut posibilă escaladarea barierei sonice prin atingerea, la început, pe avioane militare, a valorilor de ordinul Mach 1 și 2, adică a vitezei supersonice. Societățile de transporturi aeriene au înțeles imediat că viitorul lor depinde de însușirea avioanelor capabile să asigure scurtarea simțitoare a duratei călătoriilor. Oricît de costisitoare ar apărea la început eforturile necesare, ele vor fi răsplătite cu beneficii, căci nimic nu atrage mai mult ca viteza, spun experții în materie. Și nu greșesc.

Cu TU-144 și Concorde intrăm într-o perioadă în care durata zborului pe distanțele transoceanice sau transcontinentale se reduce la jumătate, iar mai tîrziu — nu peste mult timp — cînd de la viteza supersonică se va putea trece cu siguranță la cea hipersonică, o nouă escaladare a timpului va permite efectuarea zborului Moscova—Tokio sau Londra—New York în numai o oră și jumătate, în loc de 7 ore, cît fac astăzi cursele subsonice.

„BANGUL" ȘI ALTE CÎTEVA NECUNOSCUTE

Se înțelege că înainte de a se aventura într-o acțiune atît de costisitoare cît s-a dovedit a fi construirea unui avion de tipul Concorde, partenerii franco-englezi au prospectat sub multiple aspecte piața. Calculele lor au tins să stabilească, în primul rînd, dacă există o clientelă suficientă, dispusă să plătească prețul mai ridicat cu cel puțin 25 la sută al unei călătorii, în schimbul scurtării la jumătate a duratei voiajului. În al doilea rînd — și acesta era lucrul cel mai important — dacă pot conta pe un număr minim de comenzi ferme din partea marilor societăți de transporturi aeriene, care să le asigure rentabilitatea.

Pînă acum, perspectivele sînt promițătoare. 16 companii aeriene — unele fac de pe acum publicitate — au semnat opțiuni pentru 74 de aparate. Comenzile se referă la tipul apt să transporte 130 de călători, la o viteză de croazieră de 1 300 km/h. După estimațiunile cele mai pesimiste se speră că vor putea fi vîndute minimum 200 de Concorde, ceea ce reprezentînd o cifră de afaceri de 25 miliarde de franci, ar justifica încrederea celor optimiști.

În fotografia de sus : avionul franco-britanic „Concorde" ; în stînga, macheta aparatului american Boeing 2707 ; în dreapta, avionul supersonic sovietic TU-144.

Aceasta este latura roză a lucrurilor. Există însă şi suficiente motive ca perspectivele Concorde-ului să nu fie tocmai sigure. Nu trebuie uitat că, în momentul de faţă, ne aflăm abia la primii săi paşi timizi, că zborurile de început îl supun la încercări deocamdată parţiale, şi că nici n-a trecut încă examenul cel greu : trecerea zidului sonic. Momentul acesta se va produce, cel mai devreme, la sfîrşitul anului acesta. După care, în caz de reuşită, vor urma încă doi ani de încercări, cu toate modificările şi îmbunătăţirile ce ar urma să se aducă aparatului pînă la definitivarea capului de serie.

Cu toate că din cele 74 opţiuni ferme, jumătate sînt americane (inclusiv celebra Pan American Airways), probele preliminare n-au deschis încă lui Concorde cerul Americii. Într-un recent articol apărut în „Washington Post", care se face ecoul părerilor exprimate de autorităţile superioare de resort ale Administraţiei Nixon, experţii americani se îndoiesc de rentabilitatea întreprinderii franco-britanice, ba chiar de posibilităţile de navigaţie ale avionului Concorde. După părerea lor, prototipul cunoscut al lui Concorde nu posedă rezervele de forţă necesare traversării Atlanticului în zbor neîntrerupt. Există, desigur, posibilitatea unei escale tehnice, la Terra Nova, de pildă, dar aceasta implică o lungire a duratei călătoriei, ceea ce reprezintă un prim handicap pentru succesul comercial al avionului.

Urmează la rînd o necunoscută : intensitatea „bangului", adică efectul zgomotului cvasiinsuportabil pe care-l produc motoarele la viteza supersonică. În această privinţă corectivul ar putea consta în limitarea zborului la viteza subsonică deasupra oraşelor şi aglomerărilor, rămînînd ca numai la traversarea oceanului avionul să beneficieze de cea supersonică. Acest lucru ar însemna însă un alt handicap în exploatarea maximă a virtuţilor potenţiale şi deci o reducere a performanţelor şi rentabilităţii.

Mai intervine şi gradul actual de aglomerare pe rutele aeriene internaţionale — ceea ar impune neapărat asigurarea anumitor coridoare de zbor chiar în timpul trecerii peste Atlantic; dar, rămîne deschisă o problemă foarte grea şi anume actuala stare de congestionare a aeroporturilor americane şi perspectivele agravării acestei situaţii în deceniul următor, cînd, fără a mai socoti apariţia supersonicelor se aşteaptă triplarea traficului aerian în anul 1980. Pe unele dintre aceste aeroporturi plafonul critic a fost atins de pe acum.

De greutăţile şi necunoscutele care mai stau în calea viitorului comercial al noului avion sînt avizaţi şi părinţii lui Concorde, care nu-şi fac iluzii că o dată cu efectuarea primelor zboruri de încercare ar fi ajuns la capătul tribulaţiilor. Ele abia încep. Una din dificultăţile majore ce trebuie să fie înlăturate neapărat pentru asigurarea victoriei tehnice a Concorde-ului este aceea a raportului dintre greutatea aparatului şi viteza lui. Viteza este setoasă de carburant. Cu cît este mai mare, cu atît devin mai voluminoase rezervoarele avionului. Este de-ajuns ca aparatul să consume ceva mai mult decît s-a prevăzut, sau să cîntărească în vid cu cîteva tone în plus pentru ca el să nu mai prezinte nici un interes. „Opţiunile cumpărătorilor — acceptate de noi — declară Henri Ziegler, preşedintele societăţii Sud Aviation, se referă la o sarcină utilă de 11 350 kg pe ruta Paris—New York fără escală. Nu sîntem încă în situaţia aceasta şi cîtă vreme nu vom fi, bătălia pentru Concorde nu e cîştigată".

Sînt doar cîteva din necunoscutele ecuaţiilor tehnice, pe care specialiştii, încrezători, speră să le rezolve. Rămîne însă capitolul dificultăţilor de natură financiară şi politică, de care proiectul franco-englez n-a dus lipsă de la bun început. Aici se înscriu destule greutăţi noi. În unele cercuri oficiale britanice proiectul Concorde a fost şi continuă să fie privit cu ostilitate. „Este un adevărat «butoi al Danaidelor» care înghite fonduri fără sfîrşit". Însuşi ministrul de finanţe Roy Jenkins — adversar încă din 1964, cînd era ministru al aviaţiei — pare a inspira „lobby-ul anti-Concorde", care s-a lansat în ultima vreme într-o spectaculoasă campanie publicitară menită să discrediteze proiectul.

În noiembrie 1962, cînd Sud Aviation şi British Aircraft Corporation au semnat convenţia de construire în comun („fifty-fifty") a avionului simbolic botezat „Concorde" — aluzie sentimentală la o „antantă cordială" peste care s-a aşternut praful istoriei ? — Franţa încă nu pronunţase veto-ul la intrarea Angliei în Piaţa comună. Urmările poziţiei care a intervenit ulterior n-au zădărnicit proiectul Concorde, dar nici n-au rămas fără influenţă asupra desfăşurării lui.

CONCORDIE SAU DISCORDIE ?

În prezent, raporturile de colaborare între cele două ţări s-au complicat şi în urma refuzului Angliei de a participa—aşa cum se convenise — la realizarea celuilalt proiect : „Airbus", care rămîne astfel numai în sarcina Franţei şi R.F. a Germaniei. Concorde se află acum la un moment de răscruce — momentul cînd cei doi parteneri trebuie să se hotărască asupra trecerii la construirea lui în serie, pentru a se putea realiza planurile de comercializare cu scadenţa în 1973. Dacă această hotărîre nu intervine curînd — scria săptămînalul francez „L'Express" — succesul comercial al lui Concorde riscă să fie compromis.

În timp ce o briză de discordie se menţine de ambele părţi ale Mînecii, de dincolo de ocean se învolburează o primejdie şi mai serioasă pentru încă nu pe deplin încercatul Concorde. Este intenţia Statelor Unite de a intra, chiar dacă mai tîrziu decît alţii, în cursa supersonică.

Începutul preocupării industriei aeronautice americane pentru un proiect similar s-a născut în iunie 1963, cînd Pan American a anunţat că a subscris 6 opţiuni pentru Concorde. Pentru cea mai mare companie de navigaţie aeriană din S.U.A., aviaţia este un joc de poker de la care nu poate să se abţină. Dacă Concorde reuşeşte, clientela lui Pan American va pretinde să zboare pe supersonice. Compania nu poate risca să-şi piardă clienţii. Ca atare, dacă industria americană n-a avut la timp iniţiativa, se vor cumpăra supersonice din Europa.

Constructorii americani au ridicat mănuşa aruncată de Pan American. De fapt, în sertarele lor existau mai de mult unele proiecte, dar nu se socotea că ar fi sosit timpul a se trece pragul sunetului în aviaţia civilă. Uzinele Boeing au dat de veste că vor construi un avion care va putea transporta 300 de pasageri la o viteză de 3000 km/h. Concorde va rămîne doar un amuzament în materie de navigaţie contemporană.

Sub denumirea Boeing 2707, acest avion va fi dotat cu schimbător de viteză şi geometrie variabilă. La Paris şi Londra, vestea stîrneşte nelinişte în primul moment, dar după ce calmul le revine, proiectanţii Concorde-ului exprimă categorice îndoieli asupra şanselor unui avion de asemenea calibru de a putea folosi geometria variabilă.

Guvernul S.U.A. acceptă să finanţeze în proporţie de 90 la sută costul proiectului Boeing 2707, dar după doi ani de la începerea lucrărilor se constată eroarea iniţială. Pe planşete avionul fusese perfect. Încercările în simulatorul de zbor arată însă că greutatea sa depăşeşte cu 20 de tone limita posibilă. Un specialist maliţios declară : „2707 are o machetă perfectă, dar nu ar fi putut traversa Atlanticul decît fără pasageri, cu un pilot de statura unui jokeu şi cu vîntul favorabil din spate".

Boeing ceruse administraţiei Johnson noi credite masive pentru a reconsidera proiectele, anunţînd că va renunţa la geometria variabilă, adoptînd ca şi constructorii europeni aripile Delta. Răspunsul întîrzie, dar surpriza nu. Primele zboruri ale aparatelor, sovietice şi franco-engleze sînt un argument în favoarea celor care cer recuperarea urgentă a rămînerii în urmă. Administraţia Nixon convoacă sub egida F.A.A. (Agenţia federală pentru aviaţia civilă), un conclav de 200 de specialişti, printre care se numără şi experţi de la N.A.S.A., Marină, Aviaţia militară, Departamentul comerţului exterior şi reprezentanţii principalelor companii aeriene. Prezidează Jawell Maxwell, care deţine în F.A.A. şefia aviaţiei de transport supersonice.

Dosarele înfăţişate de Boeing la acest conclav cuprind planurile lui S.T.T. 2707—300 în cinci variante : versiunea de bază — un supersonic pentru 234 de pasageri pe distanţa de 6750 km. Celelalte versiuni permit sporirea numărului călătorilor, dar reduc distanţa, astfel încît a cincea va dispune de 321 locuri (pe rînduri de cîte 7), avînd o rază de acţiune de 5150 km. Boeing anunţă că are în portofoliu 120 de opţiuni pentru S.T.T.

Pînă aici totul e în regulă. Dar Boeing are nevoie de 247 milioane de dolari pentru a lansa prototipul de bază, cu angajamentul de a-l comercializa în anul 1977. Argument peremptoriu : sîntem cu 5 ani în întîrziere faţă de europeni ; dacă nu ne grăbim pierdem piaţa mondială. Dacă vor plasa 300 de Concorde, ne scapă o afacere de 6,5 miliarde de dolari, fără a mai socoti ce hemoragie de devize ar însemna pentru noi cumpărarea avioanelor lor.

Administraţia Nixon are toată înţelegerea faţă de o asemenea pledoarie. Dar Congresul a hotărît : pentru construirea prototipului S.T.T. se aprobă numai 653 milioane de dolari. Adversarii proiectului au împiedicat alocarea de noi fonduri în cursul exerciţiului bugetar 1969—1970.

La insistenţele susţinătorilor proiectului, preşedintele Nixon încearcă să obţină pentru Boeing sprijinul marii finanţe, care ar fi solicitată să ofere diferenţa de credite pînă la 1,3 miliarde de dolari, la cît se ridică în total costul prototipului.

În cursa supersonică se află: TU-144 care promite să intre în exploatare comercială în termen de un an, Concorde care speră s-o facă în 3 ani, şi S.T.T.-ul american care se află deocamdată pe planşeta proiectanţilor. Cursa este inegală, iar în ce-i priveşte pe concurenţii anglo-francezi şi americani, plină încă de surprize.

Edgar TOPPIN

Nord contra Sud

(5)

O „stupiditate" asemănătoare îi făcea pe sclavi să rupă atît de grabnic săpăligile obişnuite încît au fost inventate săpăligi speciale pentru negri, grele, neproductive. Văzînd muncitori agricoli trudind sub biciul supraveghetorului, Olmsted a remarcat că, de îndată ce supraveghetorul se îndrepta spre un punct al cîmpului, muncitorii din celelalte locuri îşi întrerupeau munca pînă cînd acesta venea din nou spre ei.

DUPĂ 1780

Sclavia domina într-o asemenea măsură perioada anterioară războiului de secesiune, încît exista tendinţa de a se neglija populaţia neagră liberă, tot mai numeroasă. La primul recensămînt din 1790, numai 8 la sută (59 000) din cei 757 000 de negri din ţară erau liberi. La ultimul recensămînt al sclavilor, în 1860, 11 la sută (488 000) din cei 4 441 000 de negri erau liberi. Întrucît negrii trăiau în special în sud, tot acolo existau mai mulţi negri liberi decît în nord : în 1790 erau 32 000 în sud faţă de 27 000 în nord, iar în 1860, 250 000 în sud faţă de 238 000 în nord. Atît în nord cît şi în sud, negrii liberi aveau de trecut multe bariere, dar unii dintre ei au reuşit să le înlăture, ajungînd la situaţii respectabile şi luptînd pentru eliberarea fraţilor lor.

Deşi în atmosfera revoluţionară de după 1780, nordul a început să renunţe la sclavie, la prejudecăţile înrădăcinate adînc n-a renunţat. Vizitînd America în 1831, francezul Alexis de Toqueville a constatat că prejudecăţile rasiste „sînt mai puternice în statele care au desfiinţat sclavia decît în acelea în care ea mai există..." El a găsit acolo negri liberi, dar care nu puteau să se bucure „nici de drepturile, nici de bucuriile, nici de munca" rezervate albilor.

Vezi „Lumea" nr. 24, 25, 26 şi 27

Un grup de negri refugiaţi din sud în timpul Războiului de secesiune.

Pentru a-l oprima pe omul negru, albii au fost nevoiţi să facă din el marea excepţie în ideologia lor politico-religioasă a frăţiei şi egalităţii. Legile federale au dat tonul, interzicînd străinilor nealbi să devină cetăţeni naturalizaţi (1690), excluzîndu-i pe negri din militie (1792) şi interzicîndu-le să devină factori poştali (1810).

În 1840, New Jersey, Pennsylvania şi Connecticut i-au lipsit pe negrii liberi de dreptul la vot de care se bucurau pînă atunci. În 1860, numai cinci state — Maine, Massachusetts, New Hampshire, Rhode Island şi Vermont — acordau drepturi de vot egale. Celelalte 13 state nordice, în care trăiau 94 la sută dintre negrii din nord, nu-i lăsau pe negri să voteze. Făcea excepţie statul New York, în care puteau vota numai dacă aveau un anumit cens de proprietate (în timp ce albii lipsiţi de proprietate puteau vota), la care nu puteau ajunge numeroşii negri prost plătiţi.

Negrii din nord se loveau de discriminare în domeniul slujbelor. Ca sclav în statul său de baştină, Maryland, Frederick Douglass (1817—1895) învăţase meseria de călăfătuitor şi lucra pe vasele din Baltimore. În 1838, după ce fusese eliberat, s-a stabilit la New Betford (Massachusetts), unde a cerut de lucru la călăfătuirea şi armarea unui vas care urma să plece la pescuit de balene. „Mi s-a spus însă că toţi oamenii albi vor părăsi vasul, lăsîndu-l neterminat, dacă eu voi îndrăzni să-mi exercit meseria pe acest vas". Dacă ar fi lucrat în meseria lui, ar fi putut să cîştige doi dolari pe zi, dar ca muncitor necalificat cîştiga doar un dolar.

Experienţa lui era tipică. Meseriaşii albi din sud obiectau împotriva concurenţei sclavilor calificaţi. Dar proprietarii de sclavi, cu interese proprii în această privinţă, aveau grijă ca meseriaşii sclavi să capete de lucru. În consecinţă, în sud, negrii lucrau în numeroase meserii calificate, într-o măsură mai mare decît albii. În nord, însă, muncitorii albi şi sindicatele lor îi împingeau pe negri spre muncile necalificate.

Chiar şi un abolţionist proeminent ca Arthur Tappan nu angaja negri ca funcţionari în magazinul său universal din New York, temîndu-se probabil de reacţia funcţionarilor săi albi şi a clienţilor. Unii bărbaţi negri, incapabili să obţină de lucru, trebuiau să depindă pentru existenţă de cîştigurile soţiilor lor, care lucrau ca servitoare, bucătărese şi spălătorese. Această situaţie avea o influenţă distrugătoare asupra vieţii de familie, întrucît bărbaţii, în imposibilitate de a-şi îndeplini rolul de susţinători, îşi părăseau uneori familia.

„ACEST PĂMÎNT ESTE ŞI PATRIA NOASTRĂ..."

Spre sfîrşitul secolului, situaţia grea a muncitorilor negri s-a înrăutăţit şi mai mult datorită concurenţei noilor veniţi, în special a irlandezilor. În 1790, negrii reprezentau 19,3 la sută din totalul populaţiei, dar în 1860 această proporţie se reduse la 14,1 la sută din totalul populaţiei de 31 443 000 de oameni, ca urmare a marilor valuri de imigraţie din Irlanda şi Germania din deceniile al cincilea şi al şaselea.

Într-un editorial apărut în ziarul său în 1853, Frederick Douglass se plîngea că „la fiecare oră vedem cum un negru este scos din slujba sa de către un emigrant nou sosit, despre care se consideră că este îndreptăţit atît de foamea cît şi de culoarea sa, să ocupe locul respectiv". El menţiona diferite slujbe lăsate pe vremuri negrilor şi pe care le ocupau acum noii sosiţi : portari, bucătari, valeţi, hamali, tăietori de lemne, bărbieri şi vizitii.

În consecinţă, Douglass le cerea negrilor să caute să se pregătească pentru slujbe mai bune, învăţînd meserii şi profesiuni tehnice. Dar instrucţiunea nu era uşor de obţinut. În nord, negrii plăteau pretutindeni impozite, dar şcolile publice nu le erau întotdeauna deschise pe bază de egalitate. În unele locuri nu existau deloc şcoli pentru ei, iar în altele existau doar şcoli separate în clădiri dărăpănate şi cu profesori mai prost plătiţi.

Temîndu-se că sudiştii îi vor elibera pe sclavii epuizaţi de muncă şi-i vor trimite în nord, unde ar fi devenit o povară pentru asistenţa socială, multe state au votat regulamente menite să-i descurajeze pe negri să se stabilească în regiunile respective. Majoritatea hotelurilor, teatrelor, restaurantelor şi altor aşezăminte şi localuri publice au interzis accesul negrilor. Ei erau adesea atacaţi de mulţime, aşa cum s-a întîmplat la Cincinnati în 1829, la New York în 1834 şi la Philadelphia în 1842.

În apărarea sclaviei, sudiştii menţionau actele de opresiune de acest gen care aveau loc în nord, dar nu ţineau seama de faptul că negrii din nord erau liberi să-şi spună doleanţele, să se organizeze, să lupte şi nici de faptul că numeroşi albi îi ajutau în bătălia lor pentru

egalitate. În contrast cu ceea ce se întîmpla în nord, negrii liberi din sud erau tratați ca niște oameni în afara legii și erau îngrădiți într-o măsură tot mai mare de teamă că prezența lor ar putea să-i facă pe sclavi să se simtă și mai nemulțumiți, sau că ar putea sprijini insurecțiile sclavilor.

Trebuie subliniat că, în ciuda tuturor adversităților, numeroși negri din nord și din sud au izbutit să facă față strălucit situației. Unii au reușit în afaceri și printre aceștia îi notăm pe Thomy Lafon (1810—1893) din New Orleans, care a lăsat societăților de binefacere, indiferent de rasă, o avere de jumătate milion dolari, realizată din tranzacții imobiliare, comerț și împrumuturi de bani. Printre inventatorii negri se numără Norbert Rillieux (1806—1894) din New Orleans, care a revoluționat sistemul de rafinare a zahărului inventînd un evaporator în vid cu efecte multiple. În toate domeniile au existat negri care au reușit să depășească obstacolele. Așa au fost : actorul shakespearian Ira Aldridge, medicul-savant James McCune Smith, pictorul Robert Duncanson, poetul George Moses Horton, educatorul John Chavis, pionierul vestului James Beckwourth și campionul de box la categoria grea Tom Molineaux. Întîmpinînd ostilitatea și prejudecățile albilor, negrii au înființat instituții separate : Biserica metodistă africană, Biserica episcopală Zion (AMEZ) ; primul ziar negru „Freedom's Journal" în 1828 ; Universitatea Lincoln din Pennsylvania în 1854.

Negrii au fost activi în mișcarea antisclavagistă. La un miting de masă care a avut loc la Philadelphia în 1817, negrii, în frunte cu James Horton, au respins planurile de colonizare care prevedeau transportarea în Africa a celor eliberați, hotărînd că „întrucît strămoșii noștri au cultivat cu succes America, noi ne considerăm îndreptățiți să ne bucurăm de roadele pămîntului ei bogat..."

Episcopul Richard Allen arăta că „acest pămînt... este acum patria noastră și sîntem hotărîți să rămînem aici..." În editorialul lor din 16 martie 1827, redactorii lui „Freedom's Journal", Samuel Cornish și John Russwurm, explicau : „Dorim să pledăm propria noastră cauză căci prea multă vreme au vorbit alții pentru noi".

În general, istoricii stabilesc data începerii abolиționismului militant o dată cu primul număr (1 ianuarie 1831) al publicației „The Liberator", ziar publicat la Boston de abolиționistul William Lloyd Garrison. Nu se prea cunoaște însă faptul că acesta s-a bucurat de cel mai mare sprijin din partea negrilor care, în 1834, reprezentau trei sferturi din abonați. Dar cu doi ani înainte ca ziarul lui Garrison să-și fi început activitatea, David Walker (1785—1830) a publicat foaia militantă de mare tiraj denumită „Appeal" (1829) care, înainte de moartea sa, avea să apară în trei ediții. Născut ca om liber la Wilmington, în Carolina de nord, Walker s-a stabilit la Boston, unde în 1827 a înființat o întreprindere de îmbrăcăminte pe Brattle Street. În ziarul său „Appeal", Walker îi avertiza pe americanii albi : „Trebuie să fim și vom fi liberi... Și va fi vai și amar de voi dacă vom fi obligați să ne dobîndim libertatea prin lupte. ...Tratați-ne ca pe oameni și vom trăi cu toții în pace și fericire... Vă vom fi prieteni".

Walker îi îndemna pe sclavi să-și rupă lanțurile, spunînd : „Dacă începeți... mergeți pînă la capăt. Nu e mai bine să fiți uciși decît să fiți sclavii unui tiran... ?"

Cînd a izbucnit războiul civil, negrii erau gata să lupte pentru libertate.

PROCLAMAȚIA LUI LINCOLN

Lincoln a ieșit învingător în alegerile prezidențiale din 1860, aducîndu-i la putere pe republicani, care erau hotărîți să împiedice răspîndirea sclaviei. Invocînd motivul că „opiniile lui Lincoln și obiectivele lui sînt ostile sclaviei", statul Carolina de sud s-a despărțit de Uniune în decembrie 1860, fiind urmată în ianuarie și februarie 1861 de alte șase state din sudul îndepărtat ; ele au format Statele Confederate ale Americii. Într-o cuvîntare rostită la Savannah în martie 1861, vicepreședintele confederat, Alexander Stephens, a declarat că „sclavia africană — statutul potrivit pentru negri — a reprezentat cauza imediată a recentei sciziuni (secesiuni)" și că „au fost puse temeliile confederației, ele bazîndu-se pe marele adevăr că negrul nu este egal cu omul alb ; că sclavia în subordonare față de rasa superioară este condiția sa naturală și morală..."

După ce atacul Confederației împotriva fortului Sumter, la 12 aprilie 1861, a declanșat războiul civil, o întrunire de masă a negrilor din Boston a hotărît : „Ne luăm angajamentul să ridicăm o armată de 50 000 de oameni de culoare, gata să ia arma la primul apel". Dar această ofertă, ca și altele similare făcute de negrii din New York, Philadelphia, Cleveland și din alte părți, a fost respinsă cu hotărîre de guvern.

Temîndu-se de pierderea celor patru state de frontieră sclavagiste care rămăseseră leale Uniunii, Lincoln a caracterizat conflictul ca fiind un război de salvare a Uniunii, nu de abolire a sclaviei. În consecință, Ministerul de Război a refuzat să înroleze negri. Cînd negrii din Cincinnati au încercat să formeze o unitate de apărare, ei au fost insultați de poliție și li s-a spus : „Voi, negri afurisiți, să nu vă amestecați în toate acestea ; este un război al omului alb".

Abolиționiștii, negri și albi, au exercitat presiuni asupra lui Lincoln pentru a-l determina să accepte trupe negre și emanciparea negrilor și susținînd că „toate eforturile de a salva țara sînt zadarnice dacă nu vor fi ghidate de principiile propagate de abolиționiști". Frederick Douglass spunea : „Sau desființezi sclavia sau abandonezi Uniunea". Arhiepiscopul John Hughes al New Yorkului, primatul romano-catolicilor americani, a exprimat însă sentimentele majorității albilor atunci cînd a declarat cu privire la luptătorii catolici : „Marea majoritate a vitezelor noastre trupe de pe front nici nu se gîndesc să ducă un război care costă atîta sînge și atîtea bogății numai pentru a fi pe placul unei clici de abolиționiști din nord".

Între timp, confederații foloseau munca negrilor în fabrici și pe ogoare, pentru transportul de provizii militare, pentru construirea de șosele și poduri militare, pentru îngrijirea soldaților confederați și pentru construirea de fortificații. Munca celor trei milioane de sclavi confederați a permis ca o mare parte dintre cei șase milioane de albi confederați să intre în serviciul militar activ, dîndu-le astfel posibilitatea să obțină o oarecare superioritate numerică asupra Uniunii.

Treptat, însă, sentimentele nordiștilor au evoluat spre acceptarea trupelor negre. „Lucrurile s-au înrăutățit mereu, a explicat Lincoln, pînă ce mi-am dat seama că... trebuie să ne schimbăm tactica sau să pierdem războiul ! Am hotărît acum să adoptăm politica de emancipare..."

În proclamația sa preliminară din 22 septembrie 1862, Lincoln a declarat că sclavii din regiunea răzvrătită la 1 ianuarie 1863 „trebuie să fie și vor fi liberi de acum înainte și pe veci". În Proclamația de emancipare finală, de la 1 ianuarie 1863, el a promis că oamenii care au dobîndit libertatea „vor fi primiți în serviciile armate ale Statelor Unite..."

Din septembrie pînă în noiembrie 1862, trei regimente ale gărzilor indigene din Louisiana, formate inițial pentru a sprijini Confederația, s-au înrolat în armata Uniunii, ocupînd New Orleansul. Regimente de foști sclavi au fost înrolate la Kansas și Carolina de sud, în ianuarie 1863. Primul regiment al negrilor liberi din nord, denumit regimentul 54 Massachusetts, s-a înrolat în aprilie 1863. Aproximativ 140 000 de sclavi și 40 000 de negri liberi au servit în armata de uscat a Uniunii, iar alți 30 000 de negri — în marina militară.

În septembrie 1864, Lincoln declara într-o scrisoare că cei 150 000 de negri aflați atunci sub drapel reprezintă o „forță fizică crucială... Dacă o menținem, Uniunea poate fi salvată. Dacă renunțăm la ea, Uniunea va dispare".

Și Confederația și-a dat seama de acest lucru. În noiembrie 1864, Jefferson Dawis a început să ceară înarmarea sclavilor, iar în martie 1865, Congresul Confederației a votat o lege de înrolare a trupelor negre. Dar războiul s-a terminat înainte ca acest lucru să poată fi realizat.

VITALITATEA VECHILOR PREJUDECĂȚI

O dată cu încheierea războiului civil a luat sfîrșit și sclavia. Dar prejudecățile au dăinuit. Negrii erau amenințați și bătuți. Pentru ei, viața nu se prea deosebea de cea din trecut, cu excepția faptului că acum nu mai exista un stăpîn care să-i apere.

„Nu cred că oamenii de culoare vor fi în siguranță", a răspuns dr. Daniel Norton atunci cînd senatorul Jacob Howard l-a întrebat ce s-ar întîmpla dacă trupele federale și „Biroul eliberaților" nu ar mai exista. „Ar fi în pericol de a fi urmăriți și uciși", a spus mai departe medicul care își practica de doi ani meseria în Yorktown (Virginia).

Dr. Norton era unul din cei șapte negri din Virginia care depunea mărturie la 3 februarie 1866 la Washington, în fața unui subcomitet format din senatorul Howard din Michigan și membrii Camerei Reprezentanților — Roscoe Conkling din New York și Henry Blow din Missouri. Acest subcomitet al Comitetului comun pentru reconstrucție aduna depoziții cu privire la statul Virginia și la cele două state Carolina, în timp ce alte subcomitete culegeau depoziții privitoare la alte state ale Confederației. Dr. Norton, originar din Williamsburg, a declarat subcomitetului că „starea de spirit a albilor împotriva negrilor este mult mai rea decît fusese înainte de război".

Un alb îi declarase că, în trecut, manifestase simpatie față de negri, dar că, de cînd aceștia ridicaseră armele împotriva Confederației, „nu mai dorea să aibă nimic de-a face cu ei și nici să le arate un sentiment de bunătate".

Cînd Madison Newby din regiunea Surry (Virginia) a fost întrebat „Sînt biciuiți negrii tot atît de mult ca înainte de război ?", a răspuns : „Absolut la fel ; nu văd nici o schimbare în această direcție". El a mai declarat : „Ne scotocesc casele ca și în trecut... Un grup de 12 pînă la 15 bărbați cutreieră noaptea regiunea, scotocesc casele oamenilor de culoare, îi scot afară și îi bat". Întrebat în privința școlilor, Newby a declarat : „În regiunea în care trăiesc eu, negrii se tem să fie prinși cu o carte". El a explicat că „nu există școli pentru oameni de culoare în regiunea Surry ; oricine ar îndrăzni să pătrundă

în această regiune și să înființeze școli pentru populația de culoare, ar fi omorît".

Alexander Dunlop din Williamsburg a declarat: „Simțim că viața și bunurile noastre sînt în primejdie". Edmund Larsons din Williamsburg, fost sclav, ca și Bain și Hill, a spus că negrilor le e teamă de albi și că cei eliberați „sînt foarte dornici să învețe carte".

În timpul războiului, Lincoln încercase să readucă în mod experimental statele confederate în Uniune, în cazurile în care 10% dintre alegătorii din 1860 depuneau jurămînt de credință și formau guverne recunoscînd ideea emancipării. Aceasta îi excludea pe negrii din sud, întrucît în 1860 ei nu votaseră. La începutul anului 1864, reprezentantii celor 18 000 de negri liberi din New Orleans au adresat președintelui Lincoln o petiție în care subliniau că generalul Andrew Jackson i-a numit „concetățeni" în timpul războiului din 1812, atunci cînd le-a cerut „să pună mîna pe arme pentru a-i respinge pe inamicii țării". Ei subliniau, de asemenea, că sînt „cetățeni pașnici care își plătesc impozitele, al căror total se ridică la peste 15 milioane de dolari". În consecință, ei cereau ca negrii din Louisiana, atît cei liberi cît și cei eliberați, „să fie înscriși în registrele electorale și să li se acorde dreptul și privilegiul de a fi alegători". Lincoln a sugerat oficialităților din Louisiana ca negrii știutori de carte, care erau și proprietari, să aibă dreptul de a vota, dar sugestia sa a rămas fără urmări.

PROBLEMA DREPTULUI LA VOT

Scriind, în ianuarie 1864, generalului de brigadă James S. Wadsworth, Lincoln declara că trupele de negri „și-au dovedit cu prețul sîngelui dreptul de a vota" și că „readucerea în sînul Uniunii a statelor rebele trebuie să aibă la bază principiul egalității civile și politice a ambelor rase".

Planul lui Lincoln reprezenta o măsură de timp de război, menită să-i atragă pe confederați. El considera că statele nu au părăsit niciodată Uniunea și că le putea reintegra cu participare deplină. Congresul nu a fost însă de acord, susținînd că statele respective au părăsit Uniunea și, în consecință, trebuie să ceară Congresului să fie readmise.

În 1865, cînd Andrew Johnson i-a urmat lui Lincoln, republicanii radicali și-au închipuit că va colabora cu ei, întrucît anterior denunțase clasa plantatorilor sudiști. Dar Johnson era un democrat sudist care înainte de război posedase opt sclavi. Spre deosebire de Lincoln, Johnson era încăpățînat, dogmatic și rigid. Neținînd seama de Congres, el a încercat să readucă statele în Uniune pe baza unui plan care nici măcar nu prevedea că cel puțin zece la sută din locuitori trebuie să depună jurămînt de credință. Le-a cerut doar să ratifice al 13-lea amendament din decembrie 1865, care proclama că, „în hotarele Statelor Unite nu va exista nici sclavie, nici servitute involuntară..."

Fostele state confederate, încurajate de Johnson să nu țină seama de sentimentele nordiștilor, au ales în funcții de stat fruntași rebeli, dintre care mulți nici măcar nu obținuseră iertarea. Astfel, pentru Congresul care urma să se întrunească în 1865, au ales pe vicepreședintele confederat, șase membri ai cabinetului confederat, 58 de membri ai Congresului Confederat și patru generali confederați. Aceste state restaurate au adoptat în 1865 coduri privitoare la negri prin care li se permitea să încheie contracte, să dea în judecată și să depună mărturie, să posede proprietăți și să se căsătorească în mod legal, dar nu li se acorda drept de vot.

Deși negrii din Mississippi erau în general fermieri, codul acestui stat nu permitea „nici unui negru sau mulatru eliberat să închirieze sau să arendeze terenuri și clădiri decît în orașele mari sau mici, cu populație mixtă". Ei erau așadar forțați să devină dijmași, nu fermieri liberi. Negrii sub 18 ani, orfani sau ai căror părinți nu-i puteau întreține, trebuiau să fie încredințați de către tribunal, ca ucenici, „unei persoane competente sau recomandabile, cu mențiunea că va fi preferat fostul proprietar al numiților minori..."

De asemenea, codul prevedea că negrii fără ocupație, condamnați pentru vagabondaj, puteau fi amendați, închiși și închiriați oricărei persoane care putea să plătească amenda pentru ei.

Reacția Congresului față de tratamentul aplicat negrilor a dus la înlocuirea acestor guverne după numai doi ani (1865-1867) prin oameni veniți din nord și sprijiniți de alegători negri.

Dîndu-și seama că numai șase state din nord le permiteau negrilor să voteze, marele lider negru Frederick Douglass a cerut, în 1865, „drept de vot necondiționat pentru fiecare negru în toate statele Uniunii", deoarece fără drept de vot „libertatea este o bătaie de joc, iar negrul eliberat este sclavul societății..."

AMENDAMENTUL 14

Emanciparea negrilor a avut loc după o ciocnire între radicali și Johnson. În decembrie 1865 s-a refuzat membrilor Congresului din statele restaurate de Johnson să-și ocupe locurile și s-a instituit un Comitet al reconstrucției care să ancheteze. În 1866, Congresul a votat o lege a drepturilor civile și a reînnoit, în ciuda veto-ului lui Johnson, activitatea Biroului eliberaților.

Constatînd că „sentimentele... față de sclavii emancipați... sînt sentimente de răzbunare și de ură adînc înrădăcinată", comitetul comun a propus cel de al 14-lea amendament, care a fost aprobat de Congres în iunie 1866. Prima parte a amendamentului declara: „Toate persoanele născute sau naturalizate în Statele Unite și supuse jurisdicției menționate sînt cetățeni ai Statelor Unite și ai statului în care locuiesc. Nici un stat nu poate să aplice sau să instituie legi de natură să îngrădească privilegiile sau imunitățile cetățenilor Statelor Unite; de asemenea, nici un stat nu are dreptul să lipsească vreo persoană de viață, libertate sau proprietate, fără aplicarea cuvenită a legii și nici dreptul de a refuza vreunei persoane, aflate sub jurisdicția sa, protecția egală a legilor".

Tennessee a ratificat amendamentul în iulie 1867 și delegația sa în Congres și-a ocupat locurile. Dar, la îndemnul lui Johnson, celelalte state confederate l-au respins. În timpul campaniei pentru Congres din 1866, cauza lui Johnson și-a pierdut sprijinul în nord, în timp ce poliția albă și mulțimile s-au răsculat, ucigînd 46 de negri la Memphis, în mai, și 34 la New Orleans, în iulie.

Obținînd victoria în alegerile pentru Congres, radicalii au întocmit legi noi în martie și iulie 1867, precum și în martie 1868. Au fost trimise trupe pentru a impune aplicarea acestor dispoziții care revoluționau sudul din punct de vedere politic. Statele au fost obligate să ratifice amendamentul 14 și să adopte noi constituții care le permiteau negrilor să voteze.

Începînd cu Kansas în 1868 și terminînd cu Georgia în iulie 1870, zece state au revenit în Uniune. Amendamentul 14 a fost ratificat în cele din urmă în iulie 1868. Ultimele patru state au fost obligate să ratifice și amendamentul 15 din martie 1870, care prevedea că „dreptul cetățenilor Statelor Unite de a vota nu putea fi negat sau restrîns de Statele Unite sau de vreun alt stat din cauza rasei, culorii sau a situației anterioare de servitute a alegătorului".

Masa negrilor din sud era analfabetă deoarece, înainte de război, a-i învăța carte era o crimă. În general, ei au ales în diferite funcții pe acei negri din sud care știau carte sau pe negrii din nord care veniseră în sud să-i ajute. Între 1869 și 1901 au activat în Congres 22 de negri, printre care doi senatori, Hiram R. Revels (1870-1871) și Blance Kelso Bruce (1875-1881), ambii reprezentînd Mississippi.

Lăudabil este că „guvernele de venetici"*) au inițiat sistemul școlilor publice, au democratizat sistemul de guvernare și au instituit măsurile sociale atît de neglijate în aceste state dominate de plantatori.

„Guvernele de venetici" nu au venit la putere pînă în 1868 și au durat în medie numai patru ani și jumătate. Guvernarea veneticilor a fost răsturnată în 1869 în Virginia și Tennessee, în 1870 în Carolina de nord, în 1871 în Georgia, în 1873 în Texas, în 1874 în Arkansas și Alabama, în 1875 în Mississippi, în 1876 în Carolina de sud iar în 1877 în Florida și Louisiana. Ku Klux Klanul a fost întemeiat la Polaski (Tennessee) în 1866 și a început să-i maltrateze și să-i ucidă pe negri cu mult înainte ca aceștia să fi început să voteze și înainte ca „guvernele de venetici" să ia ființă.

Marea rușine a perioadei reconstrucției a fost faptul că nu a izbutit să acorde omului eliberat, după secole de trudă neplătită, pămîntul și ajutorul necesar pentru ca el să se poată redresa din punct de vedere economic. Această neputință avea să genereze multe neplăceri în perioadele următoare.

„În toate problemele sociale putem fi separați întocmai ca și degetele unei mîini — spuse oratorul, ridicînd mîna cu degetele răsfirate — dar să fim la fel de strînși ca o mînă (aici a strîns pumnul) în toate problemele esențiale ale progresului comun". La aceste cuvinte, așa cum arăta o telegramă trimisă din Atlanta (Georgia) la 18 septembrie 1895 de către Creelman, corespondentul lui „New York World", „întreaga asistență s-a ridicat în picioare, sala răsunînd de delirante aplauze..."

Fusese punctul culminant al unei cuvîntări care avea să aibă, timp de mai multe decenii, o influență hotărîtoare asupra relațiilor dintre albi și negri în America. Vorbitorul era Booker T. Washington și, după cum sublinia Creelman, „pentru prima dată un negru ținuse un discurs, într-o problemă importantă, în fața unui auditoriu din sud format din bărbați albi și femei albe".

(Va urma)

*) Carpetbaggers — în traducere literală „cei cu bocceaua în spate" — era denumirea peiorativă dată „veneticilor" veniți din nord pentru a asigura respectarea noilor drepturi ale negrilor din sud.

Литературная Газета

MOSCOVA

SARCINILE NOULUI GUVERN POPULAR DIN VIETNAMUL DE SUD

Interviu acordat unui corespondent al A.P.N. de NGUYEN THI BINH, ministrul afacerilor externe al Guvernului revoluţionar provizoriu din Republica Vietnamul de sud.

— Ce semnificaţie are crearea Guvernului revoluţionar provizoriu ?

— Crearea acestui guvern în Republica Vietnamul de sud marchează o etapă importantă în lupta poporului nostru. Ea a fost pregătită de marile victorii militare pe care le-am obţinut în cursul ultimelor ofensive puternice ale trupelor de eliberare. Aceste victorii au generat o mare însufleţire în popor, întărindu-i dorinţa de participare activă la lupta pentru eliberarea patriei. După desfăşurarea alegerilor în comitetele revoluţionare sătești, regionale şi provinciale de pe teritoriile eliberate şi de pe cele ocupate de duşman, Frontul Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, Alianţa naţională pentru revoluţia socială ca şi alte partide şi organizaţii de masă au hotărît să convoace Congresul reprezentanţilor poporului. La Congres au fost dezbătute problemele politice şi militare şi a fost adoptată hotărîrea privind crearea Guvernului revoluţionar provizoriu care să unească toate eforturile poporului şi să-i dirijeze energia spre obţinerea victoriei. Frontul Naţional de Eliberare rămîne principala forţă politică ce acordă sprijin guvernului.

— Care sînt sarcinile Guvernului revoluţionar provizoriu ?

— Aceste sarcini sînt definite cu precizie în programul de acţiune adoptat de Congresul reprezentanţilor poporului. În forma sa cea mai generală, sarcina guvernului este de a uni eforturile poporului pentru lupta armată şi politică în numele înfăptuirii idealurilor noastre naţionale sacre. În interiorul ţării, guvernul va urmări crearea unei largi unităţi naţionale incluzînd ţărani, muncitori, burghezia şi intelectualitatea. Nu vrem să excomunicăm din viaţa naţională nici pe acei compatrioţi ai noştri care au servit administraţia marionetă. Dacă aceştia îşi vor recunoaşte greşelile, guvernul le va da posibilitatea ca prin muncă cinstită să-şi răscumpere vina în faţa poporului. De asemenea, familiile ai căror membri au slujit şi au pierit în armata marionetă nu rămîn în afara atenţiei Guvernului revoluţionar provizoriu. Într-un cuvînt, vrem să fim generoşi şi umani pentru a pune toate forţele naţiunii în slujba intereselor generale.

— Dar în domeniul politicii externe ?

— În primul rînd, Guvernul revoluţionar provizoriu va prelua de la Frontul Naţional de Eliberare ştafeta convorbirilor de la Paris. Programul de reglementare paşnică în zece puncte propus de F.N.E. este sprijinit de noul guvern. El va constitui platforma sa la tratative. Delegaţia Guvernului revoluţionar provizoriu va face totul pentru asigurarea încheierii lor cu succes.

Pe un plan mai larg, Guvernul revoluţionar provizoriu va promova o politică de pace, o politică de neutralitate. Vom tinde spre relaţii prieteneşti cu toate popoarele lumii, spre stabilirea de relaţii diplomatice cu toate statele care ne respectă suveranitatea şi drepturile naţionale, spre dezvoltarea colaborării în domeniul economic şi cultural cu acestea. Pe scurt, baza politicii noastre externe va fi coexistenţa paşnică. Cele menţionate se referă desigur şi la S.U.A. după ce vor înceta agresiunea şi vor recunoaşte drepturile naţionale ale poporului din Vietnamul de sud.

— Cum apreciaţi recunoaşterea Guvernului revoluţionar provizoriu de către Uniunea Sovietică ?

— Guvernul şi poporul sovietic au acordat şi continuă să acorde poporului nostru un mare ajutor şi, ceea ce este foarte important, un ajutor efectiv necesar luptei cu succes împotriva agresorului. Încercăm faţă de Uniunea Sovietică un sentiment de mare recunoştinţă. Recunoaşterea Guvernului revoluţionar provizoriu este încă o manifestare strălucită a sprijinului acordat de Uniunea Sovietică luptei poporului din Vietnamul de sud pentru elbierarea naţională şi înfăptuirea aspiraţiilor sale.

EL NACIONAL

CARACAS

AMERICA LATINĂ ŞI STATELE UNITE

RECENTA REUNIUNE a Comisiei Speciale de Coordonare Latino-Americană (C.E.C.L.A.), din care Statele Unite nu fac parte, desfăşurată la Vina del Mar, are o deosebită importanţă în procesul de realizare a unităţii ţărilor latino-americane. Este pentru prima oară cînd naţiunile latino-americane s-au înţeles asupra unor probleme generale pe care să le ridice faţă de S.U.A. Consiliul O.S.A. a aprobat ţinerea reuniunilor C.E.C.L.A. la nivel tehnic şi la nivel ministerial. S-au aprobat, totodată, negocieri cu S.U.A. la reuniunea Consiliului Economic şi Social al O.S.A. care se va desfăşura în Trinidad-Tobago.

Documentul aprobat la Vina del Mar se referă în preambul la îndepli-

La Reims (Franţa), cu prilejul unui miting aviatic, au fost expuse şi cîteva aparate „veterane", printre care celebrul aeroplan cu care Blériot a realizat primul zbor peste Canalul Minecii

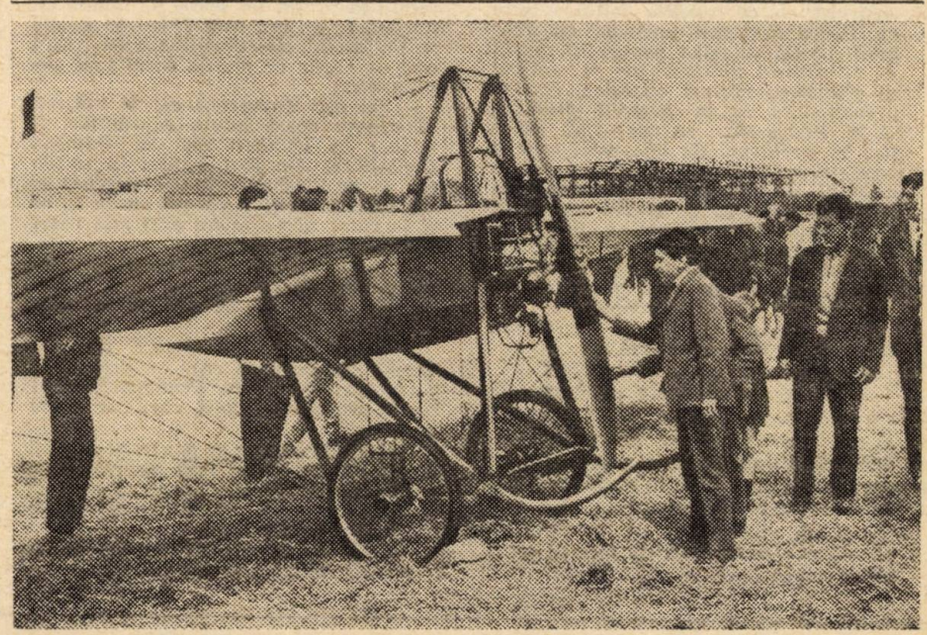

nirea necorespunzătoare a obligaţiilor şi programelor de asistenţă definite în Carta de la Punta del Este din 1961, în Actul Economic şi Social de la Rio de Janeiro din 1965 şi în Declaraţia Preşedinţilor Americii din 1967. In partea I a documentului de la Vina del Mar se arată că: „Ţările membre ale C.E.C.L.A. afirmă personalitatea Americii Latine", (...) ajungînd „la soluţii elaborate după principii proprii, care să reflecte identitatea naţională".

America Latină, ca o comunitate de naţiuni suverane, independente şi indisolubil unite de un destin comun, nu s-a născut la reuniunea din plăcuta staţiune balneară chiliană. Din epoca în care am obţinut independenţa politică, acest proces a fost mereu prezent, ca singura formulă care să permită popoarelor noastre înaintarea pe calea progresului. Acum, la Vina del Mar, ţările latino-americane au hotărît să propună împreună un dialog cu Statele Unite ale Americii şi să le transmită principalele lor doleanţe „cu privire la comerţul internaţional, transporturi, finanţări, investiţii, dezvoltare ştiinţifică şi tehnologică, cooperare tehnică şi dezvoltare socială".

America Latină are speranţa că în această negociere se vor găsi soluţii conforme unei adevărate cooperări interamericane şi internaţionale, capabilă să impulsioneze dezvoltarea accelerată a ţărilor noastre. Credem sincer că ceea ce s-a întîmplat la Vina del Mar reprezintă începutul unor noi relaţii între America Latină şi Statele Unite.

În acest context, voiajul domnului Nelson Rockefeller, pentru a asculta ceea ce fiecare guvern latino-american doreşte să transmită Administraţiei nord-americane, are ceva de afront şi pare anacronic. Nu se poate spune, bineînţeles, că misionarul nu a fost foarte bine ales, date fiind priceperea sa în problemele latino-americane, poziţia sa în partidul republican şi personalitatea sa ca oficialitate şi membru al unei puternice familii.

Presa americană abia că s-a ocupat de reuniunea C.E.C.L.A. Unii comentatori leagă voiajul de importanţa pe care republicanii o acordă sectorului privat ca instrument de politică internaţională, spre deosebire de democraţi, care preferă acţiunile guvernamentale. Alţii sînt de părere că prin această acţiune se va putea convinge Congresul de necesitatea de a nu continua reducerea cotei de ajutor pentru America Latină. Nici acestea, nici alte aprecieri ale gazetarilor nord-americani nu pot fi mulţumitoare pentru noi, latino-americanii.

Pe de altă parte, ele nu reflectă corect realitatea. Pentru că, dacă există o diferenţă de necontestat de putere economică între S.U.A. şi America Latină, favorabilă celei dintîi, marea naţiune de la nord comite una dintre cele mai grave erori în cazul cînd nu înţelege că, din punct de vedere politic, relaţiile demne sînt convenabile şi necesare pentru ambele părţi.

Ignacio-Iribarren BORGES

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

SCRUTINUL IRLANDEZ

PARTIDUL FIANNA FAIL, care a contrazis recent previziunile şi a uimit pe experţii politici cîştigînd o majoritate masivă în Dail (Parlament), în cursul alegerilor generale irlandeze, şi-a dus campania electorală cu lozinca „Să menţinem schimbarea". Acest lucru ar putea apare ca avînd un caracter cam irlandez, dar totuşi este exact ceea ce au făcut alegătorii, readucînd partidul la putere cu un număr aproape exact de locuri ca acela de care dispunea în ziua dizolvării.

Dar al 19-lea parlament va avea un caracter cu totul diferit de acela pe care preşedintele Eamon de Valera, la recomandarea primului ministru Jack Lynch, l-a dizolvat la 21 mai. În primul rînd, aproape o treime din cei 144 de membri vor fi noi, situaţie provocată de pensionări şi înfrîngeri electorale.

● contrapunct

Art Buchwald

De ce l-au numit supraveghetor de popicărie

Unul din lucrurile care reies din audierile organizate de Congres în legătură cu cheltuielile militare este că Pentagonul nu priveşte cu ochi buni pe cei ce aduc dovezi în sensul că Ministerul apărării ar fi obligat să plătească preţuri excesive. Pentru preocuparea sa în această privinţă, A. E. Fitzgerald, un expert al aviaţiei în probleme de eficienţă, care a scos primul la iveală faptul că superavionul de transport C—5 A va costa cu două miliarde de dolari mai mult decît evaluările iniţiale, a fost scos din funcţia de controlor al cheltuielilor aviaţiei şi însărcinat să supravegheze construirea unei popicării cu douăzeci de piste în Tailanda.

Cred că, în cazurile de acest gen, lucrurile se petrec cam aşa:

— Ce s-a întîmplat, Alweather?

— Am revizuit cifrele privitoare la contractul firmei Fotoliul Consolidat şi am constatat că ne iau pentru fotoliile furnizate cu 50 la sută mai mult decît preţul prevăzut în oferta iniţială. Am toate dovezile necesare.

— Stai, Alweather, nu te pripi. Să nu sărim peste cal. Ce te face să crezi că ne iau de două ori atîţia bani?

— Iată ofertele. Fotoliul Consolidat s-a angajat să ne livreze cinci mii de fotolii la preţul de 10 000 de dolari un fotoliu. Ei ne iau însă 15 000 de dolari pe un fotoliu. Am verificat şi nu există nici un motiv să plătim acest preţ suplimentar.

— Nu eşti dumneata cel în măsură să afirme acest lucru, Alweather. Îi cunosc pe oamenii de la Fotoliul Consolidat. Am fost invitat în casele lor şi pe iahturile lor, am vînat şi am pescuit cu ei şi nu pot crede că ar fi în stare să ne ia un preţ mai mare fără un motiv temeinic.

— Poate că aşa stau lucrurile, domnule, dar cifrele nu justifică majorarea. Cred că trebuie să anulăm comanda.

— Ţi-ai ieşit din minţi? Îţi dai seama cîţi generali care au dreptul la un fotoliu avem la Pentagon? Dacă nu le procurăm fotolii, cum vor putea să lupte?

— Nu sînt contra ca generalii să aibă fotolii. Întrucît sînt însă însărcinat cu controlul cheltuielilor, cred că este de datoria mea să vă raportez că le plătim prea scump.

— Alweather, admir grozav un funcţionar public conştiincios, un om care-şi pune la inimă interesele contribuabilului. În acelaşi timp însă trebuie să ne preocupăm de relaţiile noastre cu furnizorii. Cum îţi închipui că vor reacţiona ei cînd îi vom acuza că ne percep preţuri prea mari pentru fotolii? Au şi ei demnitatea lor.

— Îmi dau seama, dar eu am sarcina să ţin socotelile în ordine pentru Ministerul apărării şi nu cred că trebuie să-i lăsăm pe aceşti furnizori să facă ce vor.

— Desigur, şi în această privinţă sînt absolut de acord cu dumneata. Dar gîndeşte-te la efectul pe care îl va avea anularea acestei comenzi asupra bursei. Ce se va întîmpla cu văduvele şi cu orfanii care posedă acţiuni ale Fotoliului Consolidat? Trebuie să ne gîndim şi la ei.

— Nu sînt de acord. Principala noastră preocupare trebuie să fie aceea de a obţine cele mai bune fotolii la preţul cel mai scăzut. Dacă nu pot respecta preţul stabilit iniţial chiar de ei, trebuie să sufere penalizări.

— Nu-ţi dai seama ce faci, Alweather? Dacă dai la iveală aceste majorări de preţuri, vei face jocul adversarilor noştri din Congres. Vrei să porţi răspunderea compromiterii complexului militaro-industrial?

— Nu, domnule, dar cum pot să-mi îndeplinesc funcţia?

— Nu trebuie să te necăjeşti pentru asta, Alweather. Te scoatem din funcţia de controlor al cheltuielilor şi îţi dăm o slujbă de mai mare răspundere.

— Şi unde mă trimiteţi?

— Îţi dăm sarcina de a te ocupa de terenul de parcare pentru vizitatorii Pentagonului. Am avut o serie de dificultăţi în această privinţă în ultimul timp şi dumneata eşti singurul om care le poate rezolva.

(Din **International Herald Tribune**)

În al doilea rînd — și avînd potențial o mult mai mare semnificație pe termen lung — structura politică a partidului ar putea fi acum transformată.

Genul de schimbare preconizat de partidul Fianna Fail, spre masive progrese economice și sociale, urma să aibă un caracter treptat și, într-adevăr, așa s-a întîmplat în răstimpul celor 12 ani cît partidul a deținut puterea. Criticii afirmă că aceste schimbări au fost atît de gradate încît practic au fost imperceptibile, și de aici insistența celor două partide de opoziție, Fine Gael și laburist, în timpul îndîrjitei și adeseori asprei campanii electorale, că țara dorește o schimbare reală, atît în ce privește oamenii cît și politica.

Această cerere, exprimată în mod separat, a făcut ca Fine Gael și laburiștii să aibă în comun un infinitesimal teren comun, despre care se poate

John Lynch

spune că a reprezentat singurul lucru pe care cele două partide l-au avut în comun în timpul campaniei electorale. Ele nu au reușit însă să se pună de acord pentru a forma un guvern de coaliție în cazul în care, așa cum multă lume credea, Fianna Fail avea să iasă din această înfruntare cu ceva mai puțin de jumătate din numărul locurilor din Dail. De două ori în trecut, o coaliție între Fine Gael și laburiști a înlăturat de la putere partidul Fianna Fail, dar de data aceasta laburiștii au insistat să se prezinte singuri. Neavînd o alternativă vădită pentru Fianna Fail, întrucît nimeni nu considera că vreunul din partidele de opoziție avea cea mai mică șansă de a cîștiga în mod individual o majoritate serioasă, populația a votat pentru singurul guvern viabil pe care-l avea de ales.

Lynch și colegii săi își datorează victoria în primul rînd acestei hotărîri adoptate de laburiști de a nu intra în altă coaliție. Au existat însă și alți factori, cel mai important fiind împărțirea circumscripțiilor electorale efectuată de ministrul pentru guvernul local al lui Lynch, Kevin Boland. Datorită deplasărilor de populație în special în regiunile vestice, unde emigrația a provocat schimbări serioase, frontierele circumscripțiilor electorale au trebuit modificate înainte de alegeri, astfel încît să corespundă prevederilor constituționale ca proporția populației pentru fiecare parlamentar ales să fie, în măsura posibilului, aceeași în întreaga regiune.

În sfîrșit — și acest lucru nu este cel mai puțin important — Fianna Fail a cîștigat alegerea datorită lui Jack Lynch. Într-un turneu electoral epuizant din punct de vedere fizic, fără egal în alegerile irlandeze, el a vizitat aproape toate circumscripțiile electorale, luînd contact cu populația pretutindeni, în săli de întrunire, în cafenele și la răscrucile șoselelor.

Ce s-a întîmplat cu cererea de schimbări despre care majoritatea corespondenților politici și comentatorilor de la radio și televiziune afirmau că se va face simțită cu prilejul acordării voturilor? În retrospectivă, răspunsul pare să fie destul de simplu. Pentru alegătorul irlandez, tradițional conservator, nu exista nici o posibilitate de alegere din momentul în care ideea coaliției fusese de la bun început înlăturată. Manifestul „societății juste" răspîndit de Fine Gael, cu accent pe răspunderea socială și participarea alegătorilor, reprezenta un lucru frumos pe hîrtie, dar Declan Costello, omul care a contribuit cel mai mult la el, nu a candidat deoarece a pierdut o bătălie internă dură cu puternica aripă de dreapta din partid. Fine Gael a ieșit din aceste alegeri cu cîteva locuri în plus și cu o imagine nepătată, aceea a unui partid oarecum destinat să ocupe întotdeauna locul al doilea.

Care este situația laburiștilor, partidul noilor intelectuali care urmăresc ideea creării „Noii republici"? Acest partid dispune de numele unor importante personalități ca Conor O'Brien, cunoscut în cadrul O.N.U., David Thornley și Justin Keating, două importante personalități ale televiziunii, precum și dr. Noel Browne, fostul ministru al sănătății, al cărui controversat proiect social „mama și copilul" a provocat presiuni directe din partea bisericii romano-catolice asupra guvernului de coaliție a lui John A. Costello și care, în mod indirect, a provocat căderea acestui guvern. Aceste nume importante au cîștigat locuri în regiunea Dublinului, dar, cu această ocazie, au dat partidului lor o nuanță socialistă care a dus la respingerea aproape totală a candidaților laburiști în regiunile rurale mai conservatoare.

The African Communist

PROBLEMA PROVINCIILOR DIN SUDUL SUDANULUI

CA ÎN CELE mai multe state africane, populația sudaneză este eterogenă, formată din diverse grupări și triburi naționale, fiecare stabilite, în mod compact, în diferite regiuni, aflate în stadii de dezvoltare diferite. Centrul țării este locuit de naționalitatea arabă, care din punct de vedere economic, politic și cultural este mult mai avansată decît restul populației. Populația arabă reprezintă aproximativ 39 la sută din populația totală. În vecinătatea Eritreii și Mării Roșii există o grupare națională care poartă numele de Beja. Formată mai ales din crescători de cămile, gruparea Beja ocupă o regiune extrem de aridă, care a obligat-o să ducă o viață nomadă. În prezent, Beja a cerut să devină regiune autonomă. Gruparea Beja numără două milioane de locuitori. În vest există, de asemenea, triburi nearabe, mai ales tribul Fur, care pînă în 1916 a menținut un sultanat propriu, iar astăzi pretinde un statut regionalist; aici, o societate secretă amenință cu violența. Tribul Nuba din provincia Kordofan ridică pretenții similare. Popoarele din sudul Sudanului, de pildă triburile Nuba și Fur, sînt negroide, vorbesc aproximativ 45 de limbi diferite și reprezintă cam 30 la sută din populația totală.

În Japonia a fost realizat cel mai mic magnetofon din lume (14,3 cm lungime)

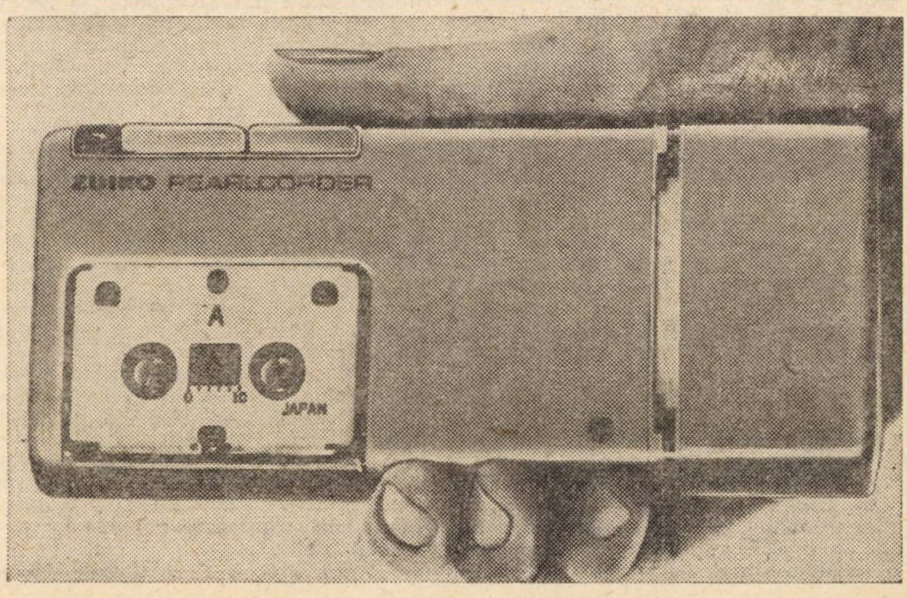

Problema provinciilor din sud își are originile în politica administrației britanice în Sudan. Politica dusă de colonialismul britanic a provocat inegalități flagrante, în toate domeniile, între popoarele din sud și cele din nord. În Sudan, principala cerere a monopolurilor britanice era bumbacul cu firul lung și aceasta a devenit tot mai importantă, pe măsură ce stăpînirea britanică asupra Egiptului și asupra bumbacului său devenea, cu trecerea anilor, instabilă și nesigură. Printr-o pură coincidență geografică, s-a întîmplat ca teritoriile aparținînd naționalității arabe, situate de-a lungul Nilului Albastru, Nilului Alb și a cursului său principal, să fie cele mai propice cultivării bumbacului cu firul lung. Ele ofereau condițiile cele mai ușoare și mai ieftine pentru irigare. Acest factor a încurajat colonialismul britanic să se concentreze asupra exploatării teritoriilor naționalităților arabe. Britanicii au construit marele complex pentru bumbac de la Gezira și căi ferate pentru expedierea mărfurilor și exportarea bumbacului și eucaliptului.

Rezultatul a fost că naționalitatea arabă a ajuns să fie mult mai avansată decît celelalte grupări naționale din țară. Mai mult chiar, colonialismul britanic a perpetuat, în mod conștient și deliberat, situația de înapoiere din sud pentru îndeplinirea politicii sale seculare de a diviza și stăpîni. Care au fost principalele trăsături ale acestei politici ?

a) Izolarea sudului de nord și de lumea civilizată în general. În 1922, guvernatorul general a dat o lege cunoscută sub numele de ordinul cu privire la districtele închise, care interzicea oricărei persoane, cu excepția băștinașilor din Sudan, să intre în provinciile din sud fără un permis special. În regiunile în care triburile nordice și sudice veneau în contact, ele au fost separate și au fost lăsate mari porțiuni de pămînturi ale nimănui în părăsire pentru a le diviza. Învățarea limbii arabe în școlile din sud a fost interzisă și nici unui sudist nu îi era permis să vorbească araba în birourile guvernului.

b) Denaturarea istoriei africane și sudaneze a fost practicată în mod sistematic în școli. Arabii au fost prezentați ca singura rasă care a făcut comerț cu sclavi în Africa. Nu se menționa nimic despre rolul stăpînilor de sclavi europeni.

c) În sud, educația era limitată la nivelul școlii intermediare în scopul instruirii cîtorva funcționari inferiori pentru mici funcții guvernamentale. Chiar și aceste școli erau în număr foarte mic.

Astfel au evoluat lucrurile pînă în 1954. Această politică a fost aplicată de administrația colonială în scopul divizării țării și anexării provinciilor din sud la „posesiunile" britanice din Africa de est. Cînd acest plan a eșuat, datorită opoziției Egiptului, a provinciilor din nord și a opiniei internaționale, această politică a servit totuși ca pîrghie pentru întîrzierea autoguvernării în Sudan, pe motiv că dacă englezii ar fi părăsit țara, sudul ar fi fost asuprit de nord și că era esențial ca englezii să rămînă aici pînă cînd sudul ar fi ajuns din urmă nordul, în dezvoltarea economică, socială și culturală.

Se împlinesc 15 ani de la dobîndirea independenței și guvernele sudaneze nu au făcut nimic fundamental pentru a schimba situația din sud. Restricțiile impuse de britanici au fost desființate, au fost construite în sud multe școli, spitale și alte instituții sociale. Astăzi există mulți absolvenți de universitate în sud, care dețin posturi de conducere sau tehnice în guvern și în afara lui. Esența problemei sudului rămîne totuși aceeași : extraordinara înapoiere economică, socială și culturală a acestei regiuni și problemele legate de ridicarea nivelului de trai al maselor. Este, de altfel, o problemă general valabilă pentru întreaga țară. Dar ea este cu atît mai valabilă pentru regiunile aparținînd minorităților naționale, dintre care face parte și sudul. Cine este răspunzător pentru această situație ? Răspunzătoare sînt partidele politice capitaliste și semifeudale care au ținut frînele puterii de la dobîndirea independenței, precum și cercurile aflate în spatele lor. Timp de 15 ani, aceste cercuri și administratorii lor au insistat ca Sudanul să urmeze calea capitalistă de dezvoltare. Dar, chiar și așa, ei nu au obținut nici un succes, deoarece economia sudaneză continuă să fie extrem de slab dezvoltată. Țara rămîne predominant agricolă, cu numai cîteva industrii ușoare, controlate mai ales de capital străin. 51 la sută din produsul național brut este obținut din sectorul tradițional al economiei naturale și al creșterii vitelor.

Au existat momente cînd conducători ai provinciilor din sud au conceput calea de soluționare a problemei acestor provincii în alianță cu forțele progresiste și cu alte forțe antiimperialiste din nord, în scopul lichidării rămășițelor colonialismului, închizînd ușa noului colonialism. Dar marea majoritate a conducătorilor politici din sud a urmat în mod constant un drum reacționar, aliindu-se cu partidele tradiționale din nord și cu imperialismul. Ei nu au căutat niciodată și nu au dorit o alianță cu forțele progresiste din nord, deși acestea au o mare influență, așa cum a dovedit revoluția de la 21 octombrie 1964.

În aprecierea mișcării din sud, Partidul Comunist din Sudan se călăuzește, firește, de principiile generale ale marxism-leninismului în problema națională și aplică aceste principii la condițiile specifice ale epocii noastre și ale țării noastre. Părerea noastră despre mișcarea Sudanului de sud este că ea reprezintă, în mod obiectiv, o luptă împotriva înapoierii și pentru democrație. În consecință, mișcarea poate să fie și va fi, în cele din urmă, parte integrantă a unei revoluții democratice în Sudan, iar problema sudului nu va putea fi rezolvată deplin decît după victoria acestei revoluții.

În condițiile specifice ale țării noastre și ale Africii în general, partidul nostru a respins lozinca autodeterminării sau secesiunii sudului, deoarece ea înseamnă izolarea poporului din sud de mișcarea progresistă din întreaga țară. Avînd în vedere condițiile de extremă înapoiere din sud, autodeterminarea sau secesiunea ar însemna predarea pe o tavă de argint a poporului din sud imperialiștilor.

Poporul sudanez, întreg poporul sudanez, și-a exercitat dreptul la autodeterminare în 1956, cînd și-a dobîndit independența. Problema nu mai este autodeterminarea, ci desăvîrșirea revoluției democratice și stabilirea unei noi democrații în cadrul căreia să poată fi satisfăcute aspirațiile politice ale poporului din sud.

J. U. GARANG

profil

Jacques CHABAN-DELMAS

primul ministru al Franței

Jacques Delmas s-a născut la 7 martie 1915. După absolvirea studiilor secundare, urmează cursurile Facultății de drept și ale Școlii de științe politice din Paris. În 1939—40 luptă ca sublocotenent al unui batalion alpin, iar din decembrie 1940 participă la Rezistență. În 1941 intră, ca atașat, la Ministerul producției industriale și folosește această funcție pentru a îndeplini misiuni de informație, uneori periculoase. În 1943 este inclus în delegația militară a „Franței libere", iar în 1944 primește gradul de general de brigadă. În Rezistență Jacques Delmas a activat sub pseudonimul de Chaban, pe care l-a păstrat ulterior, asociat numelui său.

În momentul eliberării Parisului, Jacques Chaban-Delmas întîlnește pentru prima oară pe generalul de Gaulle care, în memoriile sale, va elogia perspicacitatea și abilitatea tînărului rezistent. Un timp secretar general al Ministerului informațiilor, își începe în 1946 cariera politică propriu-zisă, aderînd la partidul radical-socialist și fiind ales deputat al departamentului Gironde în Adunarea Națională, iar în 1947 primar al orașului Bordeaux, funcție pe care a deținut-o de atunci fără întrerupere. În același timp își păstrează toate legăturile cu mișcarea gaullistă și, în momentul în care generalul de Gaulle, intrat în opoziție, creează R.P.F. (Uniunea Poporului Francez), Jacques Chaban-Delmas intră în rîndurile ei.

În timpul celei de-a IV-a Republici, Jacques Chaban-Delmas participă totuși ca ministru în trei cabinete: Pierre Mendès-France, Guy Mollet și Felix Gaillard. Din 1958, el a ocupat timp de 11 ani, pînă în momentul numirii sale ca prim-ministru, fotoliul de președinte al Adunării Naționale.

Săptămîna trecută, expunînd declarația-program a noului guvern francez, Jacques Chaban-Delmas a reamintit : „continuitatea și deschiderea rămîn cele două linii directoare ale politicii externe franceze". El a subliniat că păstrarea independenței este „un element esențial al politicii" desfășurate de diplomația franceză și a afirmat necesitatea de a continua cooperarea economică cu țările socialiste, cooperare care „capătă dimensiuni politice deoarece contribuie la destindere în Europa".

L. E.

poșta redacției

RANN OF KUTCH

C. Voinescu, Pitești. India și Pakistanul au căzut de curînd de acord asupra delimitării definitive a frontierei dintre ele în regiunea Rann of Kutch. Acceptînd recomandările tribunalului internațional Kutch, cele două țări au instalat pînă acum circa 800 de stîlpi de piatră de-a lungul noii porțiuni de frontieră, lungă de 275 de mile. Pakistanul a dobîndit astfel un nou teritoriu de circa 350 de mile pătrate, adică a zecea parte din suprafața pe care o ceruse inițial. Guvernul pakistanez s-a declarat însă de acord cu decizia, întrucît acordul de la Kutch din 1965 preciza că nici una dintre părți nu va contesta hotărîrea de arbitraj a tribunalului internațional ad-hoc. În conformitate cu acordul respectiv, realizat datorită medierii primului ministru britanic Harold Wilson, India și Pakistanul ceruseră secretarului general al O.N.U., U Thant, să instituie un tribunal internațional special. Tribunalul a fost constituit în ianuarie 1966, sub președinția juristului suedez Gunnar Lagergren, desemnat de U Thant. Ceilalți doi membri ai tribunalului au fost: diplomatul iranian Nasrollah Entezam, desemnat de Pakistan, și juristul iugoslav Ales Bebler, desemnat de India. Hotărîrea finală a fost adoptată cu votul majorității, Ales Bebler exprimînd opinia separată că este împotriva satisfacerii, chiar și parțiale, a cererii Pakistanului. Rann of Kutch este o zonă aridă de deșert, iar în anotimpul musonului se transformă într-o imensă mlaștină sărată. Se presupune că subsolul ei ar conține rezerve de petrol și gaze naturale dar ele nu au fost încă prospectate. Partea atribuită Pakistanului cuprinde cîteva sate și terenuri mai înalte, care nu se transformă de obicei în mlaștini. Tribunalul internațional Kutch a anunțat că nu-și va suspenda activitatea înainte de încheierea acțiunii de demarcare a întregii linii de frontieră.

MONEDE EXTRA-EUROPENE

Ing. Gabriel F. Popescu, Baia Mare. Iată lista monedelor naționale ale unor state extra-europene și valoarea lor în raport cu dolarul american: Afganistan — afgan (45 afgani = 1 dolar); Algeria — dinar (4,937); Argentina — peso (350); Australia — dolarul australian (0,8962); Bolivia — peso (11,88); Brazilia — cruzeiro (3.22); Birmania — kiat (4,778); Burundi — fram (87,5); Cambodgia — riel (35); Camerun și celelalte țări ale comunității franceze — franc C.F.A. (264,85); Canada — dolarul canadian (1,0781); Ceylon — rupia (5.928); Chile — escudo (6.53); Columbia — peso (16,30); Congo-Kinshasa — zair (0,5); Costa Rica — colon (6.62); Republica Dominicană — peso (1); Ecuador — sucre (18,18); Salvador — colon (2,5); Etiopia — dolarul etiopian (2,5); Ghana — noul cedi (1.02); Guatemala — quetzal (1); Guyana — dolarul guyanez (2); Haiti — gourde (5); Honduras — lempira (2); India — rupia (7,579); Indonezia — rupia (340); Iran — rial (75,75); Irak — dinar (0,3571); Israel — lira israeliană (3.5); Japonia — yen (362); Iordania — dinar (0,3571); Kenya — șilingul est-african (7,143); Laos — kip (240); Liban — lira libaneză (3,16); — Libia — lira libiană (0.3571); Republica Malgașă — francul malgaș (246,85); Malawi — lira Malawi (0,4167); Malayezia — dolarul malayan (3,07); Mexic — peso (12.49); Maroc — dirham (5,06); Noua Zeelandă — dolarul neozeelandez (0,8946); Nicaragua — cordoba (7,026); Nigeria — lira (0.3571); Pakistan — rupia pakistaneză (4,789); Panama — balboa (1); Paraguay — guarani (126); Peru — sol (38,7); Filipine — peso (3,92); Ruanda — franc (100); Arabia Saudită — rial (4.5); Sierra Leone — leone (0,8333); Singapore — dolarul singaporez (3,07); Somalia — șilingul somalez (7,143); Republica Sud-Africană — rand (0,719); Republica Yemenului de Sud — dinar (0,4195); Sudan — lira sudaneză (0,3482); Siria — lira siriană (4,2); Tanzania — șilingul tanzanian (7.143); Tailanda — baht (20,75); Trinidad-Tobago — dolarul Trinidad-Tobago (2); Tunisia — dinar (0,525); R.A.U. — lira egipteană (0,4348); Uruguay — peso (250); Venezuela — bolivar (4.5); Yemen — rialul yemenit (1,071); Zambia — kwacha (0,7143).

GENERALUL MAGHERU

I. Popescu-Robești, comuna Ciineni-Robești, județul Vîlcea. Bunicul generalului Gheorghe Magheru a fost protopopul Ioan Magheru, din Gorj. Fiul acestuia, tatăl generalului Magheru, se numea tot Ioan și a fost, de asemenea, preot. Generalul Magheru nu a făcut parte din armata rusă. În timpul războiului ruso-turc, din anii 1828—1829, Gheorghe Magheru a luptat, însă, cu ceata sa de panduri, alături de ruși, împotriva turcilor. S-a distins în luptele de la Sisești (Mehedinți) și de la Băilești, unde turcii au fost înfrînți și alungați. Pentru bravura sa și pentru ajutorul dat armatei ruse, a fost decorat cu ordinul Sf. Ana în gradul de cavaler și i s-a dăruit și o sabie de onoare. Faptul că generalul Magheru era originar din Oltenia este confirmat și de „cartea de mulțumire", dată la 10 noiembrie 1829, de boierii din Tg. Jiu, vistierului Gheorghe Magheru, boier pămîntean, pentru paza orașului de făcători de rele, pe care i-au sfărîmat..." Este vorba, bineînțeles, de biruința sa împotriva turcilor care cotropiseră orașul.

PREMII NOBEL

E. Solomon, Bacău. 1) Gerhard Domagk, căruia i s-a decernat în anul 1939 Premiul Nobel pentru medicină și fiziologie, a refuzat să-l accepte în urma hotărîrii adoptate de Hitler în ianuarie 1937 de a interzice germanilor să primească Premiul Nobel. Motivele care l-au determinat pe Jean-Paul Sartre să refuze, în anul 1964, Premiul Nobel pentru literatură, au fost expuse într-o scrisoare deschisă pe care noi am reprodus-o atunci integral. În esență, el arăta că nu a acceptat niciodată distincții oficiale de nici un fel și că, după părerea sa, scriitorul nu trebuie să se lase „anexat" de nici o instituție oficială, fie ea chiar atît de prestigioasă ca aceea a Premiului Nobel. El menționa, de asemenea, că, în perioada respectivă, Premiul Nobel căpătase, după opinia lui, o anumită colorătură ideologică, încununînd exclusiv opera unor scriitori din blocul occidental sau a unor „rebeli". 2) Menționăm încă o dată că premiile Nobel sînt atribuite de patru instituții, dintre care trei suedeze și una norvegiană. Este vorba de Academia regală suedeză de științe, de Institutul medico-chirurgical al Universității Caroline, de Academia suedeză și de Comitetul norvegian al Premiului Nobel, numit de parlamentul norvegian (care atribuie Premiile Nobel pentru pace).

U THANT

Nicolae Andrei, Moroieni, județul Dîmbovița. 1) U Thant a îndeplinit funcția de reprezentant al Birmaniei la O.N.U. între 1957 și 1961. 2) La O.N.U. este reprezentată Republica Irlanda, stat independent, nu Irlanda de nord care este, ca și Scoția, o provincie a Marii Britanii. 3) Nu există o delimitare obligatorie a apelor teritoriale ale statelor. Ele sînt stabilite, în funcție de hotărîrile diferitelor state, la distanțe variind între 10 și 200 de mile marine.

ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Prof. Emilian Iclozan, Lugoj. 1) Sîntem de acord cu dv. că ar fi preferabil să nu ni se mai adreseze întrebări „la care se poate găsi răspuns în manualele școlare sau în enciclopedie, cum este cazul întrebării despre cele șapte minuni ale lumii antice". 2) Henric I Păsărarul este considerat întemeietorul primului Reich german. Problema formării lui este însă, bineînțeles, mai complexă și de aceea publicăm în acest număr precizările trimise de cititorul Ștefan Gorovei din Fălticeni. 3) Vă mulțumim pentru competentele aprecieri.

CANADA

Anghel I. Bardac, comuna Cochirleni, județul Constanța. 1) Sperăm că articolul „Însemnări despre trei canadieni" publicat în nr. 27/1969 v-a edificat asupra motivelor care determină orientarea politică externă a premierului Trudeau. 2) Ca state membre ale Commonwealthului, Canada și India au întreținut întotdeauna relații dintre cele mai prietenești. 3) Karl Dönitz, avansat la gradul de vice-amiral în 1940 și la cel de amiral în 1942, a comandat flota de submarine a Germaniei naziste pînă în ianuarie 1943, cînd a fost promovat mare amiral și i s-a încredințat comanda supremă a flotei germane. Desemnat succesor al lui Hitler după sinuciderea acestuia, a tratat cu aliații capitularea Germaniei. După sfîrșitul războiului a fost condamnat de tribunalul internațional de la Nürnberg și a rămas în închisoare pînă în 1956, cînd a fost pus în libertate. 4) Este un serviciu pe care-l facem cu plăcere cititorilor noștri dornici să fie posesorii unei colecții complete.

Claudiu Drăgușin, Pitești. 1) România întreține relații diplomatice cu toate statele europene, cu excepția Portugaliei. 2). Cercetînd colecția revistei noastre veți găsi toate datele care vă interesează despre obiectivele și activitatea U.N.E.S.C.O.; la fel despre formele de guvernămînt ale statelor din Peninsula Arabică.

Dr. Petru Grosu, Iași. 1) Alungați de pe întreg teritoriul continental al Chinei, Cian-Kai-Și și acoliții săi s-au refugiat în anul 1949 pe insula Taiwan și s-au stabilit acolo cu ajutorul militar și financiar al Statelor Unite. 2) În controversa privind insulele Falkland (Malvine) nu a intervenit nici un element nou. Relațiile dintre Argentina și Marea Britanie continuă să sufere din această cauză.

Prof. I. Muche, Constanța. 1) Prevederile tratatului de la Utrecht în problema Gibraltarului au fost menționate și analizate în articolul publicat în nr. 26/1969. 2) Semnificația „cărților albe" (roșii, albastre, negre etc.) a fost explicată pe larg la „Poșta redacției" într-un număr mai vechi. 3) V-am răspuns, într-un număr precedent, ce se înțelege prin „clauza națiunii celei mai favorizate". Explicația este valabilă și pentru expresia „regim preferențial".

Costin Buradu, student, București. 1) O dată cu Nicolae Iorga, legionarii l-au asasinat mișelește și pe economistul Virgil Madgearu. 2) Comparînd însemnarea dv. despre rezultatul alegerilor prezidențiale din Franța cu articolele noastre pe aceeași temă vă veți da probabil seama că ceea ce lipsește textului trimis de dv. este analiza concretă, bazată pe o informare multilaterală.

Teodor Marin, Bîrlad. La Consfătuirea de la Moscova nu a participat decît unul dintre cele două partide comuniste vest-germane, și anume Partidul Comunist din Germania. Datele solicitate de dv. în legătură cu cele două partide au apărut în articolele și răspunsurile de la „Poșta redacției" consacrate acestor probleme.

poșta redacției

REPORTAJ PE GLOB

C. Vîntură-lume, Tecuci. 1) Întrucît, după cum ne comunicați, aveți colecția integrală a revistei „Lumea", ajunge s-o răsfoiți pentru a găsi aproape toate reportajele pe care ni le solicitați. Pentru a vă înlesni cercetarea, menționăm, dintre cele publicate numai anul trecut — „Brasilia-pro și contra" (nr. 10), „Trei zile în Liban" (nr. 13 și 14), „În Anzi, la El Teniente" (nr. 15) „Valparaiso" (nr. 8), „Mexico '68" (nr. 42), „Columbia" (nr. 52). Se adaugă cele din anii precedenți și din 1969 pe care nu le mai enumerăm din lipsă de spațiu. 2) Din considerente tipografice „Reportajul pe glob" nu poate fi tipărit pe alt fel de hîrtie decît restul revistei și nici nu poate fi ilustrat, deocamdată, cu fotografii în culori.

NAVE ÎN CANALUL DE SUEZ

Octavian Clapon, Iași. 1) Am precizat, într-un răspuns anterior, pavilionul sub care navighează toate cele 14 nave blocate în prezent în Canalul de Suez. Nu se află printre ele nici o navă românească. 2). Aristoteles Onassis nu a făgăduit niciodată că va dona jumătate din averea sa săracilor. 3). „Fața nevăzută a lunii" este concepută, după cum arată și titlul ei, ca o rubrică lunară. Ca atare, nu putem s-o programăm, așa cum ați dori dv., mai frecvent.

BARRY GOLDWATER

Costel Bălan, Huși. 1) Fostul candidat la președinția S.U.A. din partea partidului republican, Barry Goldwater, a redevenit, în urma alegerilor din toamna anului trecut, senator din partea statului Arizona. Fiul său a intrat, de asemenea, în arena politică, fiind ales recent membru al Camerei Reprezentanților. 2) În viața politică americană, cazul trecerii dintr-un partid în altul nu este prea frecvent. Există totuși personalități politice care au părăsit partidul republican pentru cel democrat sau invers. 3). Despre participarea celor cinci aliați ai Statelor Unite la agresiunea din Vietnam, revista noastră a scris detaliat în repetate rînduri.

KONRAD ADENAUER

În „Lumea" nr. 23/1969, la „Poșta redacției", au apărut date despre Konrad Adenauer. Îmi iau permisiunea să adaug cele ce urmează: Era imediat după primul război mondial. O parte din provinciile germane din vest erau ocupate provizoriu de trupe franceze, engleze și americane. La 4 decembrie 1918, la Köln au avut loc o adunare și o mare manifestație publică, la care au luat parte mai mulți deputați ai regiunii. S-a cerut proclamarea unei republici autonome renano-westfalice. Conducerea acestei mișcări a luat-o Konrad Adenauer, primarul Köln-ului (avea atunci 42 de ani). În ianuarie 1919, în provincia Nassau-Hessa și la 1 februarie 1919 — în Palatinat — au avut loc adunări cu același caracter. Generalul Mangin — comandantul trupelor franceze de ocupație, îl ținea la curent cu evenimentele pe Raymond Poincaré, președintele Republicii, ocolindu-l sistematic pe Georges Clémenceau, care era prim-ministru și ministru de război și care nu era de acord cu cele ce se petreceau acolo. În primele luni ale anului 1919 se punea la cale crearea unui stat german-tampon între Franța și Germania, o republică autonomă care să cuprindă Renania, Westfalia, Palatinatul și Nassau-Hessa. Comandantul trupelor de ocupație americane l-a informat și el pe președintele Wilson, care a adresat, la 23 martie 1919, o scrisoare premierului Clémenceau. Președintele Statelor Unite își manifesta reprobarea, cerînd să se dea instrucțiuni în consecință. De altfel, la începutul lui martie 1919, în urma insistențelor fruntașilor germani autonomiști, care cereau să se convoace o adunare constituantă și să se proclame autonomia provinciilor sus menționate, Konrad Adenauer a răspuns că nu mai poate face aceasta deoarece „Berlinul are alt punct de vedere". Astfel s-a încheiat acest capitol, mai puțin cunoscut, al vieții fostului cancelar al Republicii Federale a Germaniei.

Laur PREDA
București

UNDE A FOST ÎNMORMÎNTAT COLUMB ?

O problemă controversată este aceea a locului unde se odihnesc rămășițele pămînteștí ale marelui navigator Cristofor Columb. După cum se știe, Columb a decedat la 21 mai 1506, la mînăstirea Valladolid. El își exprimase în mai multe rînduri dorința ca, după moarte, corpul său neînsuflețit să fie trecut peste ocean și înmormîntat în pămîntul mării și frumoasei insule Hispaniola, pe care o descoperise în primul său drum. Pe această insulă se crease un port înfloritor, Santo Domingo. Columb a fost, totuși, înmormîntat la început în orașul Sevilla. Dar în anul 1538, sicriul de metal în care erau păstrate oasemintele lui Columb a fost transportat și, în cadrul unei ceremonii pompoase, depus în cripta de sub altarul catedralei din Santo Domingo, care era tocmai în construcție. Împreună cu el și în nemijlocita lui apropiere, a fost așezat și sicriul fiului său, Diego. O tablă de marmură acoperea aceste două morminte, semnalînd astfel existența lor, timp de 115 ani. În 1655, englezii au bombardat Santo Domingo, iar preoții au făcut să dispară tabla și toate semnele de orientare. Războiul s-a terminat, însă mormîntul a rămas secret. Vreme de 200 de ani, nimeni nu a mai știut unde odihnește Columb. Poate ar fi rămas și pînă azi o taină, dacă spaniolii nu ar fi fost obligați să cedeze francezilor orașul Santo Domingo. Rămășițele pămînteștí ale marelui lor erou, spaniolii nu voiau însă să le piardă, așa că au hotărît să le ducă în Cuba. Au găsit sicriul de metal sub altar, l-au dus în catedrala din Havana și l-au îngropat acolo cu mare cinste. Deasupra mormîntului au așezat o placă de marmură cu basorelieful lui Columb și cu inscripția: „Rămășițele pămînteștí și figura glorioasă a marelui Columb odihnească în pace în acest sicriu și trăiască în sufletul națiunii". Catedrala din Santo Domingo s-a ruinat într-atîta încît în anul 1877 a fost necesară reconstrucția ei. Cînd lucrătorii au desfăcut dușumeaua din jurul altarului, au dat peste un sicriu perfect asemănător aceluia care a fost dus în anul 1795 la Havana. Sicriul purta această inscripție enigmatică: „D de la A per Ate", — pe care eminentul dr. Cernan Rudolf, în cartea sa „The discovery of America and the landfall of Columb", a descifrat-o astfel: „Decubridor de la America, primar Almirante", adică: „Descoperitorul Americii, primul amiral". Pe cele trei fațade ale sicriului erau gravate literele: CCA. Conform descifrării: Cristoval Colon Almirante.

Cînd au deschis sicriul, pe prima fațadă a lui au dat peste a treia inscripție: Illtre y Esdo Varon Dn Cristoval Colon. Adică: Illistre y Esclarecido Varon Don Cristoval Colon. Ilustrul și renumitul bărbat Cristofor Columb. Fără îndoială că aci se odihnesc oasemintele lui Columb. Ce s-a întîmplat însă? În decurs de 200 de ani, se uitase că lîngă Columb fusese așezat și sicriul fiului său Diego. După toate probabilitățile, sicriul acestuia din urmă este cel care a fost dus la Havana. Cei din Santo Domingo au așezat sicriul de metal într-un sicriu mai mare de bronz și în fiecare an la 12 octombrie, ziua aniversării descoperirii Americii, sicriul de bronz este deschis și cetățenii trec în procesiune prin fața vechiului sicriu de metal.

Dr. C. BĂRBAT-PEȘTIȘANU
Hunedoara

PRIMUL REICH

În legătură cu răspunsul din nr. 25 al revistei „Lumea", despre „Cele trei Reichuri", aș vrea să fac unele precizări și completări. Sfîntul imperiu romano-german își are originile în imperiul roman. După căderea Romei (476), noțiunea de imperiu roman rămîne legată de papalitate, care rezidă la Roma, iar continuatorul legal este imperiul roman de răsărit. La 25 decembrie 800, Carol cel Mare (742—814) e încoronat împărat al Romei. Moștenirea sa a fost împărțită prin celebrul tratat de la Verdun (843) și prin cel de la Mersen (870), dînd naștere celor trei ramuri ale carolingienilor: cei francezi (843—987), cei germani (pînă în 911) și cei italieni. Anarhia măcina imperiul. Henric I Păsărarul (919—936), din dinastia saxonă, a întărît imperiul și de aceea a fost supranumit „fondatorul". Fiul său, Otto cel Mare (936—973), prin cuceririle sale, a urmărit refacerea imperiului lui Carol cel Mare. La 2 februarie 962, împreună cu soția sa, Adelaida, a fost încoronat, la Roma, ca împărat al sfîntului imperiu roman de națiune germanică. Astfel, sfîntul imperiu apare ca o întrupare a unei idei de neîntreruptă continuitate, care lega antichitatea romană de evul mediu german. Sfîrșitul sfîntului imperiu, care, din secolul al XVII-lea, devenise o simplă ficțiune, îl vor aduce revoluția franceză și Napoleon I. Voltaire spunea că imperiul nu mai e nici sfînt, nici roman și nici germanic. În lupta cu dușmanii Franței, Napoleon creează „statele feudatare" imperiului francez și organizează Confederația Rinului. Imediat după organizarea acestei confederații, Napoleon suprimă sfîntul imperiu romano-german (al cărui suveran era socrul său!), la 6 august 1806, considerîndu-se moștenitor al lui Carol cel Mare. Ultimul împărat romano-german a fost Francisc II (+1835), tatăl lui Ferdinand I (+1875), care, la 1848, a abdicat în favoarea nepotului său de frate, Francisc-Iosif I (1848—1916). Aceasta este istoria primului Reich. (Amănunte interesante se pot găsi în articolul despre Metternich, din „Magazin istoric" nr. 5/1969, unde se dă și fotografia splendidei coroane a împăraților romano-germani).

Ștefan S. GOROVEI
Fălticeni

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Combinatul chimico-metalurgic

„GH. GHEORGHIU-DEJ

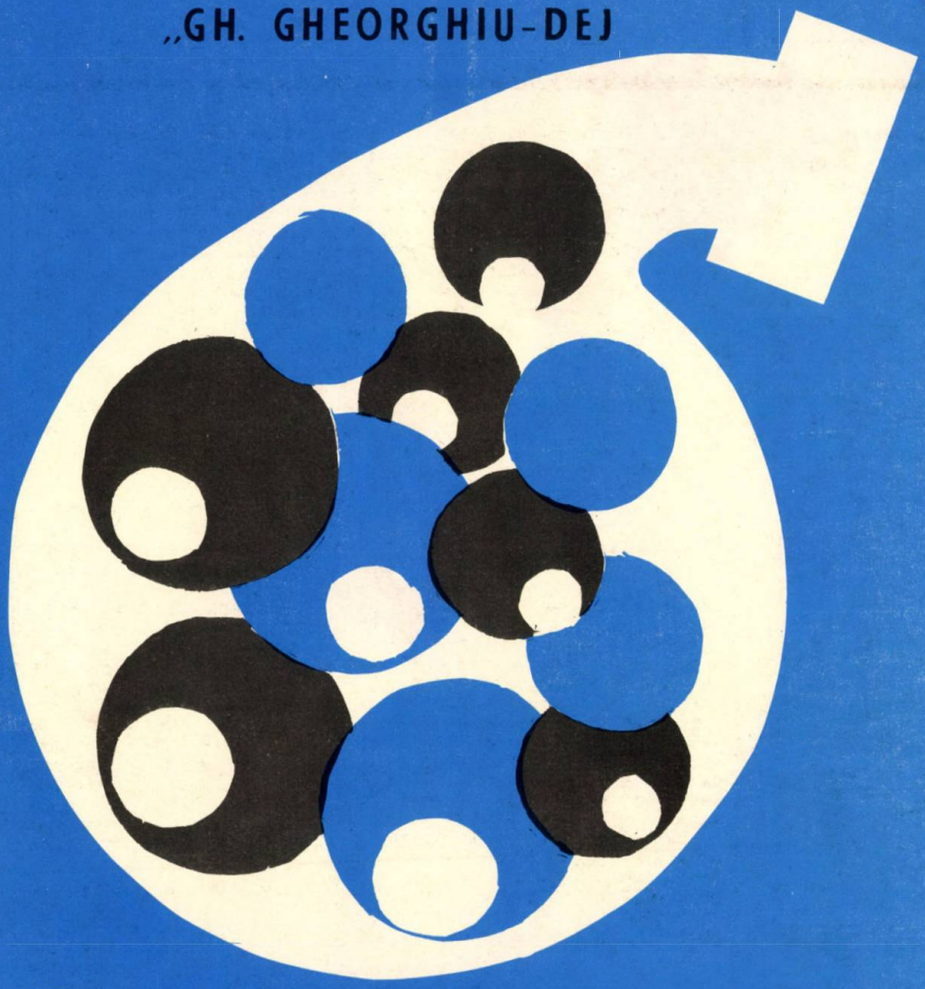

BAIA MARE

Baia Mare, str. Eliberării nr. 15

oferă următoarele produse :

— miniu de plumb
— pămînturi decolorante
— seleniu pur
— tiosulfat de sodiu cristalizat
— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic

Lei 2

Întreprinderea de materiale izolatoare și de finisaj

TURDA

livrează fără repartiție :
Tapete semi-lavabile
în diverse culori și desene,
care înlocuiesc zugrăvitul.
Bandă de izolații
pentru conducte
magistrale pe bază de P.C.V.
Comenzile se vor adresa
la sediul întreprinderii,
Orașul Turda

Nr. 29 10 iulie 1969

LUMEA

Opinii despre securitatea europeană

Italia
CRIZA COALIȚIEI DE CENTRU-STÎNGA

Apollo 11: programul aselenizării

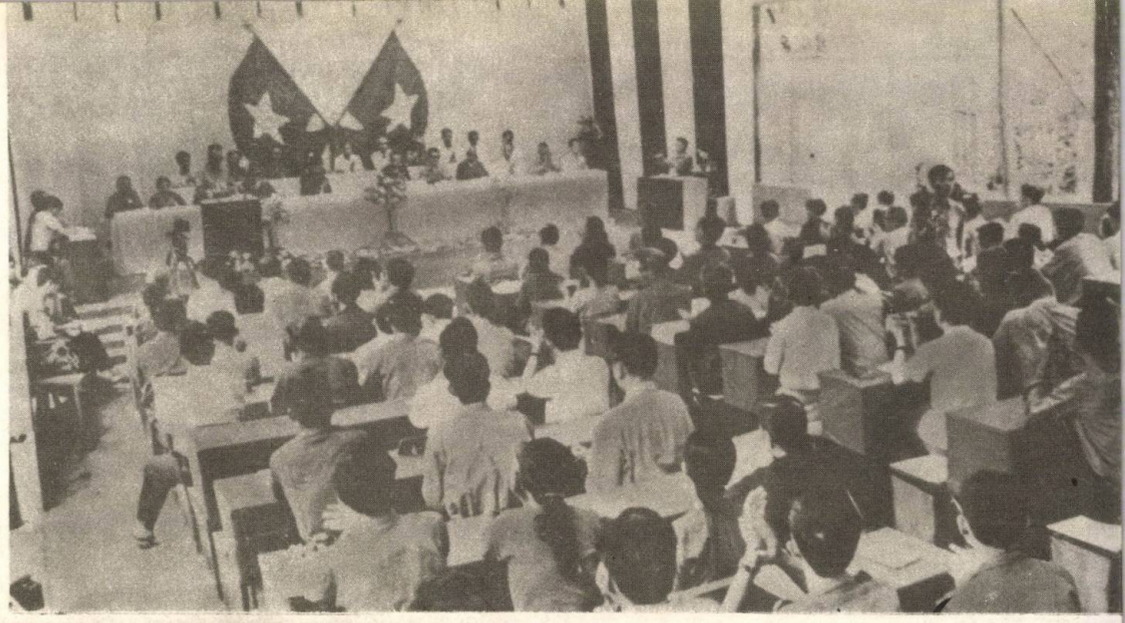

Aspect de la lucrările Congresului reprezentanților poporului din Vietnamul de sud

Studenți din Seul ripostînd polițiștilor care încearcă să împrăștie demonstrațiile mpotriva regimului lui Pak Cijan Hi

Demonstrație pe străzile Londrei împotriva regimurilor rasiste de la Pretoria și Salisbury

Ciocnire între greviști și polițiști în orașul Limon (Costa Rica)

LUMEA

Nr. 29 (298) — 10 IULIE 1969

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame *Radu Budeanu*

ARTICOLE

4 România în relațiile economice internaționale. *Ion Cîmpeanu*, adjunct al ministrului comerțului exterior
7 Italia. De la crize de partid la criza de guvern. *Rodica Dumitrescu*
9 Independența și propriul destin. *Dr. Agostinho Neto*, președintele Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei
14 Reuniunea de la Vina del Mar și raporturile interamericane (I). *Eugen Pop*
18 Ulan Bator — Hugirt. *Neculai Roșca*
21 Omul pășește pe Lună. *Felicia Antip*
25 Negrii din America — ieri și azi (6). *Edgar Toppin*

INTERVIURI

12 Generalul ANDRÉ BEAUFRE, directorul Institutului francez de studii strategice. *Sergiu Verona*
13 GEORGE IGNATIEFF, ambasador, reprezentantul Canadei în „Comitetul celor 18". *Mihai Matei*

CORESPONDENȚE

8 Belgrad. Întîlnirea țărilor nealiniate. *Nicolae Plopeanu*
10 Moscova. Convorbiri cu savanți sovietici. *Sorin Mladoveanu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Ritmurile Parisului. *Cristian Popișteanu*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

19 Automatizare și umanism. *Stelian Țurlea*

24 FAȚA NEVĂZUTĂ A LUNII... *Radu Cosașu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Le Nouvel Observateur, Pravda, The Washington Post, Le Monde, La Stampa

PROFIL

30 DINESH SHRI SINGH, ministrul afacerilor externe al Indiei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

ROMÂNIA ÎN VIAȚA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

pag. 4

Convorbiri cu

Generalul ANDRE BEAUFRE

directorul Institutului francez de studii strategice

pag. 12

GEORGE IGNATIEFF

reprezentantul Canadei în „Comitetul celor 18"

pag. 13

DUPĂ CONSENSUL DE LA VINA DEL MAR

pag. 14

Roma DE LA CRIZE DE PARTID LA CRIZA DE GUVERN

pag. 7

22 DE ORE PE LUNĂ

pag. 21

săptămîna

în telegrame

Saigon

„EXACT DUBLUL TOTALULUI PIERDERILOR..."

Senatorul Harry Byrd a declarat că pierderile americane în oameni în războiul din Vietnam se cifrează la „274 760 morți și răniți, ceea ce reprezintă exact dublul totalului pierderilor suferite în conflictul din Coreea". Același senator a mai remarcat, după cum transmite agenția U.P.I., că în pofida „listelor negre", instituite pentru navele comerciale sub pavilioane occidentale care acostează în porturile R. D. Vietnam, numărul lor crește continuu, ajungînd la 60 numai în primele luni ale anului. Indiferent de sublinierea, pe de o parte, a dificultăților din zona conflictului direct, iar pe de alta, a intențiilor puse în practică de o serie de țări occidentale de a nu își bloca comerțul în zonă pe considerente strategice americane, în Vietnamul de sud ostilitățile continuă, înregistrînd în ultimele zile cote înalte. Bombardierele gigant B-52 au efectuat noi raiduri de luptă, lansînd, în nouă misiuni, 800 tone de bombe în zona capitalei sud-vietnameze și a platourilor înalte, unde forțele americane consideră că se află dispuse trupe și materiale ale forțelor patriotice. Cu tot tirul susținut al americanilor și saigonezilor, patrioții au concertat operații de bombardament, de intensități variate, pe direcția bazei aeriene situate la 16 km nord-vest de Da Nang și asupra pozițiilor diviziei I americane de cavalerie, aflate la aproximativ 100 km nord-vest de Saigon. Totodată, duminică, forțele Frontului Național de Eliberare au atacat combinat, cu rachete și mortiere, nu mai puțin de 44 fortificații ale trupelor americano-saigoneze. Conform știrilor transmise de corespondenții agențiilor de presă occidentale, chiar la Saigon au explodat rachetele lansate de patrioți, în timp ce capitalele provinciilor Binh Tuan, Phuoc long și An Xuyen au fost atacate cu mortiere de grupe ale F.N.E.

În contextul recrudescenței operațiunilor militare, mesajul președintelui Prezidiului C.C. al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, Nguyen Huu Tho, adresat poporului american, vine să sublinieze, încă o dată dorința de pace și liniște pentru care americani și vietnamezi trebuie să lupte împreună. În mesaj se subliniază, printre altele, că „poporul american împreună cu întreaga populație a Vietnamului de sud și cu toate popoarele iubitoare de pace din lume, va continua lupta pentru a determina guvernul Statelor Unite să înceteze războiul din Vietnam, să-și retragă trupele de pe teritoriul Vietnamului de sud, dînd astfel posibilitatea populației vietnameze să-și hotărască singură soarta".

O. N. U.

„SPRE A SE EVITA UN EȘEC AL EFORTURILOR ÎN CURS"

Situația din Orientul Apropiat, menținîndu-se în strictă actualitate politică, a făcut recent obiectul raportului adresat de către secretarul general al O.N.U., U Thant, Consiliului de Securitate. U Thant subliniază că „nivelul violenței în Orientul Apropiat a atins un punct mai ridicat" în comparație cu oricare altă perioadă de referință începînd cu iunie 1967, data anunțării oficiale a înghețării ostilităților. Alarmat de conservarea în această zonă a lumii a unor aprinse focare de conflict, secretarul general al O.N.U. menționează în raportul său că în condițiile în care părțile în cauză nu își vor modifica concepțiile de vecinătate, se va vedea obligat să recomande Consiliului de Securitate retragerea observatorilor din zona Canalului de Suez, după consultările cu guvernele care i-au pus la dispoziție.

Concertarea unor ample eforturi diplomatice în vederea imprimării în zonă a unui climat de pace și absența, pînă în prezent, a unor efecte promițătoare, au determinat pe raportor să adreseze părților un apel energic în care se subliniază: „Cer părților să revină la respectarea încetării focului spre a se evita un eșec al eforturilor în curs pentru restabilirea păcii în Orientul Apropiat".

Operațiunea de soluționare a conflictului înregistrează în continuare noi aspecte, printre care — după întreruperea consultărilor cvadripartite de la New York — plecarea la Moscova, cu escale anterioare la Londra și Paris, a lui Joseph Sisco, asistent al secretarului de stat pentru problemele Orientului Apropiat și Asiei de sud, pentru continuarea consultărilor.

Buenos Aires

STAREA EXCEPȚIONALĂ ȘI JUAN PERON

Agențiile de presă, ziarele și posturile de radio au transmis în lumea întreagă știrea asasinării liderului sindical argentinian Augusto Vandor, conducător al aripii moderate a Confederației Generale a Muncii din Argentina. Cei care l-au omorît cu rafale de pistoale-mitralieră au rămas neidentificați, deși serviciile speciale ale poliției au operat cercetări minuțioase și au interogat sute de persoane.

Asasinatul fiind comis asupra unei personalități marcante și în contextul unei atmosfere politice încărcate, iar ancheta fiind menținută în nebulozitate, a determinat în rîndul opiniei publice reacții violente, a dus la tulburări. În Argentina a fost decretată starea de urgență și, paralel cu agravarea situației, a urmat instaurarea stării excepționale. Totuși, între guvern și sindicate, în ultimul timp fisurate de disensiuni, tensiunea s-a menținut, cu deosebirea că diversele fracțiuni sindicale s-au repliat în cadrul actualului conflict, s-au unit și au format un bloc oponționist cu rădăcini tradiționale în istoria argentiniană, a perioadelor „limită" din ultimele două decenii. Astfel, între sindicate, studențime și largi pături populare, pe de o parte, și guvern, pe de altă parte, s-a instituit, în ultima vreme, o zonă de asperitate politică fondată pe deosebirile de vederi în punerea în practică a „priorităților sociale" promise la ultima reuniune ministerială și mereu mai depărtate de practica imediată.

Scena politică argentiniană fiind, în prezent, spațiul de întîlnire al mai multor vectori în conflict, declarația foarte recentă a fostului președinte Juan Peron, blocat în exilul său spaniol, după care „ar fi gata să se întoarcă" pe solul natal, pare să complice disensiunile, cu atît mai mult cu cît sondaje proaspăt apărute în presă extrag din totalul chestionaților un procent de 75 la sută opțiuni favorabile în direcția fostului președinte. Deocamdată, juriștii argentinieni s-au hotărît să facă bloc comun cu mișcarea de opoziție, presînd guvernul cu cereri din care rezultă că arestările și trecerea „inculpaților" prin filtrul tribunalelor militare reprezintă o acțiune ilegală și că tribunalele civile sînt singurele instituții apte să stabilească, în limitele constituționale, gradul de vinovăție al acestora, dacă ea există.

Tulburările continuă, în timp ce emisarii lui Juan Peron au contacte succesive și secrete, cu o serie de conducători militari

15 000 de persoane au demonstrat recent la Tokio, cerînd abrogarea tratatului de securitate japono-american și retrocedarea Okinawei.

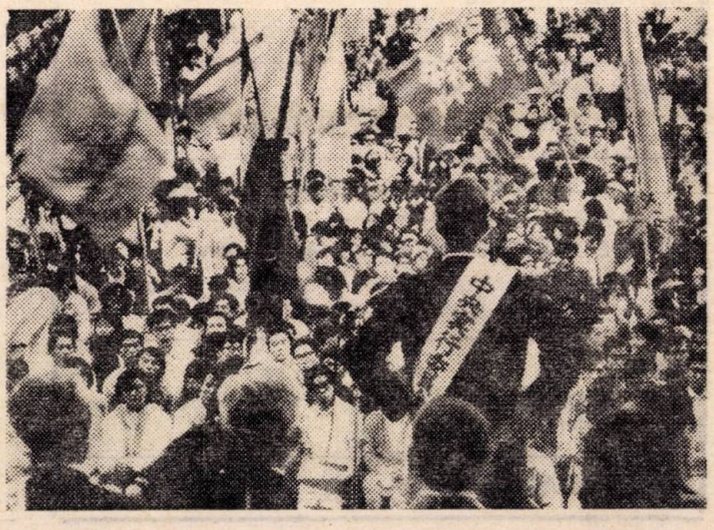

săptămîna în telegrame

Stockholm

RENDEZ-VOUS LA HARPSUND

Primul ministru al Marii Britanii, Harold Wilson, și-a încheiat în cursul zilei de duminică turneul oficial al convorbirilor purtate în Suedia, la Stockholm, după care și-a continuat, într-o manieră mai puțin strictă, întrevederile la palatul Harpsund cu omologul său suedez, Tage Erlander. Prelungirea prezenței în Suedia a șefului guvernului britanic se explică prin dorința sa de a participa la reuniunea de la Harpsund, localitate situată la 100 kilometri de Stockholm, unde s-au adunat liderii unor partide social-democrate și socialiste din Europa occidentală. Pînă în momentul întîlnirii conducătorilor partidelor amintite, Harold Wilson a consumat, împreună cu Tage Erlander, agenda unor subiecte suficient de bogate, printre care : examinarea principalelor probleme internaționale, elementele legate de eventuala aderare a Angliei la Piața comună, războiul din Nigeria, precum și planurile în vederea organizării unei conferințe a cărei temă să fie securitatea europeană, temă, față de care, Tage Erlander a apreciat, în cadrul unei conferințe de presă, că „partidele social-democrate europene trebuie să adopte o poziție favorabilă proiectelor privitoare la o conferință asupra securității în Europa". Reuniunea de la Harpsund, programată de cîțiva ani în fiecare vară, are, printre invitații săi, și pe Willy Brandt, ministrul de externe al R.F.G. După cum relatează agenția France Presse, Willy Brandt a sosit în Suedia după escala sa pariziană, intenționînd să informeze, cu ocazia vizitei sale, pe liderii socialiști Koivisto (Finlanda), Krag (Danemarca) și Bruno Kreisky, (Austria), dar și pe cei doi primminiștri, asupra rezultatelor obținute în urma convorbirilor sale cu noii lideri francezi. Conform opiniei observatorilor politici, rendez-vous-ul de la Harpsund, conectat la reuniunea de vară a socialiștilor și social-democraților, reprezintă una din primele tentative de a face prospectări asupra eventualelor mutații care pot surveni în Europa occidentală ca urmare a noilor direcții diplomatice franceze. În această ordine de idei, se înțelege lesne de ce primul ministru britanic a acordat toată atenția întîlnirii sale cu Willy Brandt.

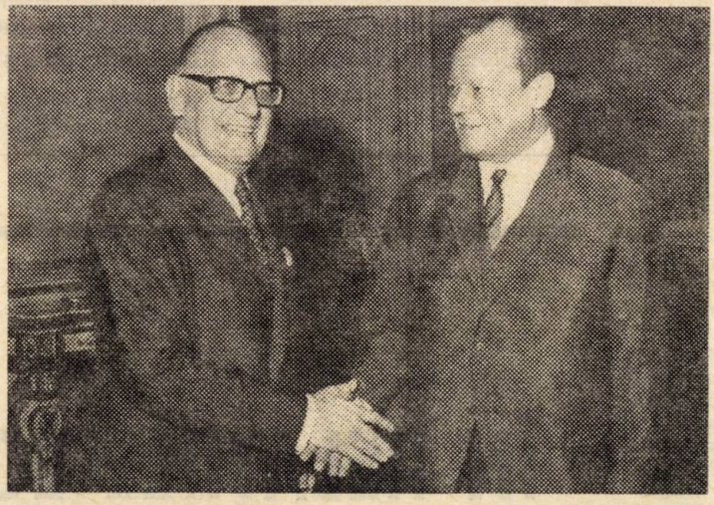

Noul ministru de externe francez, Maurice Schumann (stînga), și omologul său vest-german Willy Brandt, cu prilejul recentei vizite făcute la Paris de șeful diplomației R.F.G.

Seul

TENSIUNE SUB UN FOTOLIU POLITIC

Pak Cijan Hi, așa-zisul „președinte" al Coreei de sud, se află într-o stare de dificuitate politică a cărei intensitate poate fi comparată, fără eforturi, cu aceea care a dus la răsturnarea, în 1960, a predecesorului său, Li Sîn Man. Demonstrațiile studențești, care au transformat orașul Șeul într-un adevărat cîmp de luptă, s-au declanșat ca urmare a tentativelor aparatului administrativ de a așezona într-o asemenea manieră legislația electorală, încît regimul lui Pak să poată fi comod continuat și după alegerile din 1971, pe o perioadă de încă patru ani. Deși de opt ani Coreea de sud este guvernată după metode ultrapolițienești, populația nu a manifestat nici un moment simptomele unei inerții politice pe care, de altfel, regimul încearcă să o obțină prin represalii sistematice, teroare și o grijă deosebită de a menține închisorile saturate. Studenții au ieșit masiv în stradă protestînd împotriva regimului reacționar și cerînd unificarea Coreei în condițiile retragerii trupelor străine de pe teritoriul sud-coreean. Măsurile clasice pe care „guvernul" le-a luat cu „promptitudine", printre care suspendarea cursurilor Universității, arestările în masă și blocarea tuturor activităților culturale, întrunirilor, etc nu au produs, evident, efectul scontat, studențimea, asigurată de sprijinul populației, ciocnindu-se în continuare, în ample conflicte de stradă, cu zbirii poliției. Șapte zile de luptă intensă au avut ca urmare reacții dintre cele mai neplăcute pentru „guvernanți", cu atît mai mult cu cît provin din partea partenerilor regimului : o serie de ziare occidentale privesc cu o anume neliniște sistemul represiv sud-coreean, care depășește, după opinia observatorilor avizați, chiar profesionalizarea polițienească a așilor saigonezi.

Penuria de mijloace în vederea „calmării" populației se manifestă, în paralel, cu creșterea rapidă și continuă a influenței, într-o tot mai largă bază de masă, a programului politic democratic și popular susținut de Partidul Revoluționar Unit, fondat în condiții grele de ilegalitate, în 1964.

Actuala tensiune politică din Coreea de sud se înscrie în contextul mai larg al rezistenței populației în fața sistemului de guvernămînt reacționar, deși nu se poate uita faptul că fluxul mișcărilor de stradă a culminat, în urmă cu opt ani, și pe același fond de nemulțumire, cu extragerea din fotoliul politic a unui exponent cu aceleași predispoziții dictatoriale.

Nairobi

IN AȘTEPTAREA CALMULUI

Asasinarea ministrului economiei Tom M'Boya a declanșat în Kenya un conflict politic de proporții, ca urmare a extinderii fricțiunilor între membrii diverselor grupuri etnice, dintre care cele mai angrenate în actualele tulburări sînt triburile Luo (căruia aparținuse Tom M'Boya) și Kykuyu, formația etnică dominantă în Kenya. Deși este puțin posibil să apară noi agravări ale disensiunilor izbucnite în urma înlăturării „omului numărul 2" al guvernului, după cum era ierarhizat într-o ordine a valorilor Tom M'Boya de către observatorii politici, poliția continuă să patruleze sistematic în vederea blocării oricăror noi eventuale agitații. Este de așteptat ca în urma înhumării fostului om politic în insula Rushinga din lacul Victoria, scena politică kenyotă, atît de agitată în aceste zile, să reintre în zonele calmului politic, curent.

Radu BUDEANU

În nordul Olandei a fost construit un dig de 900 metri, format din 25 de chesoane de beton, care desparte în două golful Lauwerzee

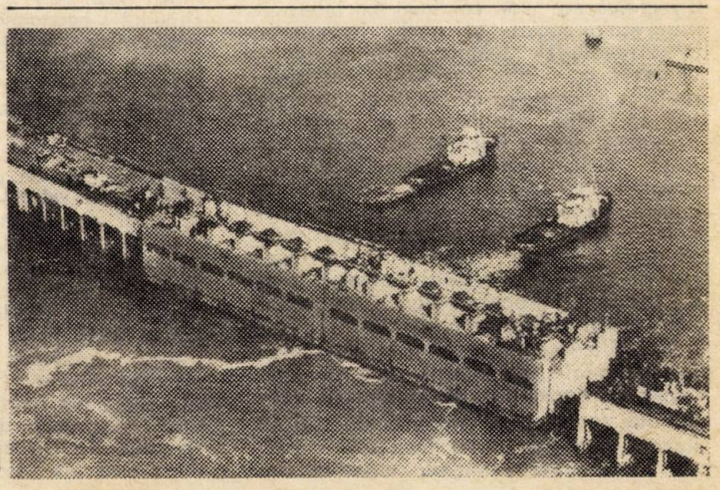

„Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România vor dezvolta în continuare colaborarea și cooperarea multilaterală cu statele membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, pe temelia principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. România va extinde totodată legăturile economice cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, își va intensifica participarea la diviziunea mondială a muncii, la circuitul economic universal, în spiritul ideilor călăuzitoare ale politicii externe a statului nostru".

(Din Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului)

ROMÂNIA ÎN RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Ion Cîmpeanu
adjunct al ministrului comerțului exterior

O trăsătură caracteristică fundamentală a vremurilor noastre o constituie intensificarea și diversificarea — într-un ritm și cu o amploare fără precedent — a legăturilor dintre state pe multiplele planuri ale creației materiale și spirituale. Este vorba de un proces profund progresist cu adînci implicații sociale, economice și politice asupra dezvoltării omenirii. Realitățile lumii contemporane demonstrează că legăturile multilaterale dintre state servesc cauzei progresului popoarelor, exercită o influență profund pozitivă asupra evoluției relațiilor internaționale.

Parte componentă indisolubilă a circuitului tot mai intens de valori materiale care are loc pe plan mondial și care atrage în desfășurarea sa toate țările lumii, schimburile economice și colaborarea tehnico-științifică dintre state constituie o bază trainică a cooperării internaționale, un factor important al progresului fiecărei țări, un imperativ de frunte al asigurării păcii și securității în lumea întreagă. Devine tot mai larg răspîndită convingerea, întemeiată pe experiența vieții, că dezvoltarea relațiilor dintre state și comerțul internațional sînt strîns legate între ele, că extinderea legăturilor și cooperării economice duce la dezvoltarea încrederii și înțelegerii între state și popoare, la îmbunătățirea climatului internațional și, prin aceasta, la rezolvarea problemelor majore ale lumii de astăzi. Schimburile economice constituie o condiție *sine qua non* a destinderii, păcii și progresului, o cerință intrinsecă a coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite, a asigurării liniștii și securității popoarelor, a dezvoltării unor relații de colaborare rodnică — unica alternativă la perspectiva unui război pustiitor.

Toate popoarele și țările lumii sînt interesate în mod vital în dezvoltarea continuă a schimburilor economice reciproce, în extinderea, perfecționarea și diversificarea lor continuă în interesul progresului social, al păcii. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ale sporirii considerabile a exigențelor materiale și spirituale ale societății, a devenit o necesitate obiectivă pentru fiecare țară, mare sau mică, participarea la circuitul economic mondial, la diviziunea internațională a muncii. Această participare conferă noi potențe economiilor naționale, contribuie la perfecționarea organizării producției pe baza specializării cadrelor, modernizării întreprinderilor, asigurării progresului tehnic neîntrerupt.

Intensificarea participării la diviziunea internațională a muncii are multiple implicații social-economice asupra produsului social și a nivelului de trai în fiecare țară în parte. Încadrarea țărilor în circuitul economic mondial depinde, totodată, în mare măsură, de nivelul de dezvoltare și diversificare al fiecărei economii naționale, de gradul de tehnicitate și complexitate al producției materiale, de interesele imediate și de perspectivă ale dezvoltării economiei și comerțului exterior. Viața dovedește, fără putință de tăgadă, că pe măsura creșterii potențialului material, tehnic și spiritual al unei țări cresc și posibilitățile ei de a-și intensifica participarea la schimburile economice internaționale, la circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Datorită aplicării consecvente a politicii Partidului Comunist Român și guvernului țării noastre de industrializare socialistă, de ridicare multilaterală a economiei naționale, România a reușit să-și dezvolte în ritm susținut forțele de producție, să asigure avîntul continuu al întregii economii, creînd, îndeosebi în ultimii ani, premisele unei substanțiale ameliorări a participării sale la circuitul economic mondial. Bilanțul realizărilor înregistrate de economia noastră în anii actualului cincinal reflectă succesele importante care s-au obținut în înfăptuirea amplului program stabilit de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru perfecționarea relațiilor socialiste, a întregii vieți economice și sociale a țării.

În perioada 1966—1968, ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei a fost de 12,3% față de 10,8% cît fusese prevăzut inițial, producția industrială a anului 1968 fiind mai mare decît întreaga producție obținută în toți anii primului cincinal (1951—1955). În ramurile cheie ale industriei — energie electrică, construcția de mașini, chimie — ritmurile de creștere au fost mai înalte decît cele planificate. Prin creșterea nivelului tehnic al producției industriale și asimilarea unui număr însemnat de produse cu caracteristici tehnico-economice superioare, a sporit capacitatea uzinelor noastre de a rezolva cu succes probleme tehnologice de o mare complexitate, de a livra la export produse care au un grad superior de prelucrare și cu o eficiență sporită. Înregistrînd progrese simțitoare în creșterea și intensificarea producției, agricultura a adus, de asemenea, o contribuție sporită la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, precum și la creșterea resurselor destinate exportului. Realizările obținute în industrie și agricultură, în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale, au avut ca urmare creșterea venitului național care, în 1968, a fost cu circa 26% mai mare față de 1965.

PARTICIPARE CRESCÎNDĂ LA DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII

Progresul rapid și multilateral al economiei românești, dezvoltarea ei armonioasă și continuu ascendentă, promovarea stăruitoare a progresului tehnic, diversificarea producției și ridicarea neîncetată a calității produselor au creat condițiile unei participări crescînde a României la schimburile internaționale, la diviziunea internațională a muncii. O expresie a acestor mari realizări o constituie dinamismul comerțului nostru exterior, al cărui ritm mediu anual de creștere a fost, în perioada 1966—1968, de peste 12 la sută, ritm superior celui înregistrat în dezvoltarea, în aceeași perioadă, a comerțului mondial.

Schimbările profunde ce au avut loc în economia României au determinat

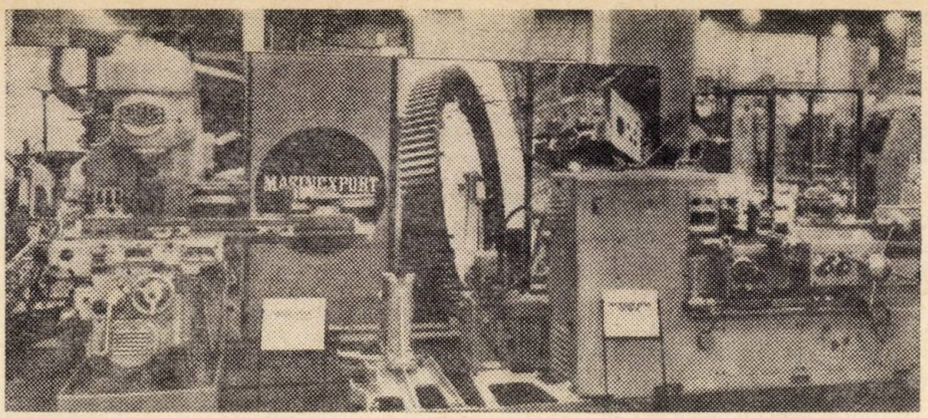

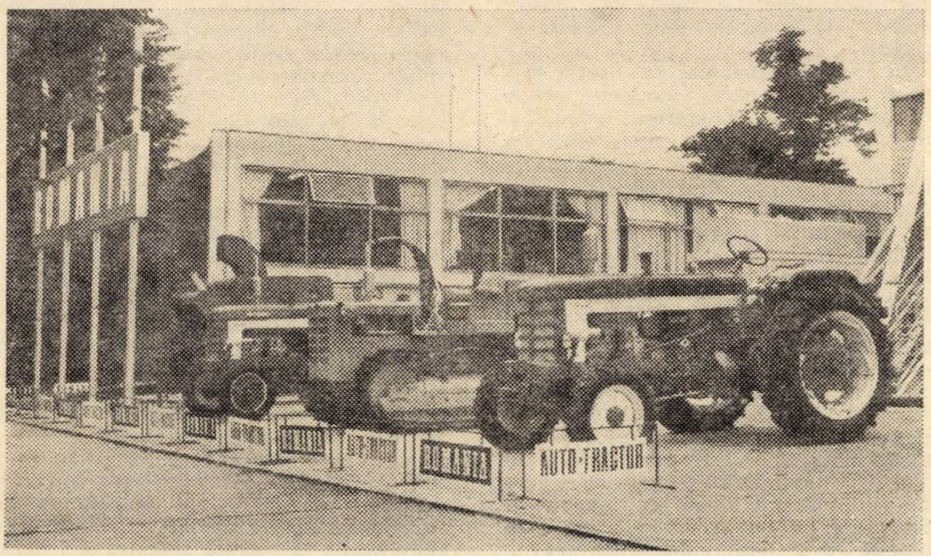

Produse românești la bienala de mașini-unelte de la Paris

transformări și în structura comerțului nostru exterior. A crescut ponderea produselor industriale finite, care reprezintă, în prezent, patru cincimi din volumul total al exportului, în timp ce în 1938 aceste mărfuri aveau o pondere neînsemnată. Tradiționalul nostru export de produse lemnoase, petroliere și agroalimentare se face astăzi într-o structură reînnoită, cu produse superioare sub aspectul calității și al gradului de prelucrare. În același timp, România și-a cîștigat un loc propriu în comerțul internațional de mașini și utilaje, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum. Ponderea exportului românesc de mașini și utilaje a sporit de la 18,6% în 1965, la 21,3% în 1968, iar a exportului de mărfuri industriale de larg consum de la 11,0% la 14,4%. Pe de altă parte, a scăzut ponderea la import a materiilor prime minerale și combustibililor de la 32,4% în 1965 la 27,3% în 1968, iar a materiilor prime de proveniență vegetală și animală de la 11,1% la 8,7%.

Paralel cu sporirea continuă a volumului schimburilor comerciale externe și cu îmbunătățirea structurii acestora, s-a extins continuu aria geografică a relațiilor comerciale ale României. În cei aproape patru ani parcurși din actualul cincinal, s-au încheiat un număr mare de acorduri, convenții, protocoale și aranjamente comerciale în primul rînd cu țările socialiste. Urmărind neabătut dezvoltarea schimburilor comerciale reciproc avantajoase, pe baza respectării principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, România și-a extins în permanență sfera partenerilor săi comerciali. Dacă în urmă cu un sfert de veac întreţineam legături comerciale cu 20 de țări, în prezent numărul lor depășește 100, dintre care cu 55 de țări schimburile comerciale se desfășoară de bază

Mașini agricole românești la Tîrgul internațional de la Poznan

de acorduri, convenții și aranjamente comerciale.

Viața, experiența practică au pus tot mai mult în lumină necesitatea diversificării formelor de comerț, a găsirii unei varietăți mereu mai largi de moduri de cooperare. Un rol important în dezvoltarea comerțului prin acțiuni de cooperare îl au acordurile și protocoalele de cooperare economică și tehnico-științifică. Dacă în 1964 a fost încheiat un singur acord de cooperare iar în 1967 zece, în 1968 numărul lor s-a ridicat la douăzeci.

În ultimul timp, au fost înființate șapte societăți mixte de desfacere și un birou tehnic, alte societăți fiind în curs de înființare. S-au încheiat, de asemenea, aranjamente și înțelegeri de cooperare, au fost organizate sesiuni ale unor grupe de lucru mixte, înființate în cadrul acordurilor existente. În politica noastră comercială s-a urmărit extinderea încheierii de acorduri pe termen lung, pentru a asigura o mai mare stabilitate schimburilor economice. În aceste acorduri au fost prevăzute contingente care să asigure integral nevoile de aprovizionare ale economiei naționale cu o serie de materii prime și să contribuie la îmbunătățirea structurii exporturilor, la plasarea produselor noastre industriale, în special a mașinilor și instalațiilor.

COLABORAREA CU ȚĂRILE SOCIALISTE

Preocuparea neabătută pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie, alianță și colaborare frățească cu toate țările socialiste constituie obiectivul central al întregii activități internaționale a partidului și statului nostru. Strînsa colaborare și prietenia cu celelalte țări socialiste — de care sîntem legați prin comunitatea orînduirii sociale, ideologia marxist-leninistă, unitatea de țeluri și aspirații supreme — corespund intereselor țării noastre, cît și intereselor generale ale socialismului și păcii, cauzei progresului în întreaga lume.

În deplină concordanță cu această orientare fundamentală a politicii sale externe, România dezvoltă, în primul rînd, relațiile comerciale, colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste. În ansamblul relațiilor noastre economice externe, ponderea principală o au schimburile cu țările care fac parte din sistemul mondial socialist — circa 54 la sută din volumul total al comerțului exterior al României.

Un loc esențial în ansamblul comerțului exterior al țării noastre îl ocupă Uniunea Sovietică, principalul partener comercial al României. În anii construcției noii orînduiri, colaborarea economică, relațiile comerciale dintre cele două țări au cunoscut o extindere continuă, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii. Se extinde mereu în forme noi și variate cooperarea economică româno-sovietică într-un șir de ramuri industriale de mare importanță. Se amplifică continuu relațiile reciproce pe tărîm tehnico-științific.

În același timp, România dezvoltă schimburile comerciale, colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate celelalte state socialiste. În ultimii ani au continuat să se extindă schimburile noastre comerciale cu țările socialiste din Europa, Asia și America, s-au amplificat relațiile reciproce, bi și multilaterale.

Un factor important în accelerarea dezvoltării economice și tehnico-științifice a țărilor socialiste îl constituie colaborarea multilaterală și întrajutorarea lor reciprocă tovărășească. „*Noi* — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — *apreciem rolul important al colaborării economice cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și cu celelalte țări socialiste și sîntem hotărîți să acționăm și în continuare pentru dezvoltarea acestor relații. În această colaborare vedem calea sigură a progresului fiecărei țări socialiste și, totodată, a creșterii forței economice a întregului sistem socialist mondial — care nu se poate baza decît pe înflorirea economico-socială a fiecărui stat socialist*".

România socialistă participă activ la dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, al cărui membru este încă de la înființarea acestuia, își îndeplinește neabătut îndatoririle ce-i revin. Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, țara noastră se pronunță pentru perfecționarea continuă a activității C.A.E.R., pentru dezvoltarea colaborării și cooperării între țările membre, pe baza statutului acestei organizații, care oferă largi posibilități pentru o conlucrare eficientă între statele membre, corespunde pe deplin ne-

cesităților actuale și de perspectivă ale adîncirii colaborării între țările socialiste.

Lărgind continuu în decursul ultimelor trei cincinale colaborarea dintre ele, țările membre ale C.A.E.R. au dezvoltat specializarea în unele ramuri industriale, au intensificat cooperarea reciprocă în producție și pe tărîmul tehnico-științific, au lărgit și diversificat schimburile de mărfuri. Volumul schimbului de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. a crescut atît în ansamblu cît și pe țări, sporind, în general, între 1950—1967 de aproximativ 5,7 ori.

România acordă toată atenția creșterii schimburilor comerciale între țările socialiste pe calea întăririi rolului acordurilor comerciale de lungă durată și a contractelor pe termen lung. Asemenea acorduri și contracte garantează stabilitatea schimburilor de mărfuri și dau fiecărei țări posibilitatea să prevadă din timp mijloacele de investiții și capacitatea de producție pentru îndeplinirea obligațiilor asumate.

Cooperarea economică și tehnico-științifică reprezintă un factor important în vederea sporirii participării țărilor membre ale C.A.E.R., a tuturor statelor socialiste, la diviziunea internațională socialistă a muncii, la circuitul economic mondial. Există vaste posibilități, încă neexplorate, pentru adîncirea cooperării dintre țările socialiste în industrie, agricultură, știință, tehnică și în alte domenii de activitate, pentru îmbunătățirea conlucrării dintre țările membre ale C.A.E.R. ca și, în general, dintre țările socialiste. În acest sens, așa cum se știe, țara noastră a făcut țărilor socialiste o serie de propuneri concrete de cooperare reciproc avantajoasă — într-o gamă largă de forme și acțiuni și în diferite sfere ale producției materiale.

Animată de dorința de a-și aduce contribuția constructivă la dezvoltarea continuă a relațiilor dintre statele membre ale C.A.E.R., România a participat activ la lucrările sesiunii de la Moscova, din 1969, a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, care a adoptat un șir de măsuri menite să ducă la perfecționarea și adîncirea formelor și metodelor de colaborare economică și tehnico-științifică între țările membre ale acestui organism. Rezultatele pozitive ale sesiunii C.A.E.R. din aprilie a.c. dovedesc cu prisosință faptul că atunci cînd problemele sînt abordate într-un spirit tovărășesc, de stimă reciprocă și receptivitate față de opiniile și interesele tuturor, cînd se pornește de la dorința găsirii unor soluții reciproc acceptabile, este posibil să se ajungă la hotărîri comune menite să ducă la întărirea solidarității dintre țările socialiste, a prieteniei și colaborării lor frățești. Țara noastră este hotărîtă să contribuie și în viitor la dezvoltarea relațiilor de colaborare dintre țările membre ale C.A.E.R., să nu precupețească nici un efort pentru extinderea colaborării cu toate țările socialiste, în folosul întregului popor, al socialismului și progresului.

LEGĂTURI COMERCIALE CU ALTE STATE

Înfăptuind consecvent politica de întărire a legăturilor și colaborării economice cu țările socialiste, Republica Socialistă România extinde, totodată, schimburile comerciale cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor fundamentale ale politicii externe a țării noastre.

În ultimii ani, s-au lărgit și intensificat cooperarea și schimburile economice, comerciale și tehnico-științifice cu țările dezvoltate din Europa occidentală și de pe alte continente, cu țările în curs de dezvoltare din America Latină, Asia și Africa. Cu unele dintre aceste țări, schimburile comerciale au devenit tradiționale. Mărfurile românești se bucură de aprecieri tot mai bune pe diversele piețe ale lumii.

Lărgirea și intensificarea schimburilor economice cu țările dezvoltate din Europa occidentală și de pe alte continente au fost posibile datorită în bună măsură creșterii volumului producției industriale românești, diversificării mărfurilor și creșterii competitivității acestora. Este semnificativ faptul că în exportul nostru către aceste țări, alături de mărfurile tradiționale, pot fi întîlnite în cantități tot mai mari produse chimice, siderurgice, diverse tipuri de mașini, mărfuri textile, încălțăminte, produse alimentare și din lemn etc. În ce privește importul României din aceste țări, pot fi citate instalații complete, mașini și utilaje, produse siderurgice, unele bunuri de consum, materii prime etc.

Pe o linie ascendentă se înscrie și dezvoltarea schimburilor comerciale ale României cu țările în curs de dezvoltare, fapt oglindit în creșterea volumului comerțului exterior ca și în existența a numeroase acorduri comerciale, de plăți sau cooperare economică și tehnică cu aceste țări. România apreciază eforturile pe care țările în curs de dezvoltare le depun pentru ridicarea economiilor lor naționale și înțelege să aducă, pe măsura posibilităților sale și pe bază de avantaj reciproc, o contribuție crescîndă la desfășurarea acestui proces. Numărul țărilor în curs de dezvoltare cu care România întreține relații economice și comerciale s-a mărit de la 35 în 1959 la peste 70 în 1969. Indicele de dezvoltare a volumului comerțului exterior cu aceste state a crescut, totodată, de la 100 în 1960 la 239 în 1966 și 292 în 1967.

În ultimii ani, cu un număr mare de țări în curs de dezvoltare cu care întreținem relații comerciale, au fost semnate acorduri comerciale pe termen lung (R.A.U., India, Kenya, Ecuador, Brazilia etc.) sau acorduri comerciale anuale (Siria, Liban, Birmania, Algeria, Tunisia, Mali, Ghana, Guineea, Irak etc.), iar cu unele din aceste țări și acorduri de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică (R.A.U., Iran ș.a.).

Promovînd cu consecvență o politică de largă cooperare internațională, partidul și guvernul nostru pornesc de la convingerea că o asemenea politică oferă posibilitatea de a se găsi soluții reciproc acceptabile pentru problemele de interes comun, constituie o condiție indispensabilă pentru înfăptuirea principiilor coexistenței pașnice, pentru promovarea cauzei păcii și prieteniei între popoare.

FACTOR ACTIV ÎN DEZVOLTAREA COLABORĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Deși remarcabile, rezultatele obținute pînă în prezent, confruntate cu posibilitățile noastre în continuă creștere, impun noi și perseverente eforturi pentru a îmbunătăți în continuare activitatea de comerț exterior. *„Partidul și statul nostru* — se arată în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al Partidului — *vor promova și în viitor o politică activă de cooperare internațională economică, științifică și tehnică, în forme tot mai variate, pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și interesului reciproc. Se va intensifica preocuparea pentru ridicarea eficienței comerțului nostru exterior, pentru creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială. Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România vor dezvolta în continuare colaborarea și cooperarea multilaterală cu statele membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, pe temelia principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. România va extinde totodată legăturile economice cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, își va intensifica participarea la diviziunea mondială a muncii, la circuitul economic universal, în spiritul ideilor călăuzitoare ale politicii externe a statului nostru"*.

Așa cum se prevede în Proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, în viitorii cinci ani schimburile comerciale vor crește cu circa 40—45 la sută față de nivelul realizat în actualul cincinal. Se prevede, de asemenea, ca în anul 1980, volumul schimburilor comerciale ale României să fie cel puțin dublu față de 1970. În cadrul acestor prevederi, creșterea producției de export își va găsi expresia în dezvoltarea fondului de produse cu un grad înalt de prelucrare, adaptate la cerințele pieței externe, și în crearea de produse noi ce se prevăd a fi solicitate pe piața externă, reducîndu-se, totodată, continuu prețul lor de cost. Din studiile elaborate recent a reieșit posibilitatea de a valorifica mai bine posibilitățile industriei noastre constructoare de mașini, prin producerea și exportul de mașini și utilaje a căror valoare medie să crească simțitor.

Prin elaborarea unui program special de măsuri pentru promovarea exportului se vor folosi cele mai moderne forme și metode pentru cunoașterea cerințelor piețelor externe, se va contribui, prin studiile elaborate, la crearea de produse noi adaptate acestor cerințe ; acest program va fi orientat în special spre produsele prelucrate. În același timp, așa cum a arătat experiența dezvoltării colaborării economice dintre țara noastră și alte state, se impune trecerea la unele forme noi de cooperare neutilizate pînă în prezent. Asemenea forme au în vedere, de pildă, înființarea de societăți mixte de producție și investiții comune pentru asigurarea aprovizionării cu materii prime.

În ce privește creșterea eficienței activității de comerț exterior în perioada deceniului următor, trebuie arătat că pentru aceasta există suficiente posibilități, care n-au fost încă integral folosite, legate de sporirea încasărilor în valută și reducerea unor cheltuieli valutare — generate de importuri insuficient justificate — ca și de reducerea costurilor interne. Dată fiind complexitatea factorilor care concură la sporirea eficienței comerțului nostru exterior, va fi elaborat un plan de măsuri concrete pe baza luării în considerare a întregii game de factori ce influențează nivelul eficienței economice.

■

Dezvoltînd cu consecvență colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste, cu celelalte țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, participînd tot mai activ la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, România își aduce o contribuție activă la dezvoltarea relațiilor internaționale, la promovarea năzuințelor nobile ale păcii, prieteniei și înțelegerii dintre toate popoarele lumii.

De la criză de partid la criză de guvern

Comentatorului italian Francesco Gozzano i se părea curios, în articolul pe care ni l-a scris săptămîna trecută, că disensiunile interne din partidele democrat-creştin şi socialist nu se repercutaseră încă vizibil asupra formulei guvernamentale a centrului-stînga italian. N-au trecut, însă, decît cîteva zile şi, la 5 iulie, prin demisionarea guvernului Rumor, avea să se declanşeze ceea ce se consideră a fi cea mai complexă criză politică italiană din ultimii douăzeci de ani.

Luată în decurs de numai zece minute, hotărîrea cabinetului de la Roma de a demisiona este consecinţa unui lung proces de eroziune internă a partidelor coaliţiei guvernamentale ; punctul culminant îl constituie neînţelegerile agravate, la sfîrşitul lunii iunie, în cadrul partidului democrat-creştin şi scindarea ce se contura, la sfîrşitul lui mai, apărea ca inevitabilă în iunie şi se producea la 4 iulie în sînul partidului socialist.

Nu este pentru prima oară cînd tensiunile interne dintr-un partid se repercutează asupra guvernului ; dar este prima dată cînd o criză internă democrat-creştină este simultană şi paralelă cu cea a partidului socialist şi cînd, împletindu-se, o declanşează pe cea de a treia, şi cea mai gravă, — criza guvernamentală.

Actuala criză politică italiană este considerată ca fruct al involuţiei noţiunii de centru-stînga. Determinată de argumente politice, economice şi sociale ce pledau pentru întreruperea dezacordului existent între opţiunile guvernamentale şi cerinţele de înnoire ale unei ţări în plin şi avansat proces de dezvoltare, formula s-a dovedit a fi pînă la urmă tributară liniei tradiţionale, ca atare lipsită de eficienţa necesară spre a putea da un răspuns clar şi hotărît revendicărilor populare, printre care un loc central îl ocupă o mai mare participare la luarea unor hotărîri privind destinul ţării. Răspunsurile pe care fiecare dintre curentele componente ale celor două principale formaţiuni ale centrului-stînga l-au dat cerinţelor profunde ale societăţii italiene, concretizate în frămîntările sociale din ultima vreme, n-au concordat, declanşînd un proces de delimitare ce a dus la ascuţirea disensiunilor în rîndul democraţiei creştine, la sciziunea partidului socialist şi, în ultimă instanţă, la demisia cabinetului de centru-stînga.

Primii care aveau să înfrunte „momentul adevărului" trebuiau să fie, la 23 iunie, socialiştii. Dar, dată fiind gravitatea explicitelor neînţelegeri interne ce ameninţau unitatea partidului, s-a hotărît convocarea Comitetului central socialist după 27 iunie, data Congresului democrat-creştin. Sperau oare socialiştii într-o unitate democrat-creştină care să le susţină, cel puţin moral, fragila lor dorinţă de unitate sau credeau că, acordîndu-i preşedintelui socialist, Pietro Nenni, o perioadă mai lungă de mediere, se va ajunge la înţelegerea mai clară a pericolului unei sciziuni ? În orice caz, cei care au avut de înfruntat primii dificilul „moment al adevărului" au fost democrat-creştinii. Congresul acestora avea să demonstreze că principalului partid guvernamental îi lipseşte unitatea internă, în cadrul lui declanşîndu-se o opoziţie care a denunţat absenţa prelungită a unui răspuns prompt şi eficace din partea majorităţii democrat-creştine la cerinţele social-politice ale ţării şi a cerut o curajoasă revizuire a tuturor acţiunilor guvernului. Luînd act de criza socială italiană, manifestată mai întîi în regiunile sărace ale peninsulei (Avola, Sicilia, şi Battipaglia, Neapole, au fost, la începutul primăverii, teatrul unor sîngeroase evenimente sociale, extinse apoi în regiunile mai prospere din nord — la 3 iulie, Torino, sediul întreprinderilor „Fiat" şi puternic centru industrial al ţării, a cunoscut „manifestaţii aproape insurecţionale") — această opoziţie, condusă de fostul premier Aldo Moro, s-a pronunţat pentru o politică mai realistă, în care un rol important să-l aibă dialogul cu purtătorii de cuvînt ai clasei muncitoare italiene, comuniştii. Deşi cei care şi-au spus, în congres, ultimul cuvînt au fost „doroteii", adepţi ai unor reforme parţiale care să nu atingă structurile tradiţionale ale statului, cei care au pus sub semnul întrebării deja precarul echilibru guvernamental au fost democrat-creştinii de stînga. Ei s-au declarat, la un moment dat, hotărîţi să-şi retragă reprezentanţii din guvern în cazul în care nu s-ar fi constituit o nouă majoritate în partid.

Pietro Nenni şi Mariano Rumor după una din ultimele reuniuni ale fostului cabinet

Ameninţarea care apăsa guvernul Rumor din partea stîngii democrat-creştine avea să fie desăvîrşită şi consumată de partenerii lor de guvernare— socialiştii. (De altfel, sciziunea posibilă a partidului socialist a fost un motiv de nelinişte evocat cu o mare discreţie la Congresul democrat-creştin).

În cele peste 30 de zile de „răgaz meditativ" pe care diversele fracţiuni şi curente socialiste le-au avut pentru a se hotărî, — unificare sau sciziune ? — cel mai activ a fost preşedintele partidului, Pietro Nenni. Sarcina sa de mediere pentru a evita sciziunea a fost cu atît mai dificilă „cu cît nimeni din P.S.I., în afară de gruparea lombardiană, nu s-a opus explicit unei eventuale misiuni Nenni. Dar fiecare din cele două grupări (este vorba de curentele Mancini — De Martino — Giolitti, pe de o parte, şi Ferri şi social-democraţi, pe de alta — n.n.) îşi condiţionează aprobarea. Şi propunerile uneia întîlnesc «nu»-ul celeilalte" (Corriere della Sera).

În cadrul dezbaterilor din Comitetul central al P.S.I., începute la 2 iulie, ponderea hotărîtoare au avut-o acele curente care au cerut o reconsiderare a situaţiei politice în sensul unei apropieri de P.C.I. în lupta pentru reînnoirea vieţii politice. Documentul de compromis elaborat de Pietro Nenni, admiţînd posibilitatea unor „acţiuni paralele" între P.S.I. şi P.C.I., nu o prevedea însă pe aceea a unei colaborări între socialişti şi comunişti. Deşi în postură de arbitru principial, răbdător şi perseverent, aflat deasupra curentelor din partid, Pietro Nenni s-a sprijinit şi a fost sprijinit de reprezentanţii fostei social-democraţii, devenind, paradoxal, post-stindardul acestor foşti adversari ai săi.

Respingerea, în noaptea de vineri spre sîmbătă, de către Comitetul central, a documentului Nenni (68 „nu" şi 52 „da") a atras după sine demisia acestuia din funcţia de preşedinte al partidului, iar prin anunţarea hotărîrii lui Mario Tanassi de a se retrage şi a crea un nou partid, „Partidul Socialist Unitar", — sciziunea partidului socialist. Intransigenţa şi obstinenţa aripii social-democrate care a refuzat orice încercare de modificare a majorităţii interne, rămînînd prizoniera unor linii discriminatorii, au dus astfel la cea de a treia sciziune, care se produce în cadrul partidului socialist în ultimii 22 de ani.

Cauză a declanşării celor două crize paralele ale partidelor de coaliţie şi, în ultimă instanţă, cauză a destrămării guvernului Rumor, problema relaţiilor cu comuniştii a dominat, de la război încoace, întreaga istorie a socialismului italian, existenţa tendinţelor favorabile sau ostile cooperării cu P.C.I. antrenînd destrămarea şi crizele formaţiunilor socialiste.

În aceste zile, după cea de a treia scindare, mulţi socialişti s-au văzut puşi în situaţia de a exclama : „Unificarea partidului socialist n-a fost, de fapt, niciodată o realitate", recunoscînd că majoritatea conducătorilor partidului n-au făcut nimic pentru ca unitatea şi coeziunea să devină într-adevăr reale.

Demisiei din funcţia de preşedinte al partidului, Pietro Nenni i-a adăugat-o

și pe aceea — pentru a doua oară în cariera sa politică — din postul de ministru al afacerilor externe. Urmînd alte cîteva demisii socialiste, cabinetul de centru-stînga, părăsit de reprezentanții socialiști, s-a văzut nevoit, la 5 iulie, să demisioneze.

Format la 12 decembrie 1968, guvernul de coaliție a centrului-stînga (democrat-creștin, socialiști unificați și republicani), prezidat de Mariano Rumor, succedase guvernului de tranziție al lui Giovanni Leone, constituit numai din democrat-creștini la 24 iunie 1968, după alegerile generale din 19 mai 1968.

Născut sub auspicii destul de confuze, guvernul Rumor a avut de înfruntat, în timpul celor șase luni și jumătate de existență, gravele agitații sociale ce s-au întins și s-au înăsprit, de la Avola și Battipaglia la Torino. Raportul existent între forțele politice de la conducerea țării și acțiunile contestatare ale maselor de muncitori, țărani și studenți au scos în evidență necesitatea revizuirii acțiunilor guvernamentale și mai ales aceea a unui dialog mai amplu cu toate forțele politice, inclusiv cu comuniștii. Neînțelegerea acestei necesități este considerată ca fiind cauza eșuării cabinetului Rumor, a declanșării unei crize interne ale cărei consecințe nu pot fi încă prevăzute. O soluție paleativă se poate găsi : formula „guvernului estival" a mai fost folosită cu numai un an în urmă ! Un guvern omogen democrat-creștin constituit de Mariano Rumor — în stilul lui Giovanni Leone — ar avea ca sarcină principală expedierea treburilor curente pînă la dizolvarea Camerelor (hotărîtă de șeful statului) și pînă la o consultare legislativă anticipată (mandatul parlamentului actual, ales în mai 1968, ar trebui să se sfîrșească în primăvara lui 1973). Dar o dizolvare anticipată a parlamentului ar bloca procesul de realizare a planului de dezvoltare economică, iar proiectele de lege aflate în prezent în stadiul discuțiilor parlamentare vor trebui supuse din nou unei întregi filiere procedurale înainte de a fi prezentate unei eventuale noi Camere.

În această situație politică nouă — declara Luigi Longo, secretarul general al P.C. Italian — se impune tuturor forțelor stîngii, laice și catolice, inclusiv P.C. Italian, o reflectare și căutare a modalităților de a depăși dezbinarea și neîncrederea, încă existente, în vederea inițierii unor acțiuni care să permită o convergență de contribuție. Este necesară — arată Luigi Longo — din partea tuturor forțelor democratice care au creat împreună Republica, din partea tuturor forțelor de inspirație populară și, îndeosebi, din partea celor care se pronunță pentru socialism, cea mai mare vigilență și o puternică prezență, o amplă inițiativă politică a maselor populare și a tuturor organizațiilor lor.

Se consideră că sarcina principală a acelor forțe de stînga, laice și catolice este să găsească în cadrul respectării reciproce a autonomiei, puncte de convergență care să pornească de la recunoașterea necesității de a se avansa o politică de reînnoire democratică, capabilă să dea un răspuns pozitiv necesităților și cerințelor maselor populare, ansamblului societății italiene.

Rodica DUMITRESCU

Corespondență din Belgrad de la Nicolae Plopeanu

În timpul lucrărilor reuniunii

Întîlnirea țărilor nealiniate

La Novi Beograd, în sala de festivități din clădirea Vecei Executive Federale, și-a început lucrările întîlnirea consultativă a reprezentanților speciali ai guvernelor țărilor nealiniate. La întîlnire participă delegați din 51 de țări. Guvernul iugoslav a invitat în calitate de gazdă reprezentanți ai tuturor țărilor participante la cea de-a doua conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate care a avut loc în anul 1964, la Cairo Dintre acestea, au răspuns invitației Afganistan, Algeria, Argentina (observator), Birmania, Bolivia (observator), Brazilia (observator), Burundi, Cambodgia, Camerun, Ceylon, Ciad, Chile (observator), Cipru, Congo-Brazzaville, Congo-Kinshasa, Etiopia, Ghana, Guineea, India, Indonezia, Iordania, Irak, Jamaica (observator), Kenya, Kuweit, Laos, Liban, Liberia, Libia, Malawi, Mali, Maroc, Mauritania, Nepal, Nigeria, Republica Africa Centrală, Republica Arabă Unită, Senegal, Sierra Leone, Siria, Somalia, Sudan, Tanzania, Trinidad-Tobago (observator), Tunisia, Uganda, Uruguay (observator), Venezuela (observator), Zambia, Yemen.

Actuala întîlnire este rezultatul unor convorbiri și consultări bi și multilaterale între guvernele țărilor nealiniate, desfășurate după februarie 1968, cînd președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a preconizat necesitatea unei largi activități a țărilor nealiniate, inclusiv convocarea unei conferințe la nivel înalt în scopul sporirii contribuției lor în viața politică internațională.

Pe această linie, șeful delegației iugoslave la întîlnire, Mirko Tepavaț, secretar de stat la afacerile externe, sublinia recent în fața Vecei Popoarelor și a Vecei social-politice că : „întîlnirea consultativă reprezintă o formă de contacte și convorbiri politice multilaterale la care reprezentanții țărilor participante își vor aduce contribuția, pe bază de egalitate în drepturi, la formularea de aprecieri, la adoptarea hotărîrilor în ceea ce privește orientarea și formele de activitate viitoare, la găsirea căilor de creare și realizare a unor condiții favorabile pentru o mai mare influență a acestor țări într-o serie de probleme de larg interes internațional".

Într-un interviu acordat săptămînalului belgrădean „N.I.N.", Mișo Pavicevici, vicepreședinte al Vecei Executive Federale, declara, de asemenea : „Lumea nealiniată consideră ca o datorie a sa să lupte împotriva a tot ceea ce amenință pacea pe glob și interesele vitale ale comunității internaționale. În această direcție țările nealiniate pot, pe bună dreptate, să considere că o asemenea concepție se va bucura de înțelegerea, simpatia și sprijinul opiniei publice mondiale, a imensei majorități a popoarelor lumii".

Întîlnirea consultativă a țărilor nealiniate are un caracter de lucru. Aici, în capitala iugoslavă, se subliniază necesitatea de a se reactualiza formula convorbirilor între reprezentanții țărilor participante la conferințele de la Belgrad și de la Cairo, de a se stabili noi criterii pentru componența viitoarelor întîlniri și de a se preciza temele politice și economice de bază propuse dezbaterii.

Guvernul iugoslav a propus să figureze, pe ordinea de zi a întîlnirii, ca principale probleme, rolul politicii de nealiniere în lumea contemporană, în special în legătură cu problemele păcii, independenței și dezvoltării ; examinarea posibilităților de intensificare a consultărilor, colaborării și acțiunilor comune ale țărilor nealiniate în diferite domenii de activitate.

Ziarul „Politika" de marți menționează condițiile în care are loc această întîlnire și cadrul în care își va desfășura activitatea. „Pericolele față de cauza păcii și-au schimbat poate fața, dar nu și esența, scrie ziarul... Țările nealiniate — ca fiecare dintre țările care doresc pacea și egalitatea în drepturi — trebuie, singure și împreună cu altele, să adopte o poziție mai activă..." Țările nealiniate, subliniază „Politika", promovează o politică de colaborare cu toate statele, mari și mici, în vederea destinderii internaționale.

În ședința de deschidere de marți dimineața, după stabilirea unor reguli procedurale, întîlnirea consultativă a reprezentanților speciali ai guvernelor țărilor nealiniate a fost salutată de Mitia Ribicici, președintele Vecei Executive Federale. Lucrările întîlnirii continuă.

Belgrad, 9 iulie

reflector

DEOSEBIRE DE STIL

Preluînd tradiţia predecesorului său, preşedintele Pompidou intenţionează să folosească metoda conferinţelor de presă pentru a defini în faţa opiniei publice, prin intermediul ziariştilor, liniile mari ale politicii interne şi externe a Franţei. Nu se ştie încă dacă aceste întîlniri cu presa se vor desfăşura la intervale mai scurte decît în timpul preşedinţiei generalului de Gaulle, dar felul în care este pregătită cea dintîi dintre ele — care are loc joi 10 iulie — permite să se înregistreze unele deosebiri de „stil", cum spune actualul preşedinte. S-a limitat numărul participanţilor. Aproximativ opt sute de persoane — ziarişti, miniştri, diplomaţi, înalţi funcţionari — erau în general prezente la conferinţele de presă ale generalului de Gaullle. Pentru 10 iulie au fost invitaţi optzeci de ziarişti (jumătate reprezentînd presa franceză, jumătate corespondenţi ai presei străine). Se spune că preşedintele Pompidou va reduce propria sa expunere iniţială pentru a acorda cît mai mult timp întrebărilor şi răspunsurilor. Într-o „atmosferă astfel desacralizată", Georges Pompidou va adopta, după părerea săptămînalului „L'Express", „tactica deliberată de a arăta că, fără a fi marele preot, el e, totuşi, cel care oficiază slujba".

NU LINDBERG A FOST PRIMUL

Din 1927, toată lumea ştie că primul om care a traversat Atlanticul la bordul unui avion a fost americanul Lindberg. Şi, totuşi, Anglia revendică în momentul de faţă gloria acestui pionierat, invocînd zborul efectuat în 14 iunie 1919 de căpitanul John Alcock şi de cochipierul său, navigatorul Arthur Whitten Brown (de origine americană, dar care luptase în rîndurile aviaţiei engleze).

Într-adevăr, la acea dată, Alcock şi Brown, la bordul unui bombardier „Vickers-Vimy" tip 1917, adaptat misiunii inedite pe care cei doi aviatori i-o încredinţau, decolau de pe Terra-Nova cu destinaţia Irlanda. Ştirea a provocat senzaţie la Londra, unde „Daily Mail" făgăduise încă din 1913 zece mii de lire sterline oricui ar traversa în avion şi fără escală Atlanticul, în mai puţin de 72 de ore.

Legătura radio se efectuează chiar de la plecare, nădejdile de a se orienta după poziţia Soarelui, Lunii sau stelelor sînt spulberate de o ceaţă deasă, frigul acoperă cu gheaţă aripile şi motoarele (la un moment dat, Brown se tîrăşte de-a lungul unei aripi şi sparge gheaţa, care ameninţa să paralizeze unul din motoare); totuşi, după un zbor de 16 ore şi 22 de minute cu o viteză de 185 km pe oră, ei aterizează, aşa cum îşi propuseră, în Irlanda, la Clifden. Gloria lor e, însă, efemeră.

Rămîne de văzut dacă străduinţele depuse de aeroclubul britanic la cincantenarul zborului lor, pentru a repara nedreptăţile soartei, vor avea urmări.

Independenţa şi propriul destin

dr. Agostinho NETO

preşedintele Mişcării Populare pentru Eliberarea Angolei

Africa este azi deplin angajată în lupta împotriva colonialismului, neocolonialismului şi rasismului. În această confruntare de importanţă istorică pentru continentul nostru, popoarele din coloniile portugheze — Angola, Mozambic şi Guineea-Bissau — îşi aduc propria lor contribuţie printr-o susţinută luptă armată, obţinînd victorii importante. Astfel, patrioţii au eliberat pînă în prezent şi deţin controlul asupra unor întinse regiuni : o treime din teritoriul Angolei, două treimi din al Guineei-Bissau şi două cincimi din al Mozambicului. Sînt, acestea, mărturii ale progreselor constante ale mişcărilor de eliberare naţională din ţările noastre, pe care nici chiar duşmanul nu poate să le ascundă. În context african, evoluţia situaţiei din coloniile portugheze prezintă o importanţă deosebită ; de aici, responsabilitatea particulară care incumbă popoarelor noastre în lupta pentru eliberarea definitivă a întregului continent de sub orice dominaţie străină.

Actualmente, se poate vorbi despre existenţa unei noi faze a luptei coloniilor portugheze pentru independenţă, cînd consolidarea şi extinderea succeselor obţinute permit popoarelor noastre să exercite o presiune crescîndă asupra autorităţilor coloniale portugheze. Rezultatele înregistrate, ca şi hotărîrea fermă a popoarelor noastre de a intensifica lupta anticolonialistă sînt principalii factori care ne fac încrezători în posibilităţile continuării cu succes a luptei pînă la eliberarea completă a teritoriilor noastre.

Guvernul de la Lisabona, confruntat cu dificultăţi tot mai mari ca urmare a războiului colonial şi a acţiunilor viguroase ale opoziţiei democratice din Portugalia, recurge la diverse manevre pentru a-şi atinge obiectivele : reprimarea tot mai sîngeroasă a combatanţilor din mişcările de eliberare şi, în acelaşi timp, demobilizarea populaţiei africane care locuieşte în zonele aflate încă sub controlul autorităţilor coloniale. În faţa slăbiciunii sale tot mai accentuate, regimul portughez a recurs la ajutorul aliaţilor săi din N.A.T.O. care îi furnizează arme, mijloace financiare, economice etc. Totodată, guvernul de la Lisabona utilizează din plin alianţa reacţionară din Africa australă (Rhodesia, Republica Sud-Africană şi Portugalia). Astfel, guvernul de la Pretoria trimite în Angola efective militare, finanţează bănci, construieşte drumuri de interes strategic, facilitînd prin aceasta Portugaliei continuarea războiului. Oficialităţile sud-africane sînt interesate, sub multiple aspecte, să sprijine făţiş colonialismul portughez ; ele au emis chiar teza că frontierele Africii de sud trec prin Mozambic şi Angola. În acelaşi timp, Portugalia caută să intereseze diferite ţări occidentale în investirea masivă de capital în coloniile sale.

În ciuda conjugării tuturor acestor forţe reacţionare, popoarele noastre nu au încetat să obţină progrese în lupta de eliberare, însufleţite de convingerea că, numai în condiţiile dobîndirii unei independenţe totale, vor putea să-şi împlinească propriul destin, să-şi organizeze viaţa naţională pe baze democratice şi progresiste. Pentru organizaţiile care se află în fruntea mişcării de eliberare şi care reprezintă interesele adevărate ale popoarelor noastre — P.A.I.G.C. în Guineea-Bissau, M.P.L.A. în Angola şi FRELIMO în Mozambic — calea aleasă, a luptei cu arma în mînă, se dovedeşte cea mai potrivită în actuala situaţie.

În lupta noastră, deosebit de importante se învederează acţiunile opiniei publice internaţionale, care exercită presiuni tot mai mari asupra forţelor colonialismului. Diferite organisme internaţionale, şi în primul rînd O.N.U., sînt chemate să adopte măsuri în acest sens, în vederea punerii în practică a unor hotărîri cu caracter anticolonialist. Sesiunea Adunării Generale a O.N.U. din 1960 a adoptat Declaraţia cu privire la acordarea independenţei popoarelor coloniale. Anul viitor, deci, se va împlini un deceniu de la proclamarea acestui document şi trebuie spus că situaţia din coloniile portugheze nu arată că prevederile Declaraţiei au fost traduse în practică.

Popoarele noastre preţuiesc la justa lui valoare rolul opiniei publice mondiale care sprijină lupta anticolonialistă ; este vorba, înainte de toate, de sprijinul acordat în acest sens de ţările socialiste şi de ţările independente de pe continentul african.

Aici, în România, am apreciat faptul că conducătorii de partid şi de stat, alţi factori de răspundere cu care ne-am întîlnit, au manifestat o înţelegere totală faţă de problemele noastre, precum şi sentimente de simpatie activă, fapt care ne întăreşte încrederea că vom putea continua lupta pînă la victoria finală. Solidaritatea deplină a Partidului Comunist Român şi a guvernului dv., a întregului popor român este primită de către combatanţii noştri, angajaţi din plin în lupta pentru obţinerea independenţei, cu o caldă simpatie. Sperăm că în viitor, atunci cînd ţara noastră va deveni liberă, legăturile de prietenie şi colaborare dintre popoarele noastre se vor întări şi se vor dezvolta în continuare, extinzîndu-se şi în alte domenii, fapt care va contribui la progresul multilateral al ţării noastre.

Convorbiri cu savanți sovietici

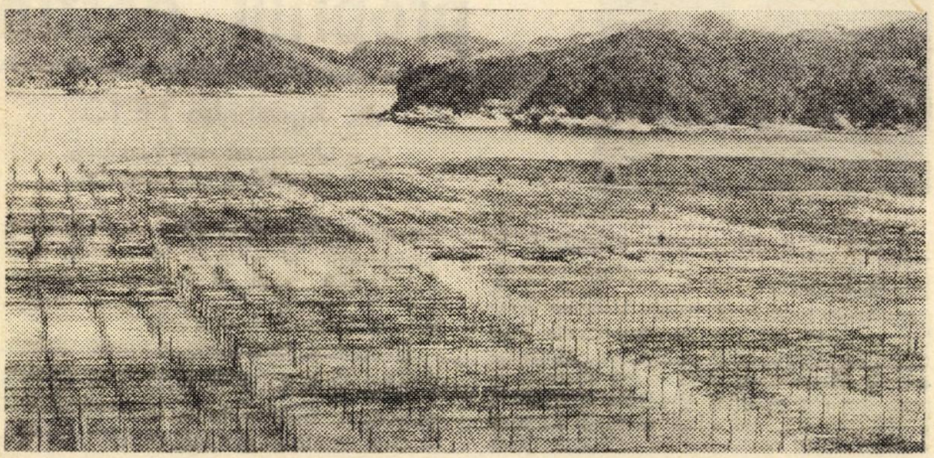

Agricultura oceanică în acțiune : un „cîmp" de alge

AGRICULTURA OCEANICĂ

O RAMURĂ „VITALĂ" A MEDICINII

Oameni de știință din S.U.A. și Anglia asistînd la experiențe desfășurate în laboratorul profesorului Negovski (primul din dreapta)

De la trimisul nostru, Sorin Mladoveanu

Vom mînca oare într-o zi leu de mare cu garnitură de alge în loc de clasicul biftec cu cartofi ? Da, răspund numeroși oameni de știință care explorează resursele alimentare ale oceanelor. Spre această revoluție în alimentație, probabil cu mult mai importantă decît aceea pe care au produs-o la vremea lor orezul sau cartoful, ne împing în primul rînd urmările exploziei demografice contemporane. Astăzi, se știe, zeci de milioane de oameni trăiesc într-o stare de foame endemică, iar după estimările făcute de experții organizațiilor internaționale, spre sfîrșitul secolului, pentru a ține pasul cu creșterea galopantă a populației globului, ar fi necesară o cantitate de alimente de patru ori mai mare decît se produce astăzi.

— Și, totuși, soluția există, ne declară interlocutorul nostru, prof. dr. Vitali Stepanov directorul Institutului de Oceanologie al Academiei de Științe a U.R.S.S., savant cu reputate contribuții în elucidarea rolului economic al „oceanului mondial". Desigur, precizează domnia sa, pe vaste întinderi ale globului se practică o agricultură primitivă sau irațională, pămînturi întinse sînt încă neexplorate, dar marea, uriașa rezervă economică a lumii o constituie oceanele. Să nu uităm ce-am învățat la geografie în primii ani de școală : apele ocupă trei pătrimi din suprafața planetei noastre.

— Se poate spune că potențialul lor alimentar corespunde acestei proporții?

— Fără îndoială. Potrivit celor mai prudente evaluări, oceanul mondial e capabil să hrănească de 4 ori mai mulți oameni decît uscatul. Din plantele submarine se poate strînge de 4 ori mai multă masă verde decît pe pămînt, iar cele aproximativ 40 de milioane de tone de pește pe care le furnizează oceanele într-un an echivalează, sub raportul volumului de proteine, cu o turmă alcătuită din 200 milioane de vite. Aceasta este situația astăzi, cînd vastul potențial alimentar al mărilor și oceanelor aproape că încă nu a început să fie pus în valoare.

— Perspectiva valorificării acestui potențial a făcut să capete circulație noțiunea de agricultură marină sau oceanică. În ce ar consta mai exact îndeletnicirile ei ?

— Să începem cu vegetația marină, care există în cantități de ordinul sutelor de milioane de tone. Ea rămîne practic neutilizată, în ciuda unor valori nutritive considerabile. Algele, bunăoară, conțin aproape toate vitaminele și de peste două ori mai multe proteine decît carnea de vacă. Un început de agricultură marină, cu excelente rezultate, se schițează în cîteva zone ale oceanului mondial. Japonezii, de exemplu, au introdus în alimentația curentă arborii maritimi. Foarte bogați în iod, în vitamine și grăsimi, arborii maritimi exercită și o acțiune profilactică eficientă în maladiile sistemului nervos și cardiovascular. Potrivit unor cercetări recente, așa se și explică de ce afecțiunile cardiace sînt mai puțin răspîndite în Japonia. În alte regiuni au început să se cultive scoici, moluște, melci. Există perspective foarte mari și în privința pisciculturii. În condițiile unei economii raționale a mărilor și oceanelor, de pe un „hectar de mare" s-ar putea obține o cantitate de pește dublă față de cantitatea de carne obținută astăzi pe un hectar de pășune de cea mai bună calitate. Problema este, deci, de a se trece la cultivarea științifică a tuturor organismelor marine și oceanice din care omul poate trage un folos, iar în acest scop e necesar să li se asigure, în primul rînd, resursele vitale.

— Desigur că asigurarea acestor resurse este mai ușoară în cadrul organismelor care nu se deplasează. Dar în cazul peștilor ?

— E mai complicat, dar pe deplin posibil. Peștii trăiesc, în genere, în zone puțin adînci, care pot fi delimitate cu ajutorul unor baraje formate din bule de aer sau al unor baraje supersonice. În interiorul unor asemenea zone, pe lîngă alimentarea rațională a peștilor, s-ar putea să li se acorde, ca să spun așa, asistență calificată în perioada depunerii ouălor și s-ar putea efectua selecția artificială pentru crearea de exemplare cu un gust mai bun. În acest sens cred că vor apărea în viitor adevărate „ferme marine", în care creșterea organizată, științifică a „turmelor" de pești va deveni o îndeletnicire la fel de obișnuită ca zootehnia astăzi. După cum mi se pare foarte probabil că în asemenea „ferme" vom crește, de asemenea, balene și lei sau pisici de mare, întocmai cum ne ocupăm astăzi de animalele domestice. Aș adăuga chiar că, în astfel de condiții, unele animale marine ar putea fi și ele domesticite.

— Există perspective de a „fertiliza" oceanele pentru creșterea producției de pește ?

— Vă voi da un exemplu. Cercetări întreprinse de institutul nostru au dus la constatarea că apele din zonele tropicale ale oceanului mondial sînt supuse unei mișcări de tip ciclonic. Cu alte cuvinte, straturile de apă din adîncuri urcă periodic la suprafață. Acest proces implică și migrația unei mase imense de microorganisme care se înalță la suprafață o dată cu apa, constituind „nutrețul" peștilor. Ca atare, în viitoarele „ferme marine", această incomensurabilă cantitate de „nutreț" ar putea fi utilizată cu succes dacă, reproducînd exemplul naturii, vom capta și vom aduce pe cale artificială apa de la profunzime la suprafață, unde trăiesc peștii. În privința „fertilizării" oceanelor, aș dori să mai menționez un proiect sovietic prin care se urmărește să se capteze mai multă energie solară necesară fotosintezei. E vorba de crearea, în jurul Pămîntului, a unei centuri alcătuită din mici bucăți de masă plastică netransparentă care ar urma să fie plasate pe o orbită circumterestră și apoi împrăștiate cu ajutorul rachetelor. Ceea ce vă spun pare o fantezie, dar de fapt un asemenea proiect se bazează pe posibilități tehnice reale. Este, desigur, o problemă a viitorului. Țin să vă semnalez și o problemă a prezentului. Producția oceanelor este actualmente grav amenințată de pescuitul irațional și neîngrădit. Dacă se va continua în același fel, balenele, de pildă, vor dispărea cu totul. Nici cantitățile de pește nu sînt nelimitate în aceste condiții. Oamenii nu trăiesc din vînat ci din creșterea animalelor și totuși ei au aplicat vînătorii o serie de limitări și rigori. Cu atît mai mult se impune să se procedeze astfel în cazul oceanelor, care au perspectiva să devină rezervorul de hrană al viitorului.

— În această perspectivă, ce șanse acordați planurilor cu privire la „orașele submarine" ?

— Sînt convins că, peste cîteva decenii, nenumărați urmași ai noștri vor locui în asemenea orașe pentru a studia bogățiile oceanelor și posibilitățile de exploatare. Mai ales dacă ținem seama că oceanele închid în ele și uriașe resurse energetice, minerale, chimice, a căror importanță nu e mai prejos de cea a resurselor alimentare. Experții O.N.U. estimează că rezervele de petrol ale omenirii se vor epuiza în circa 50 de ani, dar mările și oceanele ascund petrol în proporții inepuizabile și tot astfel stau lucrurile cu gazele naturale, cu sulful, cu sarea etc. E drept că amploarea și complexitatea potențialului economic al mărilor și oceanelor nu sînt încă suficient de bine înțelese și apreciate. De aceea, unii dintre colegii mei se declară pesimiști și se îndoiesc că ele vor fi înțelese la vreme. Dar, cred eu, optimiștii vor avea, ca totdeauna, cîștig de cauză. Aceasta este o lege ineluctabilă, fără de care n-ar exista progres, iar oamenii ar mai trăi și astăzi în copaci.

■

Omul a cărui inimă a încetat să mai bată poate cîteodată „învia" iar „ultima suflare" nu e întotdeauna ultima. Această răsturnare a concepțiilor tradiționale despre moarte se datorește uneia din cele mai tinere și mai spectaculoase discipline ale medicinii moderne, reanimatologia sau știința reanimării organismului uman. Apariția și dezvoltarea reanimatologiei se asociază strîns cu activitatea prof. dr. Vladimir Negovski, savant de largă notorietate internațională, unul din întemeietorii acestei științe noi, cu mari implicații în practica medicală. Domnia sa ne-a primit la Laboratorul de fiziologie al Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S., al cărui director este de aproape 30 de ani și pe care îl vizitează frecvent oameni de știință din numeroase țări spre a asista la experiențele desfășurate aci de „echipa Negovski".

În convorbirea acordată de eminentul specialist sovietic, am pornit de la faptul că nu numai medicii ci și profanii au fost sortiți dintotdeauna să îngrijească oameni care se stingeau sub ochii lor, să lupte împotriva morții, încercînd s-o îndepărteze sau s-o întîrzie cîteodată chiar cu ajutorul unor metode instituționalizate astăzi de știința reanimării cum ar fi, de pildă, respirația artificială. Se poate afirma în acest sens, am întrebat pe prof. Negovski, că și predecesorii noștri făceau reanimatologie în felul lor empiric ?

— Fără îndoială că da. De altminteri, a continuat interlocutorul nostru, orice disciplină științifică e precedată de o îndelungată practică iar în cazul reanimatologiei este legitim să se vorbească de o practică milenară deoarece, de-a lungul vremii, medicii au căutat într-una mijloace și soluții pentru a-și salva bolnavii chiar și în situațiile cele mai critice. A fost însă necesar să se atingă actualul nivel al biologiei și al medicinii pentru ca reanimatologia să se constituie ca știință sau, dacă vreți, ca o concepție științifică despre modul cum trebuie dusă lupta pentru viață. Reanimatologia nu numai că ne indică necesitatea de a îngriji un om în stare de comă bazîndu-ne pe o serie de date clinice, dar cere, în același timp, ca tratamentul să aibă și o fundamentare teoretică. Cu alte cuvinte, trebuie știut în ce constau procesele intime, fiziologice și fiziopatologice, ale stării letale, cum se produce epuizarea funcțiilor organismului, care este gradul de vulnerabilitate sau de rezistență a diferitelor organe etc.

— Reanimatologia propune o nouă definiție a stării letale și aduce o contribuție substanțială la aprofundarea acestei noțiuni din punct de vedere medical. V-am ruga s-o caracterizați din unghiul reanimatologiei.

— După cum vă este cunoscut, trebuie făcută o distincție între moartea clinică și cea biologică. În primul caz este vorba de perioada de trecere de la viață la moarte, în cursul căreia bătăile cordului au încetat, respirația s-a oprit, dar țesuturile mai trăiesc încă. Această stare este reversibilă și aci intervine reanimarea. Dacă e ajutată cu pricepere inima poate bate din nou chiar la cîteva ore după ce s-a oprit, iar celulele care dirijează respirația își mențin și ele vitalitatea timp de aproximativ un ceas. Moartea biologică este moartea efectivă, moartea creierului, a celulelor nervoase, cînd omul e iremediabil pierdut chiar dacă inima continuă să mai bată un timp.

— În ce împrejurări s-a dovedit mai eficientă reanimarea și la ce metode recurge mai frecvent reanimatologia sovietică ?

— Succesul reanimării după cazurile de infarct reprezintă un exemplu concludent. Putem cita, în această privință, sute de oameni salvați. Reanimarea dă, de asemenea, rezultate adesea spectaculoase în hemoragii, în traumatisme, în electrocutări, în intoxicații cu gaz, în cazurile de înec etc. Sub raportul metodologiei, medicina sovietică obține bune rezultate prin utilizarea procedeelor complexe de reanimare incluzînd stimularea electrică a cordului, oxigenoterapia, transfuziile de sînge cu adrenalină, răcirea artificială a organismului ș. a. Cît privește respirația artificială și masajul extern al inimii, acestea sînt practici binecunoscute, utilizate încă înainte de sosirea medicului.

— Vă rugăm să ne relatați un caz spectaculos de reanimare din cariera dv.

— La maternitatea nr. 1 din Moscova s-a prezentat o femeie gravidă în vîrstă de 40 de ani, aflată la prima naștere. Vîrsta și antecedentele pacientei treziseră aprehensiuni în rîndurile medicilor, care o sfătuiseră să renunțe la copil. Femeia, însă, a preferat să riște. În timpul nașterii s-a declanșat o hemoragie masivă, frînată cu greu ; apoi o a doua hemoragie. Cordul și respirația se opriseră, iar medicii nu mai știau cum să procedeze. S-au luat atunci măsuri de reanimare : respirație artificială, masaj cardiac, transfuzie etc. După 2 minute și 30 de secunde, inima a reînceput să bată, după șase minute a fost înregistrată prima respirație, după 20 de minute revenise reflexul corneei, iar după 40 de minute femeia și-a recăpătat cunoștința. Firește, prima întrebare s-a referit la copil. După zece zile de la moartea clinică femeia a plecat acasă perfect sănătoasă, cu copilul în brațe, iar mai tîrziu cu cîteva luni a devenit eroina unui film documentar în care poate fi văzută cum își plimbă odrasla într-un parc.

— Ce părere aveți despre dezbaterile care se desfășoară de la o vreme în cercurile medicale din diferite țări cu privire la implicațiile etico-juridice ale transplantului cardiac ?

— Lucrez în domeniul reanimării de 35 de ani, am văzut destule cazuri în care oameni socotiți pierduți au fost readuși la viață și, ca atare, nu pot să nu subliniez în primul rînd datoria de a lupta pentru viața unui om chiar atunci cînd se pare că mai există doar o șansă de 1 la sută pentru a-l salva. Trebuie să fim extrem de precauți în „diagnosticarea morții", odată stabilit faptul că încetarea respirației și a circulației sanguine nu sînt fenomene ireversibile. Firește, însă, că în cazuri clare, cînd funcțiile cerebrale au fost distruse iar inima nu mai e propriuzis o parte a unui organism uman ci un simplu aparat — bunăoară în cazul unui om electrocutat descoperit la un ceas după accident — este just să se efectueze transplantul cordului dacă astfel poate fi salvată viața unui alt om.

— Ce credit acordați utilizării ordinatoarelor în medicină și în diagnosticul medical, poate chiar în reanimatologie ? Am citit că la Minsk există un ordinator folosit în diagnosticul gripei. Socotiți că cibernetica ar putea rezolva probleme în fața cărora medicina „clasică" a capitulat ?

— Deși lucrurile se află încă într-o fază experimentală, consider că perspectivele sînt promițătoare. La Institutul de chirurgie al profesorului Vișnevski se utilizează de mai multă vreme un ordinator pentru diagnostic iar la Minsk după cum ați amintit, funcționează un ordinator destinat diagnosticării diferitelor tipuri de gripă. Cred că se va ajunge cu timpul la rezultate notabile în aceste direcții, după cum sînt încredințat că cibernetica va ocupa un loc și în reanimatologie. Bunăoară, după prima etapă a reanimării, este important să controlezi și să mențiii funcțiile fiziologice ale organismului și, în această privință, s-ar putea să beneficiem în viitor de serviciile unor ordinatoare care să ne semnalizeze amănunțit situația bolnavului. În genere, e firesc ca o știință nouă cum este reanimatologia să fie receptivă la solicitarea generoasă a unei descoperiri tehnico-științifice atît de bogată în consecințe.

Opinii despre securitatea europeană

generalul André BEAUFRE

directorul Institutului francez de studii strategice

Pe generalul André Beaufre îl cunoșteam nu numai din scrierile sale. Reușisem să am cu d-sa o scurtă convorbire la Paris și avusese amabilitatea să-mi răspundă la cîteva scrisori avînd ca tematică strategia militară.

Iată-l acum la București, — ca participant la Colocviul consacrat cooperării și securității europene — manifestînd aceeași bunăvoință față de noua întrevedere pe care i-o solicitasem.

Dar, înainte de a transcrie această convorbire, o scurtă prezentare a generalului André Beaufre. Absolvent al cîtorva colegii militare, printre care vestita școală militară de la Saint Cyr, este investit înainte de război cu o serie de misiuni militare în străinătate. Începutul războiului îl găsește la Marele Cartier General al armatei franceze, iar după ocuparea Franței de către hitleriști se refugiază în Algeria unde îndeplinește în continuare o serie de misiuni militare. Menținînd contacte cu Rezistența se numără printre cei care pregătesc în 1942 debarcarea aliată în Africa de nord. Apoi participă la campaniile din Italia și Franța. Din 1947, timp de cinci ani, se află în Indochina, iar în 1952 reprezintă Franța într-o serie de organisme ale N.A.T.O. — adjunct al șefului de stat-major al S.H.A.P.E., membru în grupul permanent al N.A.T.O. de la Washington. Contactul cu problemele militare postbelice îl determină să se preocupe intens de domeniul strategiei. Cîteva cărți publicate îl consacră pe de o parte ca un cunoscut expert — „Introducere în strategie", „Disuasiune și strategie", „N.A.T.O. și Europa anului 1966" — și ca istoric : „Drama din 1940" și, în pregătire, „Istoria primului război mondial".

Convorbirea cu generalul Beaufre a început în mod firesc, cu problemele care explică prezența sa la București. De aceea, primul subiect a fost Europa, cu ceea ce implică acest continent ca prezent și perspectivă politică.

— Securitatea europeană trebuie examinată, cred, în context cu noțiunea oponentă : insecuritatea. De aici, apare și alternativa — tensiune în relațiile între state, respectiv insecuritate, sau, dimpotrivă, destindere, securitate europeană, ceea ce ne interesează pe noi. Fac o paranteză : cînd vorbesc de „noi", nu am în vedere numai pe francezi și români, ci popoarele întregii Europe. Cum se prezintă lucrurile în prezent ? Să pornim de la destindere. Consider că problema securității europene, a destinderii, este în curs de rezolvare. Există o speranță în destinderea între marile puteri și, paralel, în relațiile intereuropene. Firește, există în Europa și cauze de instabilitate, datorate — cel puțin după părerea mea — unor evoluții politice postbelice. Cred că tocmai de aceea trebuie să existe un sistem de securitate care să practice ceea ce noi numim în limbajul strategiei „manevrarea crizelor", cu alte cuvinte să instaureze metode de consultare, de concertare a unor acțiuni pașnice. Deci, posibilitatea de a evita sau de a preveni crizele în ansamblul lor, sau de a le frîna dezvoltarea. Astfel, eu văd în problemele europene două obiective : unul — o soluție europeană împotriva oricăror crize, al doilea — pacea continentului.

Există, însă, și o a treia problemă. Și anume, schimbările care au survenit și survin în statutul militar al Europei. Bineînțeles, acum vorbește strategul din mine. Trupele străine din Europa trebuie să se retragă. Aceasta este evident, dar, în același timp, acest proces va conferi Europei un nou statut militar. Care ? Asupra acestei chestiuni trebuie reflectat.

Aș dori să vorbesc și despre ceea ce editorialiștii, printre care mă număr și eu*, numesc climatul european. Și voi da un exemplu foarte actual—Colocviul de la București. Această reuniune este importantă prin însuși faptul că prefigurează o schimbare de climat politic. Ea reprezintă un eveniment important pe plan psihologic prin însuși faptul că are loc, că se produce în condițiile pe care le cunoaștem cu toții și că se bucură de o participare atît de largă — de la Statele Unite și Canada pînă la Liban. Firește, este prematur să avansăm soluții practice care să meargă pînă la capăt. Dar, în același timp, este un început foarte bun. Procedînd la aceasta organizatorii români și-au cîștigat dreptul la recunoștința noastră, a tuturor.

Discuția cu generalul Beaufre trece apoi la ceea ce aș putea numi „modele europene". Reluam în fond o temă foarte prezentă în publicistica occidentală și continuam, într-un fel, un dialog avut la Paris și Bonn cu numeroși experți. Este vorba de imaginea pe care vor s-o dea viitoarei Europe o serie de sociologi și specialiști.

— Modelele acestea sînt o formă de discuție și nimic mai mult. Cred că Europa de mîine se va înfățișa nu în funcție de modele, ci de vocația profundă a fiecărei țări europene. Important este, cred, ca oamenii să fie rezonabili. Atunci va putea fi eventual ales un model — acela care ar corespunde cel mai mult dorinței lor.

Vreți să cunoașteți părerea mea ? în ce mă privește, sper mult că vom avea o Europă unită. Iar cînd spun unită, nu uit, firește, dificultatea de a formula mai precis ideea. Cert este că Europa unită nu poate fi ceva în genul Statelor Unite ale Americii. Este vorba, după optica mea, de o reuniune de state, de entități foarte marcate, deoarece avem oameni diferiți, istorii diferite. Nu este cîtuși de puțin vorba de a avea de-a face cu un stat federal, care să fie o autoritate absolută în diverse domenii.

Ultima temă — Vietnam. Generalul Beaufre a fost un martor direct al victoriei poporului vietnamez împotriva colonialismului francez. Tema îl preocupă și în prezent, motiv care l-a determinat, de altfel, să facă recent o călătorie în diverse țări asiatice.

— Părerea mea despre războiul din Vietnam ? Am scris nu de mult despre aceasta și poate mă voi repeta. Vietnamul este zona unei mari crize. După un război derutant și prelungit în care puterea militară americană — în formele în care a fost angajată — s-a dovedit incapabilă să învingă forțele vietnameze, conflictul a intrat în faza negocierilor. Conferința de la Paris trenează și pare a fi într-un impas. De fapt, este un impas aparent. L-am întîlnit pe ambasadorul Statelor Unite la Saigon, dl. Bunker, în vila sa care se mărginește cu un cimitir vietnamez. El mi-a vorbit de eventualitatea unei evoluții importante și anume o propunere de negocieri directe cu Frontul propusă de Thieu. Eu am stat de vorbă cu reprezentanți ai F.N.E. și știu că ei nu vor accepta niciodată un compromis cu Thieu. I-am explicat aceasta d-lui Bunker. Este necesară o schimbare de regim la Saigon, altminteri nu va fi pace. Este un fapt ce poate contraria pe americani, dar el este, fără îndoială, inevitabil.

Sergiu VERONA

*) Generalul Beaufre este unul dintre editorialiștii ziarului „Le Figaro".